

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

VOL. 3. } చెన్న పట్టణము 1916 సం॥ నవంబరు నెల 29 వ తేది బుధవారము } No. 202
సంపుటము. 3. } సంచిక ౨౨౦

ఇండియన్ మెయిల్ లీవరు వాచ్
5 సంవత్సరములు గ్యారంటీగలది
చక్కని గొలుసుతో నెల 3-0-0 పోస్టేజి 0-4-0.

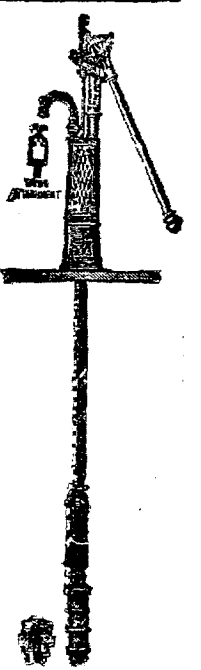
ఇది మాకొకే నిర్దిష్టమైన
బడిది. కావున నెవరివద్ద నుండ
దు. నెల స్వల్పమైనను ఫల మధిక
మని యనుభవమున తెలియును.
దృఢమైన సామానులచేతే జేయ
బడి డెప్యూచాఫ్ ఆను గ్లాసుదూ
ము కలిగియుండుటచే చాలకాల
ము నిలవక శృష్టికగముగ పని
చేయును. గడియూము నెట్టవై
'ఇండియన్ మెయిల్' అను పే
రుండును. నెట్టలోపల గ్యారంటీ
పత్ర మలికించి యుండును.

ఇండియన్ మెయిల్ గ్లాసుదూము లేనిది నెల 2.8-0.
చిరునామ:- నువీరియర్ వాచ్ కంపెని,
పోస్టువాక్కు నెం 167, మదరాసు.

అతివల్ల కాలమునకు తగిన శిరోతాప నివారణి యేది?
మన చందనాది తయిలము
ఈతైలమును వారమునకు రెండు తడవలు ప్రాతి
కాలముగా రాదుకొని స్నానముచేసినయెడల పి త్రవీరుదిగును.
కన్న నుంటలు కపాలపుర్ణం, ఒంటితలనోపి, తలలిరుగుట
శెంతుకులు రాంబు, శత్రునమవుతున్నవి. తీక్షణమైన బుద్ధి
కలుగును. క్రయము డబ్బా 1.కి రూ 2-0-0
ఇదిగాక మావద్ద నువాసన కక్కపాడియు నువాసన
గున్నము, కొబ్బరితురుము, నుగంధ స్నానపాడి, దేశాంగము
చందనపువ్వుడరు, అరగజా, శేనెపువ్వుడరు, పుసుగు, జవ్వాది,
అంబరు, మొదలైన వస్తువులు దొరుకును. క్యాటలాగు కావల
సినవారు వ్రాసువలెను. కే. ఆర్. వి. అండు కో.
455 నువాసన వ్యాపారము, కుంభకోణము.
K. R. V. & Co. Perfumers. Kumbakonam

కె. బి. జోషి అండు కో.
సెక్యూరిటీ బిల్డింగు
నెం. 321, హరన్ బీరోడ్డు,
ఫోర్ట్, బొంబాయి.
పూర్ణముగా నవీన మయినది.
లోడవుక్ ఫోర్సు పంపు.

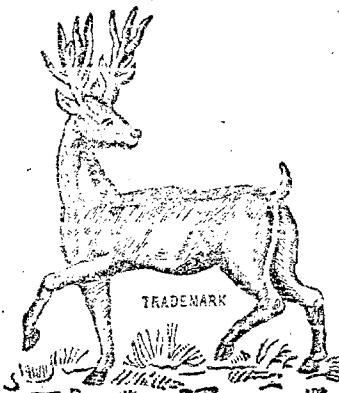

25 అడుగుల లోతునుండి నీళ్లుతోడి
అంత ఎత్తునకు వైకిలాగును. గంటకు 2000
గాలనులు తోడును. 2 అంగుళములు ను
ఖము. నిప్పును చల్లార్చుటకును, నీటిని వైకి
కొట్టుటకును జములు ఏర్పాటు చేయబడు
ను. ఒకచోటనుండి మరియొకచోటికి ను
లభముగా తీసికొని పోవడదగి యున్నది.
బహు స్వల్పశక్తితో ఎడతెగని ధార ప్ర
వహింపజేయును. ఒక గ్లాసు ని పీ పు
చాలును.
డీప్ వెల్ పంపు ఇతర పంపులు కావల
యునేని మాకు వ్రాయుడు.
నెల రు. 55. K. B. JOSHI & Co.,
No. 321 Haranby Road, Fort,
BOMBAY.
(537)

చ త్ర ము ల రా జు

అ స లు "లే డి" గు టు తు

అడమనకు, చొకికు, చాలకాలము మన్నుటకు "లేడి"
గొలుతుగల గొడుగులనేవాడు. "లేడి గొలుతు గొడుగులే
చాల మంచి" పని ప్రతివారును చెప్పుదురు. జాగీయ వస్తు
ప్రదర్శన సభయందును పేరు వహించిన దిదియే.
బనియెట్లు, ఫెల్టుటోపీలను చాల తక్కువ ధేటకు దొ
రిక గలవు. వెలయువారు ఈక్రింది విలాసమునకు వ్రాయుడు.
Ebrahim Currim & Sons,
Umbrella Merchants,
No. 251/53, ESPLANADE ROW, MADRAS.

Hed Office:-
Bombay
Branch:
Calicut

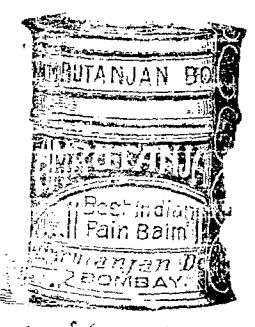
541

ఉప్పిడి రామయ్య శెట్టి,
గురుసామి శెట్టి కంపెని.
మరాఠ్ నర్తకులు, మద్రాసు.
విశేషము: "ఉప్పిడి రామ్" చిత్రము.
ఈచిత్రము కను పరచినట్టి
అనేక సినిమాలైన గాజులు నమ్మ
కముగా నడచిన బంగారుతో తయార
యైయున్నది. వలయు
వారు ఈచిత్రములో యుండు నెం
బరును వ్రాసి మహారి విషయ
ములు తెలియ పడెడు స్నాము.
ఇంకా మావద్ద బంగారు గుల్ల
తోడాలు, గట్టితోడాలు, గట్టిలె
డింగరములు, రాళ్ల వుంగరములు,
దాలర్లు, గడియారపు గొలుసులు,
కాసుల పేర్లు, వెండినగలు అనేక
విధములైన వెండిపాత్ర సామానులు హాజరున యున్నవి.
నాణ్యమైన నగలు పూచీయివడును. 598

యం. జి. పట్ గారి
గానకావేన్:- శ్రేతర క్షత్రావ్యములను తంతి
మేహము, కీళ్లనొప్పులు, మొదలైనవి ఒకవారము
లో పోగొట్టును.
షిషిలైన్:- సవ్యాయిమేహమును ఎట్టివైనను
ఏఫిటిలో వున్నప్పటికిని, ఇంకను పవిత్రము, మూల
ము మొదలైన వ్యాధులను ధ్వంసము చేయును.
అమోటిబిని:- మేహవ్యాధులను సంతాన
హీనతను బురుతులను నివర్తి చేయును.
గంధరైన్:- మొదమకు బలమును, చలన
యును గలుగజేయును. మొదటి సంబంధము గల
సకల వ్యాధులను పోగొట్టును.
హేర్బరైన్:- తెల్ల వెండ్రుకలను వెంటనే నల్లగా
మార్చును. వృద్ధులను యౌవనులుగా చేయును.
యం. జి. పట్ గారు,
నెం. 812, మింటు స్ట్రీటు, మదరాసు.

సంగీత ప్రదాయని
వెల రూపాయలు 3.
ఈ గ్రంథము అతిప్రసిద్ధి జేసిన దాక్షిణాత్యగాన
విద్యాపారంగతులైన విద్యార్థి కే. నరదాచార్యులు, కే. వి.
శ్రీనివాస అచార్యులు, వీరి కృష్ణమూచార్యులు వీరిలచే
రచింపబడినది. ఇందులక్షణ సంగ్రహమును అభ్యాసపద్ధతులు
ను, స్వరజతులు, గళములు, తాళవిధ్యాగారి కృతులు, పట్నం
సుబ్రహ్మణ్య కృతాధి కృతులు, దీక్షితకృతులు మొదలగు,
సుమారు 140 పుటలను స్వగ, హామిత్రితో, కాలము
లకుగురుతు లేవోచితంబుకీ సులభముగ గ్రాహ్యుగురుతుల
వ్రాయబడియున్నవి. హామిత్రియు, వీరి ఈ శత్రయవాద
ములకు పటములును, వీటిగుణములును, వీటి నాపయోగించు
విధములును వ్రాయబడి యున్నవి. పేరిట్ గొర్రు 16 పుటలు
పైజా 500 పుటలు. దేశీయ గ్రంథముగా గాని ముదితము.
కాలికో బయిండు బంగారు గిలుము చేయబడి యున్నది.
వలయువారు ఈ క్రిందివారికి వ్రాసికొనవలెను.
మొసర్పు సరో అండు కంపెని,
546 (మింటు స్ట్రీటు, మద్రాసు).

అమృతాంజనము
అన్ని నొప్పులకు పరమాస్మృతము
చక్కని డబ్బితో సహా సీసా 1-కి వెల 0-8 0
తలనొప్పుల మాన్పును
వాయువుపోట్ల పోగొట్టును
సార్వభౌమ నొప్పుల భార
దోలును. పోట్లపోగొట్టును
సువాసనగలిగి యుండును.
ప్రతిముటు నుండదగిచెడి.
వనమూలికలచే హిందూ దేశ మందు
తయారుచేయబడు మంచుమందు.
అమృతాంజనం డిపో. } 109, ఫోర్ట్, బొంబాయి
7, తంబుపెట్టి వీధి, మద్రాసు.

కృష్ణ దేవరాయ కాలపు ఆంధ్రవాఙ్మయస్థితి నేటికి
గించు చారిత్రక భాగము నెల రు. 1-2-0 పదిపైతలుకు 1 ప్రతి
యినాం. (గంధ విశేషములను మంచి కమీషను ఇవ్వబడును.
ఇండియా ఇంక్స్ డివిజనును ముద్రాధికారులచేతను
ప్రాచ్యదేశీయ భాషా పండితులచేతను గొనియాడబడినది.
ఎస్.పంతులు సెం. 22 రు. ఆచార్యుల వీధి, మద్రాసు.

A New Book on a Highly Patriotic Subject !!!
(IN ENGLISH.)
"A NATIONAL FLAG FOR INDIA"
With 30 coloured illustrations and an introduction
by the Hon'ble K. B. Bahadur B. N. Sarma, Member of
the Imperial Legislative Council in India. Price Re 1.
Copies can be had only from Mr. P. Venkayya, National
College, Masulipatam. 601

ఆత్మజిజ్ఞాసా.

శరీరమును విడచినతరువాత ఆత్మస్థితి.
వ్యక్తుల సద్భావమును గురించిన శాస్త్రీయచర్చ
చిన్నపైజా చిక్కని గ్రంథము. నెల రు. 0 8-0
మేనేజరు, ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము
591 హోస్టల్ వాక్కు 212, మదరాసు

ప్రాణము గల బొమ్మలు

బయస్కోపులు - ఫిలుములు - డేరాలు - గ్యాసుడిఫ
ములు - బొమ్మలకాట్టలు - గారడీ పుస్తకములు విక్రయించె
దము - క్యాటలాగు కావలెనా (592)
బి. ఈశ్వరప్ప అండు సన్ను, విశాఖపట్టణము.

కూరకాయల, పువ్వుల విత్తులు.

పండ్లచెట్ల మొక్కలు, సంపంగి, రోజామొదలగు మొ
క్కలు మా వద్ద దొరకును. కావలసినవారికి ధరల పుస్తకము
పంపబడును. మా వినియోగము:—
యం. ఓబళప్ప అండుబదర్లు,
588 బసవనగూడి, బెంగుళూరు సిటీ.

అమృతా జనం దీపావళి దినోత్సవములు

నేపాళదేశపు కస్తూరి, మంచిది తులము 1-కి ...	30-0-0
కుంకుమ పువ్వు తులము 1-కి ...	2-0-0
గోరోజును, మంచిది ,, ...	7-0-0
ఆనిపచ్చికానా లేక జన్న ,, ...	3-8-0
రసభస్మము తులము 1-కి రూ	0-10-0
పచ్చకర్పూరం ,, ...	2-0-0
బాలామృతము సీసా 1-కి ...	0-12-0
చుండుకు నూనె సీసా 1-కి ...	0-6-0

అమృతాంజనంబిహో; బొం బాయి, అండ్ మద్రాసు

Approved by Text Book Committee
కథలపుస్తకములు:—(1) సరస్వతి (2) సులోచన
(3) కానకలక్ష్మి నెల రు. 0-4-0 దేశభాగ్యమును, ధాతు
పుష్టియు నొసంగు టానిక్ మాత్రలు 48 కి రు. 1-0-0.
522 "విద్యానిధి", 87 రామస్వామివీధి, మద్రాసు.

నీవు ఇల్లుకట్టెవా? అట్లయిన కాస్తు అయిక్కి
కాలమును, స్పిరిట్ స్పెయిర్ కేసెను, ఆర్నె మెంటల్
రెయిలింగును వైరాలకు, (సి. గోపాలనాయకర్
అండుసన్ను బేసిక్ ఛాండ్రి మద్రాసు వారికి
వ్రాయము.) 557

180 పుటల పుస్తకము ఉచితము

ఆంగ్లభాషా శాస్త్రమును గురించిన స్వాభావిక
మైన కొన్ని విషయములను అనుసరించి వలననే కల్గుచున్నది.
ఈ ఉత్తమమైన పుస్తకము ఆంగ్లభాషాశాస్త్రమును కలుగజేసి
శరీరసౌఖ్యమును దృఢపరచును ఆయుర్వృద్ధిని ఇప్పించు
ను, ఈ పుస్తకము ఇనాముగా నీయబడును. పోస్టు చార్జి
యు మేమే భరించిపంపెదము. వెంటనే వ్రాయును
219 వైద్యశాస్త్ర మరేకంకర్ గోవిందజీ,
అతంకర్నికా బొంబాయి 156, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

మీ వ్యాసములకు కుమార్తెలకు సమీపము.
మదనమంజరి మాత్రలు వాడుబుయ్యె.
ఈ మాత్రలు చులబద్ధము, ఆజీర్ణము, మందబుద్ధి,
విస్మయి, కఠిమానసికి డోష్టలము పీటిన పోగొట్టుట
యందు ఆసాధారణ కీర్తిచెందినవి.
ఆయుర్వేదసాధనముల పుస్తకం ఇనాం గా ఇవ్వబడును
రాజవైద్య నారాయణజీ కేశవజీ
ఆయుర్వేదము బొంబాయి,
107 20, చివాబాబాబాద్, మద్రాస్.

హాలండుదేశము.

II

1555 వ సంవత్సరము నందొక గొప్ప రాజకీయసభ
జరిగెను. అందు చారల్సు చక్రవర్తి నెదర్లాండులని పిలువబడు
జిల్లాలను తన కుమారుని పరము చేసెను. అతని కుమారుడును
క్రమముగా విజృంభించి రెండవ ఫిలిప్ప నామముతో స్పెయిను
దేశాధీశుడుగాగూడ నయ్యెను. ఇతరభాగములను ఫిలిప్ప
పిన్నతండ్రిపర మొనర్చెను. ఇట్లు నెదర్లాండులను జిల్లాలు
సామ్రాజ్యమునుండి నేతై స్పెయినుతో శాశ్వతముగాడేర్ప
బడిపోయెను.

చారల్సు ప్రభాప్రియుడుగా నెంతయుండినను, నెద
ర్లాండులు ప్రత్యేకింపబడిన తోడనే అశాంతి కలుగజూచెను.
పన్నులు ఎక్కువగా నుండుటయు, నెదర్లాండు పట్టణములం
దు స్పెయిను దేశపు పట్టణములుండుటయు, మతవిషయ పై వ
్యములు అధిక నుగుటయు అశాంతిని పెంపొందించెను. ప్రా
న్ను, జర్మనీ, స్విట్జర్లాండు, ఇంగ్లాండు లందువలె అక్కడి ప్రజ
లును మతసంస్కరణ విషయమున భేదములొంది వెతలొందు
చుండిరి. మతవిషయ వైషమ్యములు వృద్ధి నొందుకొంటి
రాజు అన్యరూప ప్రజలను హింసింపనారంభించెను. ఇదియును
శాంతికి గంగకారితై ప్రజాభ్యేషమును గలిగించెను.

ఫిలిప్పరాజు పరిపాలనమునలన స్థితిలు మతింత విప
రీతము లయ్యెను. ఇతడు కడుపిన్నవాడు. తనదేశములోని జనుల
భాష లభికి జెలియవు.

అతని దృష్టియంతయు స్పెయినునివాసము ఇటలీలోని
తన స్థానములమీదను, అమెరికామీద నుండెనుకాని హాలండు
దేశమునందలి నిగువ ప్రదేశములపై నెన్నడును లేకుండెను.
నెదర్లాండుల ప్రజలు అతని అన్యదేశీయు డని గౌరవింపకుండిరి.
ఇట్లు నాలుగు సంవత్సరము లెట్లెట్లా పరిపాలనము సలిపి
ఫిలిప్ప తనరాజ్యమును తన సవతిసోదరి కిచ్చి స్పెయినుకు
బోయెను.

నెదర్లాండులందు ప్రజలు తిరుగబడిరి. దీనికి గారణము
లనేకములు గలవు. ఫిలిప్పకంటె కొంచెము తెలివితలు
డుండిన నతడు మతసంస్కరణవిషయపు తీవ్రతను రాజకీయ
ముగా బరిణమింపకుండ జేసి, రాజకీయముగా బరిణమించిన
దానికి వైషమ్యము గలుగక పితూరి లేకుండ జేసియుండును.
కాని ఫిలిప్ప సర్వవిధములను ప్రజాభ్యేషము సంపాదించెను.
స్వమకద్యేషాలను హింసింపవోడంగెను. శాసనముల నుల్లం
ఘించి ప్రజలూహులను నాశనముజేసెను. పన్నుల నెక్కువ
చేసెను. క్యాథోలిక్కు మతమునాత్రములే అమలులో నుండ
వలయునని పట్టుపట్టెను. దిగువరాష్ట్రములందలి ప్రజలు సను
ర్పించిన విశ్వాసము నతడు త్రోసివేసినవెనుక ప్రజలకు ద్వేష
మెక్కువమై తిరుగబడిరి. ఫిలిప్ప క్రూరుడును కఠిన హృదయు
డును నగు ఆ రాష్ట్రపురుషున సేనానిని పితూరినణగద్రొక్క బంపి
ప్రభుత్వము వారియధికారమును నెగ్గజేయవలయునని అతని
కాజ్ఞాపించెను.

ఆశ్వాసపు యుద్ధసంస్థి డగుటతోడనే విషయ
ములు పరిపూర్ణస్థితికి రాసాగెను. నెదర్లాండులలోని పదునేడు
రాష్ట్రములు నెట్లు వికమత్యముగలిగి యుండినను నను సమస్య
బయల్పడెను. మొట్టమొదట అన్ని రాష్ట్రములును తిరుగు
బాటుకు సంభావము నొండెను. దక్షిణపు రాష్ట్రమునందు
మతసంస్కరణము నిర్మూలించబడెను. ఈవిషయము రాజాను
కులమే కాని రాజకీయ స్వార్థాత్మక పరిస్థితులు తిరుగు
బాటును బోషించుచుండెను. ఉత్తరరాష్ట్రములందు మత
సంస్కరణము విజృంభించియుండెను. ప్రభుత్వమువారి మత
నిరసనను తిరుగుబాటునకు మూలమయ్యెను. విప్లవ కారులకు
మంచి సేనాధిపతి సమకూరెను. రాజుపక్షమున అతిబల
వంత మగు స్పెయినుదేశ ముండెను. ఈదేశము నొకాబలును
ఆకాలమునందద్విత్తియును.

ఈ యుద్ధమునందు మహా ప్రభావితమైన పురుషుడు
"మాని" యగు నిల్లియమ్. ఈతని కాలమునందును ఈతని తరు
వాల్ వచ్చినవారి కాలమునందును డచ్చివారి ప్రభావపాలిత
దేశము అభివృద్ధి నొండెను. నిల్లియం సంతతివారే ఇప్పటికిని
ప్రభుత్వము సలుపు కిరీటాధిపతులై యున్నారు. ఈ సంతతికి
ఆరంభ సంతతియని పేరు. ఇప్పటికిని ఆంప్టెడాము, లీడెన్
మున్నగు నగరముల ప్రజలు "ఆరంజిబోవేన్" (ఆరంజి సం
తతి చిరకాల ముందును గాక) యని యాడుచు ప్రార్థించు
చుందురు.

నిల్లియం అను నతడు జన్మము గాజుకుమారుడు. నానా
డిల్లెక్ బర్గ రాష్ట్రమునకు ప్రభువు. హాలండు దేశమునందతడు

మొదట హాలండు జేలందు అక్రెట్ రాష్ట్రములందు స్పెయిను
రాజప్రతినిధిగా నుండెను. జర్మను కుటుంబములందు నానా
కుటుంబములపురాతనము, ప్రభావతమము, పరాక్రమతమము.
పంచమ చారల్సు పరిపాలనాకాలమునందు రాజుగారి నొద్ద
నుండు ఆంతరంగిక సభ్యులలో నొకడగు నానా కుటుంబపు
ప్రభువు 1554వ సంవత్సరమున ఆరంజియను ప్రదేశమును సంపా
దించెను. కాని ఆరాష్ట్రము కాలక్రమమున ప్రాన్నుదేశమున
గలసిపోయినది. ఐదును 1544-వ సం॥ము నుండి ఈకాలమువఱకు
నానాడిల్లెక్ బర్గ సంతతివారికి ఆరంజిబిరుదము గలదు.

విలియము ఫిలిప్పమంటివాడు కాడు. అతని పరిపాలనా
కాలము, రాజకీయశాస్త్రప్రావిణ్యము, రాజశత్రుత్వైపుణ్య
ము, సచ్చిలము, కష్టసహనము, ప్రజాపరత్వము, ఆశ్చర్యప్రాయ
ములు. కాని యుద్ధకార్యములం దతడును సామాన్యుడే కాని
మహాప్రజ్ఞశాలికాడు. ఇతడు బలవంతు డగుటయంతయు స్పె
యినురాజును బడద్రోయుటకేయని ఫిలిప్పకు తప్ప ఇంకెవరి
కిని దెలియలేదు. విల్లియమును జరిపించినయెడల తన శత్రువుల
కాధార ముండదని ఫిలిప్ప 1579 వ సంవత్సరమునుండి విల్లి
యమును జంపువారికి గౌరవాదు లొసంగుదునని ప్రకటించెను.
1584 వ సంవత్సరమున హత్య జరిగెను.

విల్లియమ్ చనిపోయినను. డచ్చిప్రజల ప్రబలవైరము
నకింపలేదు. వారు బ్రిటిషువారి సాహాయ్యమునొంది స్పెయిను
నణగద్రొక్క గడంగిరి. దక్షిణరాష్ట్రములందు ఫిలిప్ప ఎ
ట్లెట్లా తిరుగుబాటును భగ్న పరుచెను; కాని ఉత్తర రాష్ట్రము
లందన్న నో మతసంస్కరణము పొందుకొనియున్నందున ఉత్తర
దక్షిణరాష్ట్రముల సంఘభావము కుదురుట కష్టమయ్యెను.
కట్టకడపట 1579 వ సంవత్సరమున ఆ రాష్ట్రములందు 7
రాష్ట్రములు వైరములుమాని పరస్పర సాహాయ్యమాని
జాతీయాభివృద్ధికిని శత్రు పరాజయమునకును ప్రయత్నింప
దొడగెను. ఈసభ్యుమే భావిదచ్చిరాజ్యమునకు బునాది
యయ్యెను. 1581వ సంవత్సరమున నీయేమరాష్ట్రములవారును
వారికిగల సంబంధములను ద్రెంచికొని స్వాభ్యంత్ర్యమును ప్రక
టించి ప్రభాపాలనము నేర్పజుచుకొనెను.

ఈయేడు రాష్ట్రములకును ప్రత్యేక రాజకీయ సంఘ
ములుండెను. ఈ సంఘమున కెన్నకొనబడు స్వభావము
రాష్ట్రాధికారిగా ఆ రాష్ట్రమును పాలించు
చుండును. సంయుక్త రాష్ట్రముల ముఖ్య
రాజధాని నగరము న సామ్రాజ్య రాజకీయవర్గ మొకటి
యుండెను. ఈ వర్గమునకు వివిధరాష్ట్రముల రాజకీయ సంఘ
ములవారును తాము కొరినంతయంది ప్రతినిధులను బంపవచ్చు
ను. రాష్ట్ర సంఘాధ్యక్షుని సామ్రాజ్య రాజకీయ వర్గమువారు
రాష్ట్ర రాజకీయ సంఘముల సిఫార్సులపై వెన్ను కొందురు.
రాష్ట్ర రాజకీయసంఘాధ్యక్షుడు నామరాగము రాష్ట్రాధి
పతుడేగాని నిజముగా రాష్ట్రమున సతత రాజునంటివాడు
ఆరాష్ట్రము కాలక్రమమున ప్రాన్నుదేశమున గలసిపోయి
నను రాజునకు గల అధికార మంతయు నతనికుండెను. ఈ
రాష్ట్రముల కన్నిటికిని హతుడైన విల్లియము జ్యేష్ఠకుమారు
ముఖ్యపాలకుడుగా నుండెను.

విల్లియము చంపబడినవెనుక 50 సంవత్సరములవఱకు
యుద్ధము సాగెను. 1618 వ సంవత్సరమున 30 సంవత్సరముల
యుద్ధము ముగిసినవెనుక స్పెయినురాజు హాలండులోని సం
యుక్తరాష్ట్రములను స్వతంత్రరాష్ట్రములుగా నంగీకరించి
ఇతర దేశములవారికిగూడనట్లు ప్రకటించెను. ఇదియే వెస్టుఫేలి
యా సంధిప్రాయుఖ్యము. ఆరంభ సంతతివారే ఇంకను బలవం
తులై నిలిచును పాలకులై యుండిరి. రాష్ట్రాధిపత్యము వా
రసత్వమునలన గలుగునట్లేర్పాటు లేకపోయినను విలియ
ము సంతతివారు ప్రజాసామ్రాజ్యముచేతను, సచ్చిలముచేతను
సర్వరాష్ట్రాధిపత్యమును వహించుచుండిరి.

పీతకాపురమున స్థాపించిన శ్రీ సూర్యరాయ పుస్తక
భాండాగారమునకు సంబంధించిన ఆంధ్రభాషాభివృద్ధి నా
టక సమాజమువారు ప్రదర్శించిన నాటకములకు హర్షించి
శ్రీ రాజావారు పదునైదువందల రూపాయలు బహూకరిం
చిరి. ఇందునకు వారికి కృతజ్ఞతాభివందనము లాచరించుట
కొరకు యేతత్సమాజము తరఫున శ్రీ రాజా దామెర సీతారా
మస్వామి దొరవారు సభగావించిరి. సోమనాథ రావుగారు,
సీతారామయ్యగారు, ఉద్రమే ఆలీషాగారు, శ్రీవారి దాతృ
త్వాని కదానగృహములు విపులముగను, గంభీరముగను ఉప
స్థనించిరి. తరువాత వేజీసంహారములో నొక యంకము
ప్రదర్శించి సభ్యుల సంతయునానంద మొనగూర్చి, శ్రీ
వారికిక స్వాగతప్రత్యేక మర్పించిరి. సభ జయజయధ్వనము
లతో ముగిసినది.

గ్రంథస్వీకారము

(0)

పరమార్థ వివేచనములు

ఇది రంగారావు భక్తజన సమాజ కార్యదర్శియగు ఆత్మార్థి రామమోహనరాయగారిచే ప్రకటింపబడిన చిన్న కథలపుస్తకము. ఈకథలు మలభవదములతో గూడి మనోహరముగ వ్రాసి వ్రాయబడినవి. పండిత పాఠశాలములకు మనోరంజకముగా నుండగలవు. కేవల మనోరంజకముగా మండుటయే గాక నీ చిన్నపాత్రము పాఠశాలక విషయముల బోధించుచు కొన్ని సందేహములను గూడ నివృత్తి చేయుచున్నది. బుద్ధుడు, మహాత్ముడు, క్రీస్తు, క్రీష్ణుడు, కలీడు, కాలిదాసు, రామతీర్థ స్వామిలవారు మొదలగు సత్పురుషులు చెప్పిన పరమార్థవిషయముల నిది తెలుపుచున్నది. మహాపురుషుల బోధనములలో నిందుక భిన్నాభిప్రాయములున్నను మొత్తమునై ననేకకథలు పరమార్థసాధనమును తెలుపుచున్న వనుట నిర్వివాదాంశము.

ప్రశ్నోద.

ఇది బాల భారతీగ్రంథమాలవారిచే ప్రథమగ్రంథముగ ప్రకటింపబడిన చిన్న నాటకము. ప్రథమపాఠశాలల యందలి పిల్లలకు బాలరతును బాలికలకు సువర్ణము క్తము. గ్రంథకర్త ఆనంతపురమున సుపాఠ్యాయులుగా నున్న ఏ. పేరనార్యకవిగారు. తెలి కనుగులభముగ నున్నది. ఏమాత్రముభాషాజ్ఞానము గలవారైనను గ్రహింపజాలుదురు.

విజ్ఞానదర్శనము.

ఇది విజ్ఞానవల్లికా గ్రంథమాలవారిచే ప్రకటితము. గ్రంథకర్త ఆనంతపుర మండలములోని ధర్మవర్ణాస్త్రపులగు శిరిపి. ఆంజనేయులుగారు. ఈగ్రంథము పద్యగద్యాత్మకము. తెలిసాతి కఠినము. విషయము ధర్మవర్ణాధికము. ఎల్లవారును చదువదగినది.

జీవచరితము.

ఈ గ్రంథము కాకినాడవాస్తవ్యులగు వేమూరి శ్రీనివాసరావు బి. ఏ. గారిచే వ్రాయబడినది. ఇది జంతువులను గురించిన సర్వవిషయములను తెలుపు చక్కని గ్రంథము. గ్రంథకర్తగారు చాల పరిశీలనతో దీనిని చక్కని తెలితో వ్రాసి యాంధ్రుల మన్ననకు పాత్రులైరి.

శ్రీ రుక్మిణీ హరణము

ఈగ్రంథము చెన్నపట్టణమున ఆంధ్రప్రదేశ్ కా కార్యలయమునముద్రితపత్ర పాఠశాలలోని యగు బుక్కపట్టణము రామానుజయ్యగారిచే విరచితము. కథ భాగవతములోని సుప్రసిద్ధ విషయ మగు రుక్మిణీకల్యాణము. తెలి సమానుబహుళమును శబ్దాలంకారభూయిష్టమునై పండితజనైకవేద్యముగ నున్నది. మృదుతైలి యని వ్రాయజాలము. గ్రంథకర్త పాండిత్యము ప్రకటిత మగుచున్నది.

మహాభారత కథ.

గ్రంథకర్త రాజమహేంద్రవరవాస్తవ్యులగు ముడియం సీతారామరావు బి. ఏ. ఎల్. టి. గారు. భారతము 18 పర్వములలోని కథను గ్రహించి ఈచిన్నిపాత్రమున నిమిషించిరి. అచట నచట చేర్చబడిన పటములు సుయోగములముగను సుబోధకములుగ నున్నవి. తెలి చక్కనిచున్నతైలి. ఇది ఎల్లరును సులభముగ నభ్యసించేసికొగల వచన గ్రంథము. బహుజనోపయుక్త మని నుడువ వచ్చును.

జ్ఞానారోగ్య ప్రదర్శిని.

ఈ గ్రంథము చిత్తూరు జిల్లా తిరునెల్వేలి తిరుమల వాస్తవ్యులగు సత్యవాడ సుబ్బారావుగారిచే విరచితము. దీని నాంధ్రు లందరును చదివితీరకలెను. చేరువుటయే గాదు. ఆచరించి తీరవలెను. ఆరోగ్యము నక్షేపించుపారికందరికి నిది చింతామణివంటిది. గురుసహాయములేకుండ స్వయంకృషివలన నభ్యసించవగినరీతిని గ్రంథకర్త సర్వవిషయములను చక్కని తెలిని వెల్లడించియున్నాడు. రామచరకాది యోగిపుంగవులు సంస్కృతాంధ్రిభాషలలో వ్రాసిన పెక్కు గ్రంథములసారము సీపుస్తక రూపమున నాంధ్రుల కొసంగి గ్రంథకర్త ఆంధ్రమాత ఆకిగ్వదములకు పాత్రుడయ్యెను.

సుబోధిని

ఇది రాజమండ్రిననురాయ పుస్తకభాండాగారమున అయ్యగారి బాపిరాజుగారిచే ప్రకటింపబడిన కథప్రముల త్పత్రము సంపుటము. ఇందు నిన్ను జాతీయసమర్థనము - భిక్షకులు - విదేశీయానము - దార్శిద్యము - మున్నగు ననేక ముఖ్యవి

కొల్లేటి ములక.

రై కలూరు తాలూకా సంఘము.

రై కలూరు విజ్ఞాపనము.

26 తేదీ నాయంత్రము 2 గంటలకు రై కలూరుతాలూకా సంఘము పక్షమున తాలూకారై కలూరు 33 గ్రామముల వారు 200 మంది కయకలూరు గ్రామములో సభచేసిరి. సభకు తాలూకా పెద్దరై కలూరు నొకరును గుడివాడకోర్టు వ్యాయవాదియగు పండ్లంగి ఆనందరావు పంతులుగారు అగ్రాసనాధి పత్యము వహించిరి. కొల్లేటిములక వలస 54000 యెకరముల భూమి మునిగి పంటలు పట్టు మైనది. ఆ ప్రదేశము నందు సర్కారుకు రు 250000 లు శిస్తు చెల్ల వలసియున్నది. క్యరసాయపు ఖర్చులనిమి త్తము రై కలూరు రు 500000 లు చెచ్చించిరి. రు 2500000 లు పంటనష్టమై పోయినది. ములక వలసకలిగిన వాధలను అగ్రాసనాధి పతిగారు చెప్పగా రై కలూరులందరును విశ్చిస్తులైరి. ఆసమయందు సోమేశ్వరంగ్రామ జిరాయితిరాలు ఎడ్లవలిరాయమ్మ "బాబూ నాకు 140 యెకరముల భూమి సోమేశ్వరంగ్రామంలోవున్నది. మూడు సంగిరం నుండి పంటపొత్తున్నాను" అని కంటతడిబెట్టుచు సభలో మొత్తుకొనెను. వరదలవలన తిండిలేక మాడుచున్న దీనులకు తిండి సదుపాయముచేసిన శ్రీకృష్ణవారికిని బెజవాడ సేవకాబుందమువారికిని ఆంధ్రప్రదేశ్ క వరదనిధి వారికిని. ఆంధ్రప్రదేశ్ కాధి పతి నుగు కాకినాడుని నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు తనస్వకీయ విలేఖరునిపంపి కొల్లేటివరదలను గురించి తమవిలుగల దినపత్రికయందు ప్రచురపరచి ఆంధ్రదేశమునకు వెల్లడి పర్చినందుకును సభవారు కృతజ్ఞతా పూర్వకమదనము లర్పించిరి. మరియు ములకవలస నష్టమైన భూములకు మావత్తు రిమిక్ష యిప్పించుచున్న ఏదైనయెక్కున అచనాపడి నష్టపడిన భూములకు శిస్తు ముందు సంగిరం కిస్తీలవరకు ఆప్రచేయించుచున్న కృష్ణా నీరును గాని గోదావరి నీటిని గాని సప్తయి చేసి దాల్చా పంటకు నీటి వసతులు కలుగజేయుచు చురయు మూడు సంగిరం వ్యవసాయము చేయుటకు తగుసామ్యులేను గనుక వ్యవసాయదారుల అప్పు చట్టము (Agriculturists Loans Act) ప్రకారము కొంతసామ్యు ఆప్పుగా యిప్పించుచున్నందు సర్కారు వారిని ప్రార్థించుటకును ఈ విషయములను స్వయముగ శ్రీకృష్ణవారికి నునవి చేయునిమిత్తము కొందరు పెద్ద మనుష్యులు ఏర్పడుటకును తీర్మానించబడినది. సభకు ఉత్పలూరి మల్లిఖార్జున రావుపంతులు బి. ఏ. గారును, ఉత్పలూరి ఆదినారాయణ మూర్తిపంతులు గారును దయచేసిరి. అగ్రాసనాధిపతి గారివదనములతో సభముగింపబడినది. (పురవాసి)

హిందూపురం ఎలిమెంటరీ యుపాధ్యాయుల సంఘ పునర్గతి:— 24వ తేదీని మూడవ సకల్ స్కూలు ఇన స్పెక్టరు ఎం. రామస్వామి అయ్యంగారుగారి ఆధిపత్యముక్రింద జరిగినది. మొగొండ రేంజి స్కూల్స్ సబ్ ఇన్ స్పెక్టరు ఇన స్పెక్టరు వాసుదేవరావుగారు 64 గురు ఉపాధ్యాయులును సభనలంకరించిరి. సభ ప్రాధికారోపాధికారయ్యెను. హిందూపురపు ఎడ్వర్డు కాకొనేమనుస్కూలు ప్రధానోపాధ్యాయులగు ఎం. వి. సంజీవాచార్యగారు మహానుగోరీ హిందూదేశపు చండయ్యత్త కథను" మాదిరి" పాఠముగ ఉపన్యసించిరి. బోర్డుస్కూలు ఉపాధ్యాయులగు గిరియప్పకాస్తుల్లి కిడర్ సహాయముతో కిడర్ గార్వ్ డ్రిల్లు మార్చింగు పాఠమును బోధించిరి.

మయములను గూర్చి చుంగిపూడి వేంకటేశ్వరగారు, తాళ్ళూరి ఉమాకాంతంగారు, చింతా శంకరదీక్షితులుగారు మున్నగు పలువురు ధీమంతులచే వ్రాయబడిన వ్యాసముల నేకము గలవు.

తెయిలరు హైస్కూలు మూగజను.

ఈ ప్రతిక మూడు మాసముల కొకసారి ఆంగ్లభాష యందు కృష్ణా జిల్లా నరసాపురము తెయిలరు హైస్కూలు వారిచే ప్రకటింపబడును. మొదటి సంపుటమున మూడవసంచిక మా కార్యాలయమున కంపబడినది. ఇందు తత్సమపదవి నేకము-విద్యార్థుల భోజన కాల-పుణ్యసత్ర ప్రభావము-నను విషయములనుగూర్చి ఆంధ్రభాషను ప్రకటింపబడిన. తక్కిన భాగమంతయు నాంగ్లభాషయందే ప్రకటింపబడినది. ఇది ఆంధ్రదేశమున-ఆంధ్ర విద్యార్థులకొరకు-ఆంధ్రులచే-ప్రకటింపబడుచున్న ప్రతికయైనను దీనియం దాంధ్రము నానుమాత్రముగను ఆంగ్లము సంపూర్ణముగ నుండుట మా కంతగా రుచింప లేదు. కారణము మృగ్యము.

వరదలు-విరాళములు.

వెల్లూరుజిల్లా బుచ్చిరెడ్డిపాలెం గ్రామపంచాయత్య కృష్ణా వరదలనిధికిగాను వేబారు సుబ్బారామరెడ్డి గారి నుల రామ రెడ్డిగార్లవల్ల వసూలుచేయబడిన చందాల వివరము. ఆ. మ. రా. శ్రీ. టి. ఆది. కుమార తాతాచార్యులుగారు రు 4-0-0లు, ఆ-తి సింగారాచార్యులయ్యవాంగంగారు 5-0-0, అ. తాతాచార్యులయ్యవాంగంగారు 2-0-0, వొడ్ల వేంకట్రామరెడ్డిగారు 8-0-0, బెజవాడ సుందరరామరెడ్డిగారు 10-0-0, వంగల్లు రామరెడ్డిగారు 6-0-0, జేవరం రంగారెడ్డిగారు 8-0-0, వోవూరు ముద్దుకృష్ణారెడ్డి పాటిపాడు 3-0-0, యసనాక రంగారెడ్డిగారు 2-0-0, నూకలపాటి రామన్న 2-0-0, పుచ్చలపల్లి రంగారెడ్డి 1-8-0, కొమాండుర వేంకటకృష్ణమాచార్యులు 1-0-0, చక్రవర్తుల తిరు వేంకటాచార్యులు 1-0-0, మంగర సుబ్బారెడ్డిగారు 1-0-0, గట్టుపల్లి సుబ్బయ్య 1-0-0, మొగల్లపల్లి నమ్మయ్య రెడ్డి 1-0-0, కాటం రెడ్డి యానాది రెడ్డి 1-0-0, విద్వలూరు బలరామ రెడ్డి (మోపూరు) 1-0-0, కాటంరెడ్డి సుబ్బారామ రెడ్డి 1-0-0, నూకలపాటి కోటారెడ్డి 1-0-0, ఆవుల శేషురెడ్డి 1-0-0, కాకాణి ఆదివ రెడ్డి (మహమ్మదా పురం) 1-0-0, పోలింరెడ్డి సీతారామరెడ్డి (రేవాల) 1-0-0, బత్తుల నరసారెడ్డి (వరగొండ) 1-0-0, గుర్రం శ్రీనివాసులు శెట్టి 1-0-0, బెజవాడ శంకరరెడ్డి భార్య, లక్ష్మీదేవమ్మ 1-0-0, మహంకాక చెంగాబత్తు1-0-0, బండికట్టు కన్నాసామి 1-0-0, బెజవాడ బాలకృష్ణారెడ్డి భార్యరామమ్మ 1-0-0, గుండాబత్తువేంకటేశు 1-0-0, భీమా వేంకటసుబ్బయ్య 1-0-0, అత్తిపల్లిమల్లారెడ్డి 1-8-0, కొమాండుర రంగాచార్యులు అ 8, చక్రవర్తుల నరసింహాచార్యులు అ 8, తిరుమల కృష్ణమాచార్యులు అ 8, కందుకూరు శేషాచార్యులు అ 8, ఇప్పగుంట కోటారెడ్డి అ 8, కొండురు మల్లారెడ్డి (యసనాకాం) అ 8, యిప్పగుంట రామరెడ్డి అ 8, ములుమాడి కాశీపతి అ 8, వాకాటి పిచ్చిరెడ్డి అ 8, సత్యవోలు వేంకటసుబ్బారెడ్డి అ 8, యాలము క్కల రాఘవరెడ్డి అ 8, గాలి బలరామరెడ్డి అ 8, చిన్న సుబ్బారాయుడు శెట్టి అ 8, పొట్ల వేంకటసుబ్బయ్య నల్లగిరి అ 8, వాకాటి రాఘవరెడ్డి (యసనాకాం) అ 8, కొండురు చెంచురామరెడ్డి అ 8, ఆరగుంట సుబ్బయ్య అ 8, యిప్పగుంట సుబ్బారామరెడ్డి అ 8, వేతు వంతులూ పాకాబు అ 8, అత్తిపల్లి వేంకటనరసారెడ్డి అ 8, వెల్లూరు పిచ్చిరెడ్డి అ 8, పల్లారెడ్డి రాఘవరెడ్డి (పల్లారెడ్డి) అ 8, మెట్టు సుందరరామరెడ్డి (అన్నారెడ్డిపాం) అ 8, చిరవెళ్ళ వేంకటనారాయడు అ 8, గునుపాటి పోలిరెడ్డి అ 8, మాగుంట పేరారెడ్డి (యసనాకాం) అ 8, మోగల్ల బసవయ్య అ 8, నూరి ఆదినారాయణయ్యగార్లు అ 8, 0-8-0 కు లోపు మొత్తము 32-0-0, మొత్తము 114-0-0.

చుండురు గ్రామములో దినమునకు 1000 మందియ్యము తియారగునట్టి పెద్ద బియ్యపుమర కలదు. అక్కడ లెక్కరగు బియ్యమును ఇతర పట్టణములకు వానాచేయు నిమిత్తము రయిల్వే ఆధికారులకు యె తసామ్యు క్యరము చేసి యెన్ని టిల్లిగ్రాంలు పంపించినను వర్తకమునకు ముఖ్యులగు మగు మే, జూన్, రెండు మాసములలోను ఒక వారమునకు ఇచ్చి యుండలేదని, ఒకరు మాచేర వ్రాయుచున్నాను. జూలై, ఆగస్టు, సెప్టెంబరు, మాసములలో నెలకు 10-15 వాగెనులకంటె సప్లయ కాలేదు. అక్టోబరు మాసమునందే తిరిగి వాత్రిక వాగెనులు సప్లయ చేయుట మునివేసినారు. అందువలన దినమునకు 1000 బస్తాలు తెయ్యగు కాగల బియ్యపుమర పనిచేయక వాగెనులు యెప్పడు సప్లయ చేసెదరా, మనకు తిండి యెప్పడు తొరకు నా యని కూలిలు కనిపెట్టుకొని యున్నారు. కావున రైలువే ఆధికారులు గరకుల సప్లయక కాలవలన వేగవలన పంపి తిండిలేక మాడుచున్న వారికి ఈ రువు కల్పించవలసియున్నారు.

"తెనాలితాలూకా చినగాదెలవర్రు సమాకాళి పోషిని సంఘముయొక్క మత్తమవార్షి కోత్సనము డి సెంటరు 3వ గంటూరుజిల్లా కలెక్టరు ఇ. ఎ. డింగు బి. సి. యస్ గారి యాధిపత్యముక్రింద జరుగును. తత్సమయమున పట్టణపుర్రె యానా సేములు పంతులు బి. ఎ. గారు "గ్రామ పారిశుధ్యము, గ్రామనిర్మాణాభివృద్ధి" అను విషయములను గురించి యుపన్యసించును.

బాలగంగాధరతిలకు మహాశయుడు.

ధార్మ్యజిజ్ఞా న్యాయాధికారి యక్రమము.

“మహాశయి” పత్రిక కొక విశేష డిటుల వ్రాయుచున్నాడు.

పూనా నగరముందలి దక్కను బ్యాంక్ దినాలా యెట్లు సందర్భమున గాడగోవర్ధన్ మక్రీందనుండు మాదియగు నాచి వాటి వృంతాంతమునకు తెలియజేయుట కాబ్యాంకివారు గా॥ మన్మోహనదాసు రాష్ట్రా గారిని, బాలగంగాధరతిలకు మహాశయుని గాడగనకు వెళ్లగోరిరి. 18వ తేదీ నాటిసాయంకాల మాయువు రాపనిమీద పూనాలాబయలుదేరి పునాదు సాయంకాలము ఆస్థలమును చేరిరి. 20 వ తేదీని తనపనిని పూర్తిచేసికొని వారు 24 వ తేదీని మరలి పచ్చిరి; గాని ఈసందర్భములో నొకసంగతి జనుల యొక్కయు ముఖ్యముగా రాజధానిలోని కొందరు అధికారుల యొక్కయు దృష్టినికేషముగ నాకర్షించెను. తిలకు మహాశయుడు 18 వ తేదీ నాటి బండిలో బయలుదేరి వచ్చుచున్నాడను సంగతి బెల్గానుజనులకు తెలిసి తిలకుగారికిని, మోహన దాసుగారికిని ప్రేమమద్య ననేక ఉపచారముల చేసిరి. ధార్మ్యు, హుల్లీ గాడగ స్నేహుల వద్దగూడ నిలులనే జరిగెను. ప్రతిష్టేషనునందను ప్రవలాయిపురము, ముఖ్యముగా తిలకుగారిని పూనాకు మరలుపు దాదా స్థలములలో విడిచి గోరిరి.

తిలకు మోహన దాసు లిరువురును గాడగు జేర్చగనే యాచటి జనులందఱును వారిని దర్శించి 20-వ తేదీ నాటి సాయంకాలము తమ యతిధి సత్కారమును ప్రకాశింపజేసిరి. వత్తుల తరపున దూదిబజారులలో వార్తదర్శిని తాంబూల బూయబడెను. మోహన దాసుగారు విడిచుముల నందుకొని తిలకుగారి తరపునకు తమ తరపునకు వందనము లర్పించిరి. అందేమియు విశేషము జరుగలేదు. నాటి సాయంకాలమే 5-30 గంటలకు పురపాలక సంఘమువారి పరిస్థితులలో “సంచారపటండా” యనుచోట జనబాహుళ్యము వారిగర్వరికిని, ముఖ్యముగా తిలకు మహాశయునకు తాంబూలముల నిచ్చి యతిధి సత్కారము చేయవలసియుండెను. సత్కారము కొలది కాలములో జరుగనున్న దనగా సాధ్యమైనచో సధికారుల సభ నాపివేయగోరుచున్నారను గాలివాత్త పురమంతట వ్యాపించెను. వారముగోజుల క్రిందటనే గొప్పవర్షములు పడి పురమునందనేకయిండ్లు కూలిపడి, సేదవారికి తగినసహాయము చేయవలయునను కోరికతో ధార్మ్యు జిల్లామేజిస్ట్రేటు గారును, కలెక్టరుగారును, అసిస్టెంటు పోలీసు మాపరింటెండు గారును అపు డాపురమున నుండిరి. ఈ యధికారులు జనుల బెడరించి నారు తిలకు గారి యుపన్యాసమును వినుకుండ జేయకలయునని తలంచినట్లుండెను. కాని సభానిర్వాహకుల కిసంగతిని వారిందుకయు బెలియబరుప నిశ్చయింపలేదు. సభానిర్వాహకులలో కొంతమంది పోలీసు అసిస్టెంటు మాపరింటెండుగారి నీసంగతి నడిగినను అలెడేమియు చెప్పలేదు. తిలకుమహాశయుని జూడవలయుననియు వాని మృదు మధుర గంభీరోపన్యాసమును వినువలయుననియు జనులూ నిర్ణయ సభా ప్రదేశమున నేననేలుగా ముగి ఇంకను మూకలు మూకలుగా రావొడగిరి. అంతట పోలీసు అసిస్టెంటు మాపరింటెండు గారును, గాడగు ఫస్టుక్లాసు మేజిస్ట్రేటును మార్గతుదారును ఆగు ఆర్. వి. పాద్మిని వి.వి., గారును 25 లేక 30 గురు పోలీసు జవానులతో నా ప్రదేశమునకు వచ్చి బలవంతమునై, అవసరము వచ్చినపుడు జనుల గొట్టుచుగూడ నాసమాహము నంతయు చెల్లాచెదురు చేసిరి. చూచుట కిది మిగుల అద్భుతముగను, భయంకరముగను గన్పించెను. సామూహిక ప్రజలకేమి చేయునదియు తోచలేదు. తిలకు మహాశయుని జూడవలయునను; వారి యుపన్యాసము వినువలయునని వారికి విశేషముగ నుండెను. ప్రజలలో ననేకులకు బెట్టులులేగిలిచి కత్తులు కాగుచున్నను వారు పురపాలక సంఘముండె పోలిమేర దాటి చుట్టును నిలచుండిరి. అంతలో తిలకుమహాశయుడును, మన్మోహనదాసు రాష్ట్రాగారును అచటికి వచ్చిరి. ఇద్దరును స్క్రీనుముగా సభ సమావేశ ప్రదేశమునకు బోయి చూడ సభికులెవ్వరు లేరు. ఉపన్యాస నేదికనిపర వందచేయబడెను. పోలీసు జవాను లిరువారును బారులు తీర్చి నైనికాటోపము

న నిలచి యుండ అసిస్టెంటు మాపరింటెండు గారును పాద్మినిగారు విజయ గర్వమున నవ్వు సంచరించుచుండిరి. ఆ యధికారుల లక్ష్యము చేయక తిలకు మహాశయుడు సభా కార్యనిర్వాహకుల బిలచి వేదిక సుజేయగోరి జనుల దాని చుట్టును గూర్చుండునని పలికెను. అంత నాపోలీసు ఉద్యోగి తిలకు మహాశయుని సమీపించి జిల్లా మేజిస్ట్రేటు గారి ఈ క్రింది యుక్తయవునవారి చేతికిచ్చెను:—

“గాడగు బెల్గాలీ మ్యూనిసిపలపురమున నున్నంత కాలమును వీధులలోగాని, జనబాహుళ్యముచే జూడదగు బహిరంగ స్థలములలోగాని బాలగంగాధరతిలకు గారట్టి ఉపన్యాసము నీయగూడదు. జిల్లా పోలీసుఆఫ్ఫీ సెక్షను 42 ఐ. జి. టర్నరు నవంబరు 20, 1916 జిల్లా మేజిస్ట్రేటు”

పోలీసు యుద్యోగి ఆ యధికారపత్రము నిచ్చివేయ గోరెను. తన విలాసమునకు వ్రాయబడి యుంటున్న నాపత్రము తనవద్దనే యుండవలయుననియు తిరిగి ఈయబడ నేరదనియు తిలకు మహాశయుడు చెప్పెను. బొంబాయిజిల్లా పోలీసుఆఫ్ఫీ నందలి 42 వ సెక్షను జిల్లా మేజిస్ట్రేటుగారికిని వారు లేనపుడు ఫస్టుక్లాసు మేజిస్ట్రేటు గారికిని జనుల నెమ్మదిని జెరమనట్టి యుపన్యాసము, పాట బొమ్మల జాపుట మొదలు గాగలవానిని, బహిష్కరింపవచ్చును. తిలకుమహాశయు డందుచే మెల్లన ఆ యుక్తరమును జేబులో నుంచుకొనెను. పిమ్మట పోలీసువారును, జనబాహుళ్యము జూచుచుండ వారిద్దరికి నీక్రింది యుక్తజక సంభాషణ ముజరిగెను.

తిలకు మహాశయుడు :—అందుదహరింపబడిన వ్యాస మేదియో (Harangue) నే నెఱుగుదును. దానిసంగతి నేను జూచుకొనియెదను. కాని జనుల నిలుల తరిమివేయుటకును, వానిని తిరిగి యాహ్వానము బలవంతముచే జేరనీయకుండుటకును నీకేమి కారణముగలదు? జిల్లా మేజిస్ట్రేటుగారి యుక్తయవు నన్ను బహిష్కరించుచున్నదే గాని జనులను గూర్చి యేమియు జేయజాలదు.

పాద్మినిగారు (చుట్టును గాల్చుచు):— వారలటుల జేయుటకు నాకు నోటియుత్తరువు నిచ్చిరి. జిల్లామేజిస్ట్రేటుగారు పురముననేయున్నారు.

తిలకు:— ఏమిటి? ప్రజ నడ్డగించుటకు నీకు నోటియుత్తరువులన్న వా! ఆ సెక్షనుక్రింద లిఖితపూర్వకముగ యుక్తయవుండవలయును.

పాద్మిని:— మాకిచ్చిన యుక్తరువులు నోటియుత్తరువులే. మేము వాని నెరవేర్చవలయును.

తిలకు:— అట్లయిన నివోట్టు జనులు నాకు తాంబూలము నిచ్చుటను; నేనది పుచ్చుకొనుచు వారిసత్కారమునకు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుటను నీ వభ్యంతరపరచెదవా?

పాద్మిని:— మాయుత్తరువు లట్టివి. ఒక నాటకకాలంలో గాని బహిరంగముగాని ఇతరస్థలములందు గాని ఈ సత్కారము జరుపవచ్చును. మేము దాని నభ్యంతర పగు పము.

తిలకు:— వారిపు డి యెడద బెడదలో శ్వేయేర్పాటును జేయజాలరు. ఇచ్చట వారు తాంబూలము నిచ్చుటను, నేను దానిని పుచ్చుకొనుటను, 42-వ సెక్షనుక్రింద నీ నాటకపరమముల నొక లిఖిత పూర్వకముగ నుత్తరువు నిచ్చెదవా?

అంతట పాద్మినిగారిండుక కలవరపడిరి. మొదట తానటులనే లిఖితపూర్వకపు టుత్తరువునిచ్చెదననెను. మరల పునరాలోచించి జిల్లా మేజిస్ట్రేటు గారనతిదూరములో నున్నారనియు, బదునిముసములు వేచియుండిన వారి యుత్తరువుల దెలిసికొని వచ్చెదననియు నతడు చెప్పిఅచటినుండి వెడలిపోయెను. తిలకు మోహన దాసులు నేదికనై నుండిరి. నేదికక్రమముగా నుత్తరువుడెను.

కొలది నిమిషముల కాలము గలించిన వెనుక పాద్మిని గారు మరలివచ్చిరి. ఈక్రింది సంభాషణము జరిగెను:—

పాద్మినిగారు:— తాంబూలము నిచ్చుటకును, మీరు దాని కృతజ్ఞతా పూర్వకపు మాటలతో ముచ్చుకొనుటకును వారి కేయభ్యంతరమును లేదని జిల్లామేజిస్ట్రేటుగారు చెప్పిరి. కాని మీ భాషణము కృతజ్ఞతావందనములతో మాత్రమే ముగియవలయును. ఈ కార్యక్రమ మంతయు నైదునిమిషములలోనే ముగియవలయును.

తిలకు:— అయిన నిమిషములలోనా! ఇంకెందుకు? మీరు తలెత్తవైచిన ఈ ప్రజయారము సమముగా గూర్చుండుటకే అయిన నిమిషములు పట్టుచున్నదే!

పాద్మిని:— అనగా కార్యక్రమ మారంభమైన అయిన నిమిషములకని నా యుద్దేశ్యము.

తిలకు:— రుంచిది! కాని పోలీసుల ప్రజల మరల నివ్వు గూర్చుండబెట్టుటకు మీర మాకిండుక తోడ్పడెదరా?

పాద్మినిగారును పోలీసుఉద్యోగులును ఇందుకు సమ్మతించిరి. కొలదికాలములోనే మారదూరముల నుండి జనుగుచున్నదంతయును నాతురతతో జూచుచున్న జను లందఱును సభానేదిక చుట్టునుగూర్చుండిరి. పోలీసువారు వారికితోడ్పడిరి.

అంతయు నెమ్మదిగా నున్నపిదప వి. వి. ఆలూరు వి. వి. ఎల్. ఎల్. వి. గారు సభ్యులతరపున స్వాగతాభివందన వచనములతో బొంబాయి హైకోర్టులో విజయులగుట. కభి నందనములు తాంబూలము సమర్పించిరి. పిమ్మట తిలకుమహాశయుడును, మోహనదాసు గారును పుష్పమాలాలంకృతులు చేయబడిరి. ఇంతవెచారగ్రస్తావనలోనైన తన్నటుల గౌరవించినందులకు తానుసభికుల కెంతయు కృతజ్ఞుడనియు, తానచటికి వర్తకపు పనిమీద వచ్చుట తేసి జనులతో ముచ్చటిండుట జరుగునని యనుకొనలేదనియు, ఆజిల్లావారు మాట్లాడుకన్నడభాష తనకు రానందులకును, తనకుహారాష్ట్రభాష వారికంతగా తెలియనందులకును మిగుల జింతిల్లు చున్నాడనియు అయిన మరికొన్నినిముసము లధికముగ ముచ్చటిండుట కతనికి కోర్కెయిస్తున్నను, అయిన నిమిషములకంటె నధికము మాట్లాడుటకువీలులేదనియు, హైకోర్టువారితీర్మానమునకు నారు తన్ను మహాపూర్తిగా నభినందించుచున్నారను సంగతి తా నెరిగినవాడనియు, కాని అది వ్యక్తి విజయముగా పరిగణింపగూడదనియు అది స్వపరిపాలనా విజయమనియు, స్వపరిపాలనా గమ్యస్థానము న్యాయమైనదనుటయే గాక దానిని సంపాదించుకొనుట కుపయోగించు మార్గములును విమర్శములును పూర్తిగా న్యాయమంతయులే యని యిందువలన పూర్ణముగ నిశ్చయింపబడినవనియు, ఆ స్వపరిపాలనా గమ్యస్థానమును జేరుటకు సభికులందఱును, తమ శక్తి సామర్థ్యముల కొలది తగిన సహాయము చేయవలసి యున్నదనియు తిలకు మహాశయుడు చెప్పెను. ఈ సంభాషణము మహాసందముతోడను, “తిలకు మహారాజాకే జై” అను జయజయ స్వలులతోడను సంపూర్ణావరణాతిశయముల నొందెను. సాయంకాలము చీకటిపడుచుండ సభికులు ఈ చిన్న పని కెంత యాటోపము నేల పోలీసువారుచేసినని యాశ్చర్యముతో బలుకుకొనుచు తమతమ నిలయములకు బోయిరి. సశేషము.

పంచమ విద్యార్థుల దురవస్థ. రాణ్యహేంద్రనాసులకు విజ్ఞాపన, జాలికరుకు సంగతులు.

పట్టణ వాస్తవ్యులారా,
మేమిరువురము పంచములము, అనాథులము, భోజన దార్ద్ర్యము, విద్యాదార్ద్ర్యము మాపాలిట అంతరించి మమ్ములకు హతము జేయుచుండగ, నీపట్టణములో నేకోపకార పరాయణులగు బ్రహ్మత్రీ చిలకమర్తి నరసింహముగారిచే ధర్మాధ్యక్షుగా స్థాపింపబడిన శ్రీరామ మోహన విద్యాలయ మా విద్యాదార్ద్ర్యమునుదీర్చుచున్నది. ఇరువురు ఏడవతరగతి చదువుచున్నారము. విద్యాదార్ద్ర్యము తీరినదిగా యని యూరకుండుటకు వీలులేదుగాదా? ఒక్క నిమిష మైనను ఉదరము ఊరుకొనునా? ఉదరమును పూర్తిగా నిండించినగాని మాకు విద్యాగంధము అంటుదు. ఇంతవరకు భోజన నిమిత్తమై కొంతమంది మహామభావులు వారికి దోచినంతవఱకు ఇచ్చుచున్నారు. అది ప్రతి నెలకు సరిపోకయున్నది. ఇదిగాక మేమింకను ఆరు నెలలు చదువవలసియున్నది. ఆ ఆరు నెలలకు దగు వ్యయమును మీరు యియ్యని యెడల మేము నిలుచుటకు బిలగునా? మొట్టమొదటనే మేము మాయొక్క స్థితిగతులు వెల్లడించి కొంటిమి. కాబట్టి మహానీయులారా! మీరు మాకియ్య బొచ్చిన సొమ్మును శ్రీరామ మోహన స్కూలు హెడ్డుమాస్టరుగారికి అందజేసిన యెడల మేము వారియొద్దను కైకొని మిమ్ములను సదా తలంపకొనెదము.

- (1) నక్కా తాతయ్య,
- (2) మాతంగి రుద్రాక్షుడు.

[మా రాజు హేంద్రనాసు. విశేషుడి దేశభక్తు మాకు పంపియున్నాడు. ఆ దురదృష్టవంతులు వ్రాసినజాబును ఉన్న దున్నట్లుగనే ప్రమరించినాము. ఆ విద్యార్థు లిద్దరు తిండిలేక మలమలమాడి పోవుచున్నారనియు ఒక పూట తిండియుండిన రెండవపూట తిండిలేక పోవుచున్నదనియు విశేషుడు తన జాబునందు వ్రాసియున్నాడు] ఆం. ప. సం.

వరదలు - ఆంధ్రపత్రిక నిధి

(0)
సోమవారము నాడు సాయంత్రము 5610-15-4
నెల్లూరు జిల్లా బుచ్చిరెడ్డిపాలెం గ్రామ పోలవల్ల
కృష్ణవరదల నిధికి వేరూరు సుబ్బరామరెడ్డి
గారి బలరామరెడ్డిగారు వసూలుచేసి పంపిన
మొత్తము రూ॥ 114-0-0
నివరము వీ సంచికయం దింకొకచో ప్రకటింప
బడినవి.
నెల్లూరు గోఖేలు సెర్విస్ లీగు సంఘము వారు
కరతల భిక్షవలన సమకూర్చి పంపిన మొత్తము. 8-8-0

5728-7-4

విషయానుక్రమణిక.

హోలండుదేశము 2
ఆంధ్రవిమర్శనము, కొల్లేటి ములక 8
లోకమన్వితాల గంగాధరతిలక 4
స్థానిక వార్తలు, పోర్టు సెంటు జార్జి గజెట్టు 5
ప్రధాన వ్యాసము 6
చెన్న పురి శాసనసభ 7
బిల్లు 7
విరోధామహాసంగ్రామము 8
విదేశతంత్రీవార్తలు 9
దేశీయతంత్రీవార్తలు 10
ఆంధ్రదేశవార్తలు 11
వివిధవిషయములు 12
ఆంధ్ర సాంస్కృతిక మహాసభ, ఆంధ్రగీర్వాణ విద్యాలయము 13
ఇంగ్లీషు తంత్రీవార్తలు 14
ఆంధ్రవాణి 14
వ్యాయ విశేషములు 15

స్థానిక వార్తలు

జరుగబోవు సంగతులు.

డిశంబరు 10 ఆదివారము.

జాతీయవిద్య. (జి.ప.) (పచ్చ.).....

జాతీయవిద్య:— డిశంబరు పదియవతేదీ సాయం
కాలము జి. ఎస్. ఆలండ్లెలుగారు పచ్చపాపా కాలేజీ భవన
మున జాతీయవిద్య గూర్చి ఉపన్యసించును.

మహాజనసభ:— 27-వ తేదీ సోమవారమునా డి
సభవారు సమావేశమయి జరుగబోవు దేశీయ మహాసభకు
చెన్న పురినుండి 142 రు ప్రతినిధుల నంపిరి.

విరాళము:— పేదల వసతి గృహము నిమిత్తము
రావుబహద్రుల అన్నావలె చెట్టియారు మైలాపూరు మాధవ
పురము సంఘమువారికి రూ॥ 100 ల విరాళము నొసగిరి.

యాచకులు:— భారతీయులు, యూరేషియనులు,
ఆంగ్లోఇండియనులు సుమారు 16 రు మష్టివారు కచేరీలలో
యాచించుచుండగా పోలీసువారు వారిని పట్టుకొనిరి. కామి
యేడుగారు ఆడువారిని విడచివెట్టి పురుషులలో నొక్కొక్క
రికి రెండణాలవంతున జరిమానా విధించెను.

స్వపరిచాలనా సంఘమువారి పుస్తకభాండా
గారము:— జ్యూలైను పుస్తకభాండాగారము బి. ఎల్.
గుప్తాగారిచే బహూకరింపబడినది. బ్రాడ్వేయందలి మద్రాసు
బ్రాంచి క్రొత్త అక్షిసున నీ భాండాగారము గురువారము
సాయంకాలము 5-30 గంటలకు ఆరంభింపబడునని తెలుప
బడును. ఆదివారముననే పతనాలయము గూడ తెలుపబడును.
రెండును సంఘసభ్యులకును సహచరులకు మాత్రమే తెలుప
బడును. రాబోవు వారమునుండియు గోక్షేత్రాసులును, సంఘ
సభలును ఆచటనే జరుపబడుచుండును.

పోర్టు సెంటు జార్జి గజెట్టు

నవంబరు 28 మంగళవారము
ప్రాన్సిసుహరీ సెప్టెంబర్ 28. సి. ఎస్. గారికి డిశం
బరు 1 వ తేదీనుండి 22 దినములు సెలవీయ బడినది.

ఇండియా వాణిజ్య పారిశ్రామిక శాఖయందు డెప్యూటీ
సెక్రటరీగా పనిచేయుచున్న ఎ. హెచ్. లీ. గారు సెక్రటరీ
గను ఎస్. హెచ్. స్టేటరుగారు డెప్యూటీ సెక్రటరీగాను
నియమింపబడిరి.

ఈ క్రిందివారిని యూనివర్సిటీ ఆఫ్ క్రింద మదరాసు
విశ్వవిద్యాలయపు ఛాన్సలరు గారు సాధారణ విశ్వవిద్య
లయ సభ్యులుగా నియమించు చున్నారు. 1. గౌ. వ్యాయ
మూర్తి అబ్దుల్ హేమి ఎం. ఏ. బాక్-ఎల్-బా గారు.
2. జానుకాబ్దుల్ హేమి ఎం. ఏ. గారు (3) మహ్మదు బజ్జిల్లా
సాహేబుబహద్రు ఖాన్ సాహేబుగారు (4) రామస్వామి
నాథ అయ్యరు అయ్యరుగారు (5) రావుబహద్రు రఘుపతి
వేంకటరత్నము నాయుడుగారు ఎం. ఏ. ఎల్. టి.

యూనివర్సిటీ ఛాన్సలరుగారి క్రింది సభ్యుల మరల
యూనివర్సిటీ సభ్యులకుగా నియమించిరి. రెవరెండు కేనసు
ఏడ్వర్డు సెల్లు విలియమ్ హెన్రీజేమ్సు డి. డి. గారు ఎం.
ఎస్. సి. ఎం. వి. ఎం. ఇ., ఎ. ఎమ్. సి. ఇ. గారు (3)
రావుబహద్రు కిడాంబిరామానుజ ఆచార్యులు ఎం.వి.(4) కొం
కోతు రామ్మని మెనసు ఎం. ఏ. బి. ఎల్ గారు (5) ముక్కొ
టేయి కృష్ణస్వామి అయ్యరుగారు ఎం. ఏ. ఎం. ఆర్. ఎస్.
ఎల్. ఆర్. హెచ్. ఎస్. గారు.

మునిసిపల్ కలెక్టరు డిపార్టుమెంటు

సోమ ఇన్స్పెక్టరెడ్డిగారు బల్లారి జిల్లాబోర్డు సభ్యులు
గను, అంబటి వేంకటరమణప్పగారు అనంతపూరు జిల్లాబోర్డు
సభ్యులుగను, హాలీవుడ్ హమ్మిట్ జిమ్మయిడ్జ్ ఆహమ్మద్
అన్ సార్ బహదూర్ గారు నెల్లూరు మునిసిపల్ సభ్యులు
గను, సురుకే రంగ ఆచారిగారు బరంపురము మునిసిపల్
సభ్యులుగను, బంట్రాల్ రామ బాలి గ అవర్గ్ గారు
కడప మునిసిపల్ సభ్యులుగను, నియమించ బడిరి.

తల్లపాటి శోభనాద్రెగారు ఏలూరు మునిసిపల్ సభ్యు
లుగ నెన్నుకొనబడిరి ఎస్. రంగారావు బి. ఏ. ఎల్. టి.
గారిని జమ్మలమడుగు తాలూకాబోర్డు సభ్యులుగా నియ
మించిరి. కె. జానకిరావు, వి. సూర్యనారాయణ శర్మగార్లు
గుంటూరు తాలూకాబోర్డు సభ్యులుగ నియమించిరి. ఆకుల
శేషగిరిరావుగారు రాజమహేంద్రవరము తాలూకాబోర్డు
సభ్యులుగా నెన్నుకొనబడిరి. రావుసాహేబు వేదాంతరామ
నాథముగారిని, పచ్చ సీతారామశర్మగారిని తెజనాథతాలూకా
బోర్డు సభ్యులుగా నియమించిరి. రావి తిరుపతి నాయుడుగారు
నెల్లూరు జిల్లా కందుకూరు తాలూకాబోర్డు సభ్యులుగా నెన్ను
కొనబడిరి నేములకొండ విశ్వనాథము, నేరుని సూర్యనారా
యగార్లు, వంకాయల కృష్ణ సెట్టిగార్లు వరసపట్నము తాలూ
కాబోర్డు సభ్యులుగా నియమింపబడిరి.

సెర్వియావారి ప్రకటన
లండను, నవంబరు 28:— మేము 100 మీటరులు ముం
దుకు పోలిమి. చిల్లరయంద్రములు విస్తారముగా జరిగినవి.

పరాసువారి ప్రకటనము.
లండను, నవంబరు 29:— సోమ డోహంట్లు రంగ
ములలో ఫిరంగులు కాల్పుబడినవి.

ప్రాఫెసరు రామమూర్తిగారు

ఇండియన్ హెరమ్యులెస్ అనగా భారతీయ
భీముడు అని ప్రసిద్ధిచెందిన కోడి రామమూర్తి
గారు నవీనచయత్కార విద్యాప్రవీణులుగ నూర్గుర
తో చెన్న పురికి విచ్చేసెదరు. శ్రీ పెంట్లండు
ప్రభువు ప్రభ్యుగార్ల ఆదరణక్రింద 1916సం॥ డిశెం
బరు 6 వ తారీఖునుండియు రెండు వారములు
చెన్న పురి ఎస్సెనేషునందు ప్రదర్శన మిచ్చెదరు.
ఆ నాడు శ్రీవారలు కూడ దయచేయుదురు. ఆ
నాటి సామ్మ మద్రాసు యధనిధి కియ్యబడును.
ఇకను పేరు ఈ ప్రాంతముల తమ ప్రదర్శనమును
జరుపరు. టిక్కెట్లు, మద్రాసు వెస్టు అండుకో,
వారివద్ద దొరకును. 605

ఏలం నోటీసు వివరం.

ఏలూరు జి॥ మునసబుకోర్టులో.
అసలు 924
1913

వాది. దేవులపల్లి లక్ష్మీపతి శాస్త్రుడు
ప్రతిడి గుర్తొ కోటయ్య.

I కృష్ణా డి॥ ఏలూరు తా॥ భీమడోలు సబు
డి॥ లోని
కొవ్వలిగ్రామం తా॥ జిరాయి పల్లం రీసర్వీ
నె 1054 ఎ య 16. 51

II కృష్ణా డి॥ ఏలూరు సబు డి॥ లోని చాలి
పూడి గ్రామం తాలూకు

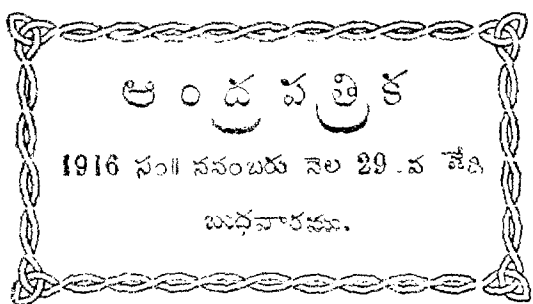
జిరాయి పల్లం. రీసర్వీ నెం.	పరిమితం య. కెం.
492	4. 0
507 సి	0. 77
508 బి	0. 73
511	2. 46
502	0. 77
యినాంపల్లం 430	లో ప్రతి వంతు ఉత్త రం కైపు. } 4. 50
431	
432	

III కృష్ణా డి॥ ఏలూరు సబు డి॥ లోని చాలి
పర్రుగ్రామం తా॥

జిరాయి మెరక. పరిమితం.	రీసర్వీ నెంబరు.	పరిమితం.
రీసర్వీ నెంబరు. య. కెంట్లు.		య. కెం.
333 బిలోదం	623-77 బి	2. 70
కైపు. 1. 10	80 సి	1. 21
79	6. 4	103
102 ఇ	2. 12	107 బి
107 ఎ	1. 39	78 సి
104	8. 40	102 సి
105	3. 30	112 ఎ
108	5. 56	114 సి
623-113 బి	4. 50	116 ఎ
115 బి	5. 14	109 ఎ
117 ఎ	2. 10	102 డి
106	5. 39	116 బి
109 బి	2. 90	135 బి
117 బి	2. 68	
110	4. 62	

IV కృష్ణా డి॥ ఏలూరు సబు డి॥ ఏలూరు
గ్రామంలోని ప్రతివాదికి యున్న ఆస్తివివరం.
తూర్పు. నెం. 55 దీనికి దక్షిణమున య 1.97;
పడమర. నెం. 56 య 2.85; నెం. 57 ఎ.
దక్షిణం. య 0.93; నెం. 63 ఎ దీనికి పడమర
ఉత్తరం. య 1.60 టోటల్ య 7.35న్ను ఒక
ఉప్పుడు బియ్యపు షాక్టోరి, యింజనులు యావత్తు
మరలున్ను, భాగ్యపుకొల్లు యిండ్లు, మేడతల్లులు
ద్వారబంధములు సహా వైన వినదించిన యావత్తు
ఫిర్యాద్దీ యేలూరు సబుకోర్టులో డి 4-12-16 తే
దీని వేలం జరుగును. కాబట్టి కావలసిన వారు
సదరు వేలం గోజుకు హాజరై పాడుకొనవచ్చును.

(Sd.) C. Ramamurty B. A., B. L.
Vakil for Plaintiff.
ELLORE.

శాసన సభ.

శాసన సభలు అధికార సభ్యులకును సనధికార సభ్యులకును గల బలాబలములను నిర్ణయించుటకు రంగములుగ నున్నవి. సిద్ధాంతమునం దనధికార సభ్యుల సంఖ్య యధిక మని నిర్ణయింపబడినను వాడుకయం దధికారుల పక్షమునకే విజయము గలుగుచున్నది. సభయందు సభ్యులు మూడు లేదా నాలుగు గలరు. అధికారులు, అధికార నిర్వహితులు, ప్రజాప్రతినిధులు. 4వ సభ్యులందు 21 ప్రజాప్రతినిధులు గలరు. ప్రజాప్రతినిధుల సంఖ్యకంటెను అధికారాధిమానుల సంఖ్య హెచ్చుచున్నది. సభ్యులకు సత్పరిపాలనము పరిమానధియైనను అధికార సభ్యులకు అధికార నిర్వహిత సభ్యులకు అధికారాధిమానము సహజ ధర్మము. ప్రజా ప్రతినిధులకు దేశోపకారజీవనము సమానధర్మమైనను ప్రత్యేక లాభాన్వేషణమువలన దృఢసంయోగము దుర్లభ మగుచున్నది. గతించిన శాసనసభా సమావేశము యొక్క కార్యక్రమమును విమర్శించినపు ఁ విషయమునందలి గుహర్థము గ్రాహ్యము గాగలదు. సభ్యులు వేసిన కొన్ని ప్రశ్నలకు పాలకులు తెలిపిన సమాధానములు సభ్యులు పూరించిన తీర్మానములకు పాలకులు చూపిన ప్రతికూలభావము దేశోపకారము ప్రకటింపవలసిన విషయమును చదువులవలన విచిత్రముగాగలను.

మోర్ల మొట్టొకప్పుడు స్థాపించిన సంస్కారముల వలనను ప్రజాప్రతినిధ్య పరిపాలనమునకు సోపాన మేర్పడినదని ఆలోచింపవలసింది. కాని యధికారుల యసహాయమును బరికించినపుడాయాశ సభలమగునని నమ్ముట కవకాశములేదు. మోర్ల మొట్టొకప్పుడు సంస్కారములవలన ననధికారసభ్యులకు శాసనములను ప్రవేశ పెట్టుటకును తీర్మానములను పూరించుటకును ప్రశ్నల నమగలుగుటకు నధికారము గలరు. అయితే న్యాయములకు సంబంధించిన చట్టములను ప్రవేశ పెట్టుట కభ్యంతరము మోర్ల మొట్టొకప్పుడు సంస్కారము శాసనము సం దేర్చుచుపరిగెనది ఆచార్య న్యాయముల నిర్ణయమునకు సంబంధించిన శాసనముల ప్రవేశమును సమితియు కార్యదర్శి నిరాకరించుట వింతగ చూడగలము. మోర్ల మొట్టొకప్పుడు గారు గ్రామ పంచాయతీలకు సంబంధించిన శాసనమును పూరించిన సమయమున ప్రవేశ పెట్టుటకు వీలులేదని కార్యదర్శి నిరాకరించెను. అట్టి సమావేశములయందును నిట్టి సంకుచిత భావమును పాలకుల కుదరదని సంస్కృతలయందే శ్రమకు విరుద్ధముగ నాచరించిరి. సభాధిపతి మైనను నుపాధిపతియును జూపకుండుట విచారకరము.

శాసనసభయందు పూరించబడిన తీర్మానములు గాని స్వపరిపాలనము ధర్మాదాయములు విద్యావ్యాప్తియు నితీపాదుల రయితుల భద్రములు యువకులు ఉద్యోగములు వైద్య విశిష్టము మొదలగు విషయములకు సంబంధించి యున్నవి. అనధికారసభ్యులు పూరించిన తీర్మానములందు మొదటి తీర్మానమును ప్రైందవుని బోధించుటకు నియమించుచు నరసింహయ్యకు

గా రుపపాదించిరి. వీరై నపుడు తగినవారు లభించినపుడు ప్రైందవసభ్యుని నియమించుటకు ప్రయత్నించెద మని మా॥ కాన్స్టాబులు చెప్పిరి. ఇంతకు పదేండ్లకు పూర్వము హేమికుగా ర్జి వాన్సానమును చేసిరి. కాని ఇంతవరకును క్రియ జరుగ లేదు. ప్రజాప్రతినిధులు సాధ్యమైనంత త్వరలో నీ యుపక్రమము నవలంబించునటు లధికారుల సమ్మతిని గోరిరి. అధికారు లంగీకరించలేదు. నరసింహయ్యగారి తీర్మానము నిరాకరింపబడినది. ప్రైందవులు కలెక్టరులు, జడ్జిలు, మైకోర్టు జడ్జిలు, కార్యనిర్వాహక సభ్యులుగ నుండుటకు దగినపుడు బోధించుటకు వికీ తగరని చెప్పుటయందు పట్టు లేదు. పాలకవర్గమున కధికారావరణమును భేదించుటకును దానియందు ప్రైందవులకు ప్రవేశమును గలుగజేయుటకును నభిప్రాయములేదని మాత్రము విదితమగుచున్నది. అన్ని స్థానిక సభలయందు ప్రజాప్రతినిధుల సంఖ్య మూడువంతు లుండునలయునని వేలవంతురాజుగా రుపపాదించిరి. కాని శివస్వామిస్వామిగారి కీ తీర్మానము సంగీకరించుటవలన గిన్నెరుగారి విచక్షణ కవకాశ ముండదనియు ఉ. నియము సకల సభలకును నొక విధమైన నిష్పాతమును జేయుటకు వీలులేదనియును వాదించిరి. తీర్మాన ముపసంహరింపబడినది. రామచంద్రరావుగారు ధర్మాదాయములను నిర్ణయించుటకును వినియోగించుటకును శాసనమును జేయుట సమంజసమని తీర్మానము నుపపాదించెను. పాలకసభ్యులు ప్రజానిర్వహిత సభ్యులు కొందరు దీనికి న్యతికేకాభిప్రాయమును తెలిపిరి. ధర్మాదాయస్థితిగతులను విచారించుటకు తగిన ఏర్పాటులను జేయుట యవసరమని రామలక్ష్మణంగారు రుపపాదించిన తీర్మానమును సభాంగీకారమును బడసినది.

మధ్యమ కేరగతి పాఠశాలలందు విద్యావ్యాపనమును జేయుటకు సాధనములు నశ్వేషించుటకు గరించి రామచంద్రరావుగారికి తీర్మానము నుపపాదించిరి. మధ్యమతరగతి విద్య చెన్నపురి రాష్ట్రమునం దితిరరాష్ట్రములందువలె వ్యాపించుట లేదని రామచంద్రరావు గారు నేర్పుగ రుజువుచేసిరి. పిత్తుంగిగారు సయితము విమర్శన మవసరమనిరి. విద్యాశాఖాధికారికి లోకుగ సభాధ్యక్షుడును నీ తీర్మానము నామోదింపలేక. గవర్నరుగారు విద్యా విషయమైన 42 తీర్మానములలో 26 తీర్మానములను పాలకు లంగీకరించుట వలన నీశిష్యులైన పాలకులకుగల సానుభూతివ్యక్తమగుచున్నదనియును సారములేని విద్యను విశేషము వ్యాపింపజేయుటకంటెను సారవంతమైన శిక్షణయు స్వల్పమైనను జేయకర మనియును తీర్మానము నుపసంహరించుట యుచితమనియును బోధించెను. రామచంద్ర రావుగారు తీర్మానము నుపసంహరింపలేదు. కాని సభచే లింగీకరింపబడినది.

కృష్ణాగోదావరి డెల్టా ప్రదేశములందు మురుగు పారుదలయందలి లోపములను తిరిగి విచారించి నిర్ణయించి లోపములను సవరించుటకు దగిన ప్రణాళిని నిర్ణయించుటకు పాలకులు వేక బడుచున్నారను తీర్మానమును శాసనసభాంగీకారమును బడసినది. రామచంద్రరావుగారు రుపపాదించుటకు బహిరంగవిచారణ జరిగినపుడె ఈ విచారణవలన ప్రయోజనము గలుగగలదు. ఈ విచారణ కేవల మధికారులకు నడవినపుడు సభయందు కర్నూలు ఎల్లిసుగారు చెప్పినట్లు ధనాభావము దుర్లభము కారణములుగ నిరూపింపబడి మురుగువలన శాధితుల కుపకృతి గలుగునని నమ్ముట కవకాశము లేదు. ఎల్లిసుగారు కొల్లెరు సందు వ్యవసాయముచేయునారు ఇతరప్రాంతముల వారి ద్రవ్యమును వ్యయముచేసి మురుగు సమపా

యమును గోరుట స్వాభావికమని తెలిపిరి. కాని ఈ వాదము సరికాదని కృష్ణా గోదావరి కాలువల స్థితిగతులను తెలిపిన వారలకు విశదమగుచున్నది. పాలకులు కాలువలను నిర్మించి మురుగు నీరంతయును కొల్లెరుప్రాంతమునకు పోవునటు లేర్పాటులను జేసిరి. ఈ ఏర్పాటులవలన లాభములను బొందువారు నష్ట పడు వారల కేల ప్రతికారమును గల్గింపరాదో తెలియకున్నది. ఈ యేడు కృష్ణా గుంటూరు మండలములందు జలప్రళయమునకు మురుగు పారుదలకు సదుపాయములు లేకుండుట యని గ్రామస్థులు మొరపెట్టుకొనుచున్నారు. అనాదినుండియును పల్లపు సాగుగల బాపల్లి తాలూకాయందు పాలకులు మురుగు నీరు పోవుటకు తగిన ఏర్పాటులు చేయనందున గ్రామములు జలమయములై యనారోగ్య భూమియై లగుచున్నవి. భూములవలన పాలకులు విశేషమైన లాభమును బొందుచుండగ కొంత ద్రవ్యమును న్యయముచేసి మురుగు పారుదలకు సదుపాయములను గల్గించుటవలన ప్రజలకు పాలకులకు స్థిరమైన లాభము గలుగుట ద్రువము. గుడ్డిలో మెల్ల యనునటులు పాలకులు మార్పుచేసినను నీ తీర్మానము సంగీకరించినందులకు సంతసింపవలసి యున్నది.

దక్షిణ ఆర్కాటునందలి కీసెట్టిలుమొట్టును గురించి సుబ్బరాయలు రెడ్డియారుగా రుపపాదించి తీర్మానించిన తీర్మానమునకును పాలకులు మార్చి యామోదించిన తీర్మానమునకును వ్యత్యస్తము గలదు. ఉపపాదకుడు ప్రజల ఆస్తికస్థితిని సంపూర్ణముగ విమర్శించి కీసెట్టిలుమొట్టు చేయవలయునని కోరెను. దెవోస్థిగారు “ఇండు నవసంవత్సర విచారణను” చేసి కీసెట్టిలుమొట్టు చేయవలయునని ప్రతిపాదించెను. కాన్స్టాబులు దలచునపాదకుని తీర్మానము సంగీకరించుచును పిచ్చుటను సవరింపమైన తీర్మానము నామోదించుట సక్రమము కాదని ప్రతినిధులు చేసిన వాదము క్రమముగ నున్నది. సవరణ తీర్మానమువలన విశేషమైన ప్రయోజనము లేకున్నను పాలకుల నామోదించుట తృప్తికరము. డిప్యూటీ బోర్డుల రైలు సెన్సుల నన్నిటిని నేకముచేసి రైలురోడ్లులను రాజధానియం దంతటను నిర్మించుట కుపయోగించుటకై ప్రయత్నించుటకు దగిన ఏర్పాటులను జేయుట కొక యువసంఘమును నియమించుటకు గురించి రామయ్యంగారు రుపపాదించిన తీర్మానమును సభ్యులు తగినరీతిని నిరాకరించిరి. కృష్ణాజిల్లాయందు రైలుసెన్సు సామ్య 20 లక్షలు నిలువయున్నది. అందు 2 లక్షలరూప్యములు కృష్ణా జిల్లాయందలి బాటల కుపయోగించుటకు వీలులేదని గవర్నరుగారు నిర్ణయించినపు డొక మండలములోని సెన్సు వేరొక మండలమన కెటులుపయోగించబడును. కష్టపడువా రొకరును ఫలమనుభవించెడివారు మరొకరును గాజాలరు. తాలూకా బోర్డుల కెచ్చుకొనగల సభ్యుల నుణంబుల విషయమై ఏ. ఎన్. కృష్ణారావుగారు రుపపాదించిన తీర్మానమును, తాలూకాబోర్డుల కనధికారసభ్యుల నేర్పాటుచేయగల ఆ. సూర్యనారాయణరావుగారి తీర్మానమును పాలకు లంగీకరించిరి.

అధికారులకు గ్రామస్థులు సమకూర్చు సామగ్రిలను గురించి రామయ్యంగారు రుపపాదించిన తీర్మానమును చచ్చించుపు కాన్స్టాబులకిని గవర్నరుగారికిని నత్యంతాగ్రహము గలిగినది. రామచంద్రరావుగారు తెలిపినట్లు గ్రామస్థు లధికారులకు సప్లయలను జేయుటయందు పడెడి బాధలు ఆబాలగోపాల్లమునకును విచిత్రము. తాలూకా జనాను మొదటి కలెక్టరువరకును సప్లయలను గోరుచుందురు. సప్లయలకు తగిన ప్రతిఫలము సామాన్యముగ

ముట్టును. కొందరికికాదులు తగిన ద్రవ్యమునుచ్చుట సత్యమైనను నది బీదరైతునకు ముట్టునో లేదో సంగత్యాస్తదము. ఈ భావమును యథార్థముగ గ్రహింపకను అనధికారసభ్యుల అధికారసభ్యుల రంధ్రాన్వేషణమున కుపక్రమించినారని కార్యుగా రాగ్రహపడుటయును గవర్నరుగారు వారిని సమర్థించుటయును నుత్తమ సభ్యత్వ లక్షణము గాజాలదు.

ఈవిధమున ననధికార సభ్యుల తీర్మానములు శాసన సభయం దర్థాంగీకారమును బడసినవి, లేకను నివారించబడినవి. కారణ మధికారదుర్గ బలముని విదితమగుచున్నది. ఆదుర్గమును భేదించుటకు మన నాయకులు కోరునట్లు శాసనసభల యందు సంపూర్ణముగ గాని నాలుగువంతులుగాని ప్రజాప్రతినిధులుండినగాని మన రాజ్యాంగనిర్మాణములకు విమోచనము గలుగనేరదు. గతసమావేశమునం దుదారస్వభావులైన సభాధికతిగారు ప్రతినిధుల తీర్మానములపట్ల ససహనమును జూపుటకు గతంబు తెలియకున్నది.

ప్రశ్నలు-౩ శోధిత్తములు.

మాతన కాసనసభ సమావేశమైనది. సభ్యులు గొప్ప ప్రశ్నలను సభికారుల నడిగిరి. పెద్దతీర్మానముల సుపపాదించ సమకట్టిరి. ప్రశ్నల సంఖ్యను తీర్మానముల ధోరణిని జూచి నపుడు భయము గలిగినది. ఆశ్చర్యపడినది. ఉత్తరువులను జూచి నపుడు మందహాసము పొడనూపినది. కాసననిర్మాణసభ బయటపడినది. అధికారుల యుక్తి ప్రబలినది. బలము వ్యక్తమైనది. అనధికారులవాదము ఉపయోగించలేదు. బలము నిలువలేదు. వర్తమానసభ యందలి యనధికార సభ్య వర్గమునకు గత సభయందలి యనధికార సభ్యవర్గమునకుగల సంయోగము సంపదించు గలదని నిర్ణయించుటకు వీలులేదు. అధికారసభ్య వర్గమునుగూడ గట్టుట కధికారాభిమానపాతముగలదు. పాలక వర్గాదరణము ప్రాసక్తముగలదు. అనధికారసభ్యులను చేర దీయుట కట్టి సామాన్య పాతబంధము లేదు. ప్రజాప్రతినిధులందు కొందరు దురాచారస్వభావము గలవారు. కొందరు సిగ్గుభి ప్రాయబద్ధులు, కొందరు భూస్వాముల తేమమును గోరువారు. కొందరు తెల్లవారి ప్రాపక వర్ణిలపించువారు. కొందరు ప్రత్యేక జాతి లాభముల నాకాంక్షించెడివారు. కలగూర గంపవలెనున్న యనధికారసభ్యులు జేశాభిమాన పాతబద్ధులైనను సామాన్యచరణము లేకను నెవరికివారె యగుచున్నారు. కాసననిర్మాణ సభయందు లెక్కకు అనధికారసభ్యుల సంఖ్య హెచ్చుగ గమపించినను క్రియయందు నిరసయోగమని సభాకార్యక్రమమును విమర్శించినపుడు విశేషమగుచున్నది.

గత వాసరంబునందు గూడిన సభా కార్యప్రణాళిక యందు 261 ప్రశ్న లడుగబడినవి. మా. ఖా. బహదూరు ఆహ్వానమున మొక్కయారు గారు 7, పరసింహయ్యగారు 22, గారు నాథరాజుగారు 14, రావుబహద్రుడు మోచర్ల రామచంద్రరావుగారు 13, పోలవరం జమిందారు కృష్ణారావుగారు 89, పి. ఎస్. కృష్ణారావుగారు 12, రావుబహద్రుడు అజ్ఞానమలై చెట్టిగారు 17, రావుబహద్రుడు రామానుజాచార్యుగారు 17, కవలపూర్ ముప్పిలనాయుడుగారు 8, టి. రంగాచార్యుగారు 21, పి. శివరావుగారు 4, కె. గాయత్రిగారు 13, సదాశివశర్మగారు 23, గివాక బహద్రుడు ముగ్గురాయలు రెడ్డియారుగారు 20, ఆకెళ్ల సూర్యనారాయణరావుగారు 14, బి. శేంకటపతిరాజుగారు 18, యాదవ బాస్కర బహదూరుగారు 5, చిదంబర నాథ మొదలగువారు 4 ప్రశ్నల నడిగిరి.

ప్రశ్నలు సకల విషయములకు సంబంధించి యున్నవి. ప్రతినిధుల ప్రశ్నలలో విశేషభాగము స్థానిక విషయములకు సంబంధించి యున్నవి. (గ్రామస్థుల మొదలు మొదలు రాష్ట్ర పరిపాలనము వరకు ప్రశ్నలను జేరియున్నవి. విద్య వ్యవసాయము పరిశ్రమల నీటిపారుదల ధర్మాదాయముల పంచాయతులు లోకలుబోర్డులు మ్యూనిసిపాలిటీలు రైలు ప్రమాణికుల యిబ్బందులు రైలుమార్గములు ఖరీదలు, మురుగు మార్గములు మొదలగు విషయములకు సంబంధించిన వివర వివరప్రశ్నలందు గలదు. కొన్ని ప్రశ్నలకు సమాధానము అవును, తెలియదు, తెలియజేయ నుద్దేశము లేదు అని యున్నను కొన్ని ప్రశ్నలకు సక్రమమైన సమాధానమును గలదు. ప్రశ్నలను నుత్తరములను జనువుటవలనప్రజలకు గలిగెడి లాభ మల్పమైనను ప్రశ్న లధికారవర్గపు హెచ్చరికకు గారణం బగుచున్నవి. ప్రశ్న లధికారాభిమానులకు వారి మార్గమునుండి మరల్చుబాటలు. కాని ప్రతినిధుల పరిశ్రమమునకు నిదర్శనములై అధికారవర్గము వకు కంటకము లగుచున్నవి.

ఆంధ్రజేశ ప్రతినిధు. అడిగిన ప్రశ్నలలో కొన్ని ప్రశ్నలకు ప్రత్యుత్తరములను విమర్శించిన ఈకథ తెలియగలదు. రామచంద్రరావు పంతులుగారు 1410 సంబంధ ఉత్తరువు ననుసరించి గ్రామ పంచాయతులను స్థాపించుటకు మండలాధికారు లేమి యేర్పాటులను జేసినని యడుగగా సముజాయిషి వ్రాసి తెప్పించెదమని బదులు చెప్పిరి.

పోలవరము జమిందారుగారు రైలు ప్రమాణికుల సౌకర్యమై చేసిన ప్రశ్నలకు గాని గ్రామ పంచాయతులను స్థాపించుటకు చేసిన ఏర్పాటులను గురించి గాని చెప్పిన సమాధానములను తెలిసికొన దగిన జేమియును లేదు. కోయంబత్తూరు వ్యవసాయ కళాశాలకు 268 దరఖాస్తులు వచ్చినపుడు 42 మాత్రమే చేర్చుకొనుట వివరీతముగ నున్నది. దరఖాస్తు చేసినవారితో 11 వంతుమాత్రము చేర్చుకొనబడిరి. లక్షలకొలదిరూప్యముల వ్యయ మగుచున్న వ్యయనాము కళాశాలలను 42 మందికి మాత్రము లాభము గలుగుచున్నది. ఇంటరు మీడియేటు విద్యార్థుల స్థితికి సంబంధించిన ప్రశ్నలకును తగిన సమాధానము రాలేదు. ఆయుర్వేద వ్యాపనమునకు సంబంధించిన నిర్ణయములను గురించియును ధర్మాదాయమునకు సంబంధించిన విషయములను గురించియును విషయము యోచనయందున్నదని అధికారులు తెలిపిరి. మా. పి. ఎస్. కృష్ణారావుగారు గవర్నరు మెంటు స్టేషన్లను గురించి అడిగిన ప్రశ్నలకు అధికారులు మొత్తముమీదమ తగిన సమాధానము నిచ్చిరి. డి. సత్యబోర్డులు, మ్యూనిసిపాలిటీలు, గ్రామపంచాయతులు విషయమై యడిగిన ప్రశ్నల కధికారులు విషయ మాలోచనయందున్న దని తెలిపిరి. మా. పి. శివరావుగారును బల్లారి కర్నూలు అనంతపూరు మండలంబులందు క్రొత్త మునసబుకోర్టులను పెట్టుటయందు ఫిలిప్సుగారి సిఫారసు ననుసరించి స్థలనిర్దేశము చేయబడినదాయను ప్రశ్నకు పాలకులు ప్రస్తుతి మేమియును చెప్ప నుచున్నట్లుగా రని ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి. మా. ఆకెళ్ల సూర్యనారాయణరావు గారు ఎన్టీబియూకు ఆప్టనుసరించి హక్కులను నిర్ణయించిన ఎన్టీబియూకు డెయిలీపనునియడిగినపుడు డి. సత్యబోర్డులను పీఠాపురము ఎన్టీబియూకు 70 గ్రామములందును నీపని జరిగినదనియును నితర ఎన్టీబియూకులను నీపని జరుగుచున్నదనియును ప్రత్యుత్తరము నిచ్చిరి. గంజాము విశాఖపట్టణముమండలంబులందు మున్సిపల్ కమిషనరులను గలిగిన మరణములను డెయిలీపనుని యడిగినపుడు సరియైన సముజాయిషి లేదని ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి. తాలూకాబోర్డుల కనధికారాధ్యక్షుల సంఖ్యను డెయిలీపనుని కోరినపుడు 1912 నందు 9, 13 నందు 18, 14 నందు 18, 15 నందు 22, 1916 నందు 27 అని తెలుపబడినది. తాలూకా బోర్డులందు సభ్యులసంఖ్య హెచ్చుచుండుట సంశ్లేషికరమైనను పాలక నిర్వహిత సభ్యుల సంఖ్య హెచ్చుచున్నది. కాని ప్రజానిర్వహిత సభ్యుల సంఖ్య హెచ్చుచులేదు. మా. భూ. శేంకటపతి రాజుగారు అడిగిన ప్రశ్నకు గలిగించిన 10 ఏండ్లయందును 3344 యెకరములు మంజూరు చేసినట్లు తెలుపబడినది. విశాఖపట్టణ మండలమునందు ప్రాథమిక విద్యావ్యాప్తనమును గురించి, ఇతర మండలములందలి విద్యా వ్యాప్తనమునకు ప్రతికూలము కానివిధమునను ఆమండలము నందలి విద్యావ్యాప్తన కేర్పాటులు చేయబడననియును ఆ మండలములందలి మున్సిపల్ కమిషనరుల కిచ్చేమోదు రూ. 8500 లధిక తరముగ వ్యయముచేయబడు ననియును తెలుపబడినది. మాన నియంత్రిన సభ్యులు అడిగిన ప్రశ్నలకు బడసిన ప్రత్యుత్తరము లను విమర్శించినపుడు కొన్ని ప్రశ్నలకు సదుత్తరములు లభించ లేదని విదిత మగుచున్నది.

మెయిలుపత్రిక - లోకమాన్యతలకు

మెయిలు పత్రిక ప్రకటించిన నిందావాక్యములను జదివిన మైందపులకు పత్రికపట్ల సమాచారగలుగుచున్నది. అనేక ప్రదేశములందు సభలు చేయబడుచున్నవి. మెయిలు పత్రిక దూషణకు పాలగుచున్నది. లిలకు మహాశయుడు మెయిలు పత్రికకు నోటిను నిచ్చెను. అనోటినునందు లిలకు ఆప్పిలు అను వ్యాసమునం దాయనను గురించి దూషణ వాక్యములు వ్రాయబడిన వనియును ఆ వ్యాసవిషయములు సరే వెలెం తెను పి.గో. విరచితమైన "హిందూజేశమునం దశాంతి" యను గ్రంథాధారమునుజేసి వ్రాయబడిన దనియును నా విషయ మిప్పుడు వివాదగ్రస్తమైయున్నదనియును, దానిని కే.పెట్టుట సేరాశోపణమునకు భాజనంబగు ననియును మెయిలు పత్రికకు తెలిపియుండెను. మెయిలు పత్రిక వ్రాసిన ప్రత్యుత్తరమునం దీక్రింది విషయములు గలవు.

1. నీ వ్యాసములోని వాక్యములు నిందాస్పదములైనను సంగతి సందర్భములను బట్టి విమర్శించినపుడు రాజద్రోహపూరితములు గావనియును, ఒకవేళను రాజద్రోహ పూరితము లని యంగీకరించినను పాలకానుకూలమగుటం జేసి నేరభారమును తగ్గించడా యనియును,
2. నేరములుచేసిన వారి యుద్దేశ్యములకు నీవేవిధముగను, దెలిసియుండుటకు పీఠిక పోయినను, లోగడ నీవు దురంతమునకు గారణంబైన రాజ్యాంగాంధోళనముతో సంబంధమును గలిగియుంటినినియును,

సి. అ. పి. పి. లో యొక్క సమయమునందు. జేశోపదన కారకుడవైన బంధకధనమును గోరుటవలన ప్రయోజనము గలుగదనియును నితరోపాయము లననరంబనియును, జేశోపదనకారకుడవు గాక పోయిన బంధక ధనమును గోరుట యనవర మనియును తెలిపిరి.

నీ ప్రాత సేదములను డెయిలు యసంగతమని తలచి నదో వానిని నీ ప్రస్తుత వ్యవహార ముపద్రవకరము అవునా కాదాయను విషయమును నిర్ణయించుటకు మాత్రమే ప్రకటించితిమి. ఆ ప్రశ్నను నిర్ణయించుటకు సమకట్టలేదు. వ్యక్తుల యొక్క గత దోషములకును వాని వర్తమాన విజ్ఞాత కీలముతో సంబంధము గలదు.

ఈ యుత్తరమును నీవు ప్రకటించవచ్చును. నేనీ పత్రిక యందు నీవు కోరిన నీ యుత్తర సహితముగ గాని ప్రత్యేకముగ గాని ప్రకటించెదను. పొరబాటున నేమైన ప్రచురితమైన సదుద్దేశముతో ప్రచురించబడినది..... సరే వేలెం తెను చికోటునకును నీకును వాదగ్రస్తమైన విషయ మిందు గలదని తెలిసిన దానిని వదిలియుండును.

లిలకుమహాశయుడు-5 నిమిషముల వ్యవధి

లోకమాన్య బాలగంగాధర లిలకు కన్గూటకదేశమున గత వారమునందు సంచారమును చేయుచుండెను. ప్రజలు వారి రాకవెరిగి స్వాగతంబు నొసంగుటకు సమకట్టిరి. రైలుస్టేషను "వందేమాతరం" ధ్వజములతోను "లోకమాన్య లిలకు మహారాజునకుజయము" అను మహారామముతో మిన్ను ముట్టుచుండెను. గడగుష్టేషనునందు లిలకునకు స్వాగతంబు నొసంగి సత్కరించుటకై వేలకొలదిప్రజలు గుమిగూడిరి. లిలకు మహాశయుని గంధతాంబూలాలతో సత్కరించుట కేర్పాటులు చేయబడినవి. లిలకు మహాశయుడు దుపన్యాసమును జేయుటకు వదంతి పుట్టినది. ప్రజలను గృహోన్మథులను జేయుటకు ప్రయత్నములు చేయబడినవి. కాని ప్రజలు నిరాశను జెందక వేచియుండిరి. లిలకాచార్యుడు సభావేదిక నధిష్ఠించబోయెడి సమయమున నొకరాజభటుడొకయాజ్ఞాపత్రమును సమర్పించెను. దానియందు "బాల గంగాధర లిలకుగారు గడగు జైల్లెరి యందుండి కాలమునందు వారి యాకారము గోచరించెడి విధులందు గాని మరి ఏ ఇతర ప్రదేశములందు గాని యుపన్యాసమును జేయజనదు జిల్లా పోలీసు చట్టము 42 సెక్షను" అని దండనాధి కారియైన టి.బి.రుగారి సంతకముగలదు. ఢీరుడైన లిలకు మహాశయుడు కంపితుడు కాకనును తానుపన్యాసములను జేయననియును గంధ తాంబూలాలను గ్రహించుట కవకాశ మొసగబడునా యని యడిగెను. అందులకై వైదు నియుచుముల వ్యవధి యొసంగబడినదని రాజభటుడు తెలిపెను. లిలకుగారు ప్రజలు చూపుచున్న యత్సాహ గౌరవములు తాను పట్టిన సేవాదీక్షకుగాని తనకు గాదనియును ప్రజలు సేవాపరాయణులై దేశమును సేవించవలయు నని యును బోధించుచు గంధ తాంబూలములను స్వీకరించెను. రాజ భటుధికారి వంచితుడై వెదలిపోయెను. ఇట్టి అనాలోచిత వ్యవహార మునోళ్లన వ్యాపనమునకు గావణంబు లగుచున్నవి. కాని శాంతిస్థాపనమునకు దోడ్పడుటలేదు.

జ. గ్ర. ను రాజకుమారులు

జన్మము యువరాజునకు తండ్రికివలెనే అధికారాభిమానము పూర్తిగగలదు. ఆయన ప్రజలమోదనేకాకను బంధువుల వివాదను సయిత మధికారమును జూపుచుండును. ఇటీవల యువరాజు సోదరుడైన ఏయిలెలు రాకొనుచున్న నెధికారమును జూప బ్రయత్నించినపుడు సోదరుడు తిరస్కార భావమును జూపెను. యువరాజు సోదరుని నిరోధింప సమకట్టినపుడు రాకుమారుడు ప్రతిఘటించి పోరులతో ముచ్చటించుట తగని పనియని చెప్పి భరణిగోయెనట. రాకుమారులయందు ఏయిలెలు రాకుమారుడు భీరువుగ బరిగణింపబడు చున్నాడను వదంతి గలదు. జన్మ రాకుమారులందరకు కణకంఠమునుండి మరల్చబడినయను స్వగృహములందు నివసించుచు న్నాచని యును నిటీవలవారలు తెలుపుచున్నవి.

జలప్రళయము-౩ వాసుల ప్రజానురాగము

ఈ యేడు చెన్న పురి రాష్ట్రమునందలి యుత్తరభాగములకల దక్షిణభాగములను గరివారమునందు జలప్రళయము నకు పాలైనవి. పురుచ్చేరీ గూడలూరు చెంగల్పట్టులందు విశేషమైన నష్టము గలిగినది. పురుచ్చేరీయందు గవర్నరు ప్రత్యేక సభాసమావేశమును జేసి రూ. 1,50,000 లను ప్రభాసహాయాగ్రము వినియోగించుట కుద్దరువు చేసెను. నరేయను క్రొత్తగ వృద్ధిచేయుట కేర్పాటుచేసిన పన్నులను ప్రస్తుతము హెచ్చించుట మానునట్లు లాజ్జాపించెను. మనపాలకు లీ రీతిని జలప్రళయము వలన బాధితులైన వారికి సహాయమును జేసి ప్రజానురాగమును బడయుట శ్రేయస్కరము.

విరోధా మహా సంగ్రామము

మిత్రమండలి సేనాని గ్రీసరాజుగారితో ముచ్చటించుట

శత్రువిమానముల దాడి—స్వల్పముగ నష్టము

0000000000000000

మిత్రమండలివారిని హతముచేయుట—గ్రీసరాజుపక్షమువారి ప్రగల్భములు

విరోధాయుద్ధము—అమెరికావారు కోటిశత్రులగుట.

ఎరలు కోనాల్లుపే గారు—బంగారాగవర్షులుగా నియమింపబడుట.

(రైటరు ఏ జె సి.)

ఇంగ్లండు

స్టీమరులు ముంచబడుట.

లండను, నవంబరు 28:—“సిటీ ఆఫ్ బర్మింగ్ హామ్” అను ఇంగ్లండ్ స్టీమరును, “వైబోర్” అను నావేవారి స్టీమరును ముంచబడినవి.

“ఎర్నాస్ట్” అను ఇంగ్లండ్ స్టీమరు ముంచివేయబడినదని ప్రకటింపబడినదని అది క్రేల్స్ ఫిండువద్దకు వచ్చినది.

“బ్రిటానిక్” “బ్రిమర్ కాశిల్” నౌకలు

లండను, నవంబరు 28:—ఇంతకుముందు తెలిసిన కృత్రాంతమునుబట్టి ఈరెండునౌకలను గనులకుతెగిలి మునిగినో, టూర్ని డోలు తగిలి మునిగినో బాగుగా తెలియలేదు. తూర్పు మధ్య భారాసముద్రమునందున్న వైస్ ఎడ్మిర్ల గారు “బ్రిటానిక్” నౌక లోని నావికులపై ధ్వజాహారములను విశేషముగా కొనియాడిరి. కెప్టెన్ బార్లెట్ గారు అందరికంటె మెరుక నౌకనుండి బయటికి వచ్చిరి. ఇంకొక పడవలో నెక్కింపబడుటకు ముందు 90 నిమిషముల సే పతడు నీటిలోనే యుండెను.

రైలు ప్రయాణములు.

లండను, నవంబరు 28:—యుద్ధోపకరణములను పంపుటలో రైలుబండ్లను విశేషముగా నుపయోగింపవలసి వచ్చినందువలన ప్రజల రైలుప్రయాణముల కాటంకముకలుగుచున్నది. అత్యావశ్యకమైన సేనాని ఎవ్వరును రైలు ప్రయాణమున నెట్టుకొనగూడదు. ఇట్లు సలుపనియెడల ప్రభుత్వమువారు రైలు ప్రయాణముల విషయమున నిష్పంధనాత్రములను ప్రకటింతురని వర్తకసంఘమువారు వ్రాసిరి.

యూర్పు-మైరు డో హోం జిల్లాలపై

బాంబులుపడుట.

లండను, నవంబరు 28:—నిన్నటిరాత్రి జరిగిన విమానముల దాడియందు యూర్పు-మైరు డో హోం జిల్లాలపై బాంబులు పడినవని తెలియుచున్నది. డో హోం తీరమునందు ఒక శత్రు విమానము పండుచు నేలగులినది. మిడ్లెండు జిల్లాలపై మఱి యొక విమానము బాంబులనువేసెను. దాని నాంగ్ల విమానములు విమానాశ్రయములను ముట్టడించెను గాని యది నాకోస్కో తీరమునందు మరమత్తుచేసికొని తూర్పువైపునకు పారిపోయినది. దాని కొంతదూరముపోగా నాలుగు నౌకావిమానములును, ఒక నౌకయును దానిని ముట్టడించి ఉదయము 6-45 గంటలకు నేలగుల్చెను.

శత్రు విమానములు.

లండను, నవంబరు 28:—శత్రువిమానములు ఆగ్గరా త్రమున దాడినవి నెను. ఆవిమానములలో కొన్ని తక్కినవానితో సంబంధము లేకుండ యేప్రయత్నమును సలుపకనే యెగురుచుండెను.

విమానము నేలగుల్చబడుట.

లండను, నవంబరు 26:—ఒక ఇంగ్లండ్ విమానము నిన్నటి రాత్రి ప్రుప్రమమున 11-45 గంటల కొక శత్రువిమానమును నేలగుల్చెను. రెండవది తెల్లవారుజాముకు సముద్రతీరమునకు పోలేను. ఫింగరు లనేకములు తీరమునుండి దానినిగొట్టెను. అది చాల మెల్లగా పోయెను.

ఇటీవల వచ్చిన కృత్రాంతమునుబట్టి నిన్నటిరాత్రి జరిగిన విమానముల దాడివలన లండనునందు 9 మందికి గాయములు తగిలినవని తెలియుచున్నదని ప్రకటించిరి.

హిందూ దేశ సైనికోద్యోగులు

ప్రజాప్రతినిధి సభకు బోవుట.

లండను, నవంబరు 28:—చేంబర్లెక్ గారితో గలసి హిందూ దేశ సైనికోద్యోగులు కొందఱు ప్రజాప్రతినిధి సభకు బోయిరి. వారు సభాభవనమున నిలువగా ఆస్పిక్రుతు గారును, లాయ్డ్ జార్జి గారును వారిని జూచిరి.

ఫ్రాన్సు

విమానముల దాడి.

లండను, నవంబరు 28:—నిన్నటిరాత్రి జరిగిన విమానముల దాడియందు నష్టమల్పముగా గలిగినది. 100కి మెక్ బాంబులు వేయబడినవి. ఒక స్త్రీ బెదరుకొని మరణించెను. 5 గురు పురుషులకును 7 గురు స్త్రీలకును, 4 గురు పిల్లలకును కొద్దిగా గాయములు తగిలినవి. ఒక పురుషునందు 15 గృహములకు విశేషముగా దెబ్బలు తగిలినవి. 20 గృహములకు కొద్దిగా దెబ్బలు తగిలినవి. సేనా సంబంధపుగు నష్టమేమియు గలగలేదు.

శత్రువిమానములు చాల యెత్తుననుండి మధ్యాహ్నము నందు లండను పై 6 బాంబులను వేసెను. ఒక స్త్రీకి విశేషమైన దెబ్బలు తగిలెను. నష్ట మల్పము.

బాంబుల యుద్ధము వ్యర్థ మొనర్పబడుట.

లండను, నవంబరు 28:—బ్రిటిష్ వారిట్లు ప్రకటించిరి.—ఈనెన్ తుత్తరమున తీవ్రముగా ఫిరంగి యుద్ధము జరుగుచున్నది. మనకు నష్ట మల్పము. సాక్షిశత్రు ఆగ్నేయమున మే మొక గనిని వ్రేల్చి అక్కడ దొరకిన ప్రదేశము నాక్రమించుకొంటిమి. శత్రువులు మాకు పర్యాయములు బాంబుల యుద్ధము సలిపి యోడిపోయిరి.

శత్రువుల ముట్టడి వ్యర్థముగుట.

పారిస్, నవంబరు 28:—ఈమధ్యాహ్న మిట్లు ప్రకటింపబడినది. మేన్-డి-హాం పెను అనుభలము వైన శత్రువులు రాత్రిపూట ముట్టడి సలిపిరిగాని వారికోడించి పారిపోయితిమి. ఇతర స్థానములందు పొగమంచు దట్టముగా గలదు.

ఇటలీ

ఇటలీవారి నావ.

లండను, నవంబరు 28:—“డికాడీరీ ఆబ్రెజీ” యను ఇటలీవారి నావను అగ్ధరాత్రమున ఒకసమద్రాంతమున ముట్టడించెననియు, చీకటియం దానావ తప్పిండుకొనె ననియు, మార్చేల్సునుండి తెలియుచున్నది.

బాల్యను

గ్రీసు వరిశితులు.

లండను, నవంబరు 28:—ఏథెస్సునుండి ఈ క్రింది తంతివార్త వచ్చినది.—రైటరు విశేషుని స్నేహితు డొక్టరు అతనిని ఏథెస్సునుండి వెడలిపోయి డిసెంబరు 1 వ తేదీవరకు వేటొకచోట నుండుచుని సలహా చెప్పెను. బహుశః రాజపక్షమువారు రైటరువిశేషునిగూడ శత్రుగణములలో చేర్చి నారని అతనిస్నేహితుడు నమ్మియుండును. విషమావస్థ సిద్ధించు నని యతడు తలంపలేదు. కాని మిత్రమండలివారు నిర్బంధించు నెడల వారినిందటిని చంపివేయుచునని రాజపక్షము వారు బహిరంగముగా చెప్పెనున్నారట.

మిత్రమండలి ఎడ్మిర్ల గారు గ్రీసరాజుగారిని దర్శించుట.

లండను, నవంబరు 27:—“టైముస్” పత్రికకూ ఏథెస్సునుండి ఈక్రింది తంతివార్త వచ్చినది.—ఎడ్మిర్ల ఫోర్స్ టు గారు గ్రీసు రాజుగారిని దర్శించి ప్రస్తుతవిషయస్థితిని సూచించిరి. ఆనంతరము ఎడ్మిర్ల గారు వెనిజలస్ పాక్షికులగు వర్తకులనుజూచి వారి కభయ మొసంగెను. మఱి 200 మంది పరాసు నావికులు ఏథెస్సులో దిగిరి.

రుమేనియా నమ్మకము

లండను, నవంబరు 28:—జర్మనులు ముందునకు సాగుచున్నను రుమేనియనులు తమకు విజయముకలుగునను నమ్మకమును సంపూర్ణముగాకలిగియున్నారు. రష్యనులసాహాయ్యము డొబ్రూజా రంగమునందు చాల ఉపచరించెను. రష్యనులు డాన్యుబునది తుత్తరమునగూడ సాహాయ్యమై శత్రువులను పాతాద్రోలగలరని రుమేనియనుల నమ్మకము. రుమేనియనుల మందుసామగ్రియు అసాధారణముగా నెక్కువగుచున్నది.

ట్రాన్సిల్వేనియా రంగము.

లండను, నవంబరు 28:—ట్రాన్సిల్వేనియా రంగము నందును డాన్యుబు రంగమునందును మార్చేమియు శేదనిరవ్యనులు ప్రకటించిరి.

ఫిరంగియుద్ధము

లండను, నవంబరు 28:—ప్రహోవా బోయయందు తీవ్రముగా ఫిరంగి యుద్ధము జరిగినదని రుమేనియనులు ప్రకటించిరి.

శత్రుకందకములను ముట్టడించుట.

లండను, నవంబరు 28:—సెలొనికానుండి బ్రిటిష్ వారిట్లు ప్రకటించిరి.—మొకుకోవోకు ఈశాన్యమున మేము జయప్రదముగా శత్రుకందకములను ముట్టడించితిమి. శత్రువులలో ననేకులు హతులైరి. కొందఱు పట్టువడిరి.

రెండు దుర్గములను వశపఱచుకొనుట.

లండను, నవంబరు 28:—మెసిడోనియానుండి ఇటలీ వారిట్లు ప్రకటించిరి.—యన నేలను శత్రుతీవ్రతను హత మొనర్చుచున్నది. మిసోపోతు నైర్వతిని రెండు దుర్గములను వశపఱచుకొనెను.

మెసపోటేమియా

మెసపోటేమియా యందు సేన.

బాంబాయి, నవంబరు 28:—మెసపోటేమియా యందు యుద్ధసౌకర్యములు వృద్ధిచుటను గూర్చి ఉత్సాహవంతములగు ఉత్తరములు వచ్చుచున్నవి. ఇంగ్లండ్ శేషమునుండి నూతనముగా ట్రైగ్రీసు రంగమునకు బోయిన ఒక సైనికోద్యోగి యిట్లు వ్రాసెను:—మేము చేయదగినపని విశేషముగా గలదు. దానికిదగిన క్రీడావిశోదములును గలవు. నలుగురు ఇంగ్లండ్ శేషమునుండి వచ్చిరి. వారిలోమువ్వరు ట్రైగ్రీస్ రంగమునకు వచ్చిరి. కాలమాన మతిమనోహరముగా నున్నది. రాత్రిమాత్రము కొంచెము చలిగా నున్నది.

అమెరికా

యుద్ధమువలన యునై టెడ్ స్టేట్సుకు లాభము

లండను, నవంబరు 28:—అమెరికాయందు యుద్ధము వలన విశేషముగు లాభము గలిగినది. ఈ సంవత్సరము ఆదాయపు పన్నుల వలన 135 లక్షల డోలర్లు సామ్యువచ్చినది. గత సంవత్సరము 80 లక్షల తే వచ్చెను.

శత్రువిమానమును గూల్చుట

లండను, నవంబరు 28:—పరాసు అధికారులు గత మంగళవారమునాడు ప్రాంతకాలము 2½ గంటలకు ఒక శత్రువిమానమును నేలగుల్చితిమని డెన్విర్సునద్ద నున్న ఇంగ్లండ్ సావికోద్యోగిలో. డెక్విరి. ఆ శత్రువిమానమునందు ఇద్దఱు సాకోద్యోగులును, ఒక పెద్దలండనుపటము నుండెను.

ముంచబడిన నౌకలు

లండను, నవంబరు 28:—మిహైలు క్రిస్టోఫర్సు అను గ్రీసునౌకలును రోనా, రాయస్ గర్లు - అలిసను - అలర్టు అను బ్రిటిష్ పట్టభద్రులును మూడు నేలగుల్చాలరులును ముంచబడినవి. చెమాగు అను అమెరికా నౌకపైని అమెరికాపతాక మెగురుచుండగనే దానిని ముంచివేసిరి. ఆపతాకమును దింపుటకు కెప్టాన్ అంగీకరించలేదు.

దేశీయ తంత్రీ వార్తలు

(౦) [మా విలేఖకుల యొద్దనుండి]

ధీన్

అఖిలభారత శాసనసభ.

సామాన్య శాసనసభవారు 1917వ సంవత్సరము ఫిబ్రవరి 7వ తేదీన మరల సమావేశమగుదురు.

బొంబాయి

యుద్ధ ఆసుపత్రులు

కరాచి, నవంబరు 28:— అఖిలభారతయుద్ధ సహాయ నిధి కార్యనిర్వాహక సంఘమువారి సభయందు ప్రజలు యుద్ధ ఆసుపత్రులకు కొంచెము సహాయము చేసినయెడల ప్రభుత్వమువారు వానికి తక్కిన సౌకర్యములనుగూర్చి వానిని సక్రమముగా నిర్వహించెదరని ఆధ్యక్షుడు చెప్పెను. అంతర మతము కరాచియందలి యుద్ధ ఆసుపత్రులను గొనియాడి వాని కేమియు గొరుతులేదని నుడివెను.

తాతా కంపెనీ

బొంబాయి, నవంబరు 28:— తాతా కంపెనీవారి సభ ఈసాయంకాలము సర్ వొరాట్ తాతాగారి అధ్యక్షత క్రింద జరిగినది. తాతాగారు కంపెనీ చేసినపనికి విశేషముగా సభింపించి భాగ్యులకు ఈ సంవత్సరమునకు లాభము లను ప్రకటించిరి.

హిందూ దేశ రక్షణ శాసనము

బొంబాయి, నవంబరు 28:— బొంబాయి రాజధాని సంఘమువారు సమావేశమై హిందూ దేశ రక్షణ శాసనమును ఆయుధమును బీసెంటు దొరసాని గారిమీదను మఱి కొందఱి మీద ను పయోగించినందులకు తమ విచారమును ప్రకటించి హిందూ దేశ రక్షణ శాసనమునకు సౌకర్యములే హిందూ దేశ రక్షణ శాసనమునకుండునట్లు చేయవలయుననియు హిందూ దేశ ప్రభుత్వమువారికి విన్నవించుటకు తీర్మానించిరి.

బంగాళము

బంగాళా రాజధాని గవర్నరుపదవి.

ధీన్, నవంబరు 29:— రాజోవు మాన్యుమెంటును కార్మికులు ప్రభుత్వమువారు బంగాళా గవర్నరుపదవిని వదలి వేసెదరు. వారిస్థానమున కొనాల్సే ప్రభుత్వము గవర్నరుగా నియమింపబడిరి.

ఒక దోపిడి

కలకత్తా, నవంబరు 29:— మైమింగు జిల్లాలో భయోక అను గ్రామమునందు 24-వ తేదీన భాగ్యవంతు డగు నొక హిందూయింట నొక దోపిడి జరిగినది. దొంగలయెద్ద బాంబులును, తుపాకీలు నుండెను. 5 వేల రూపాయల నగదును, 5 వేల రూపాయల నగలును దొంగిలించబడినవి.

బర్మా

బర్మాయందు ఒక మకాముబాగళా తగులబడుట.

రంగూను, నవంబరు 28:— దక్షిణాత్రి 2 గంటలకు బహా సోలీను స్టేషను వద్ద మన్న మకాము బంగాళాకు నిప్పుంటు కొనినది. 11, 13, 15 సంవత్సరముల ఈడుగల ముగ్గురు పిల్లవాండ్రు దానిలో కాలిపోయిరి. వారు పండుగనువప్పును దీపమునెక్కియుంచినట్లు! నిప్పుక్రమముగా ప్రాకి గుడ్డులు మున్నగు వానికి దగిలెను. పొగ వలన వారికి ఊపిరాడలేదు. ఇట్లు అంటుకొనిన వెనుక వారు బయటికి పో జాలక దానిలో కాలిపోయిరి.

జాన్ విల్కాక్సుగారి స్మరణ చిహ్నము.

1908వ సంవత్సరమునుండి 1913 సంవత్సరమువఱకు బర్మా రైలువేల ఏజెంటుగానుండిన జాన్ విల్కాక్సుగారి స్మరణ చిహ్నమును నిన్నటి సాయంకాలము హాడ్విన్ గారు బహిరంగపరచిరి. ఇది గడియారపు గోళము. ఏనిని నిర్మించుటకు 2 వేలరూపాయలను ఊహ్యముల వందలాలు వేసిరి.

బర్మా యుద్ధ సహాయనిధి

బర్మా యుద్ధ సహాయనిధికి ఇంతవఱకు 20 లక్షల రూపాయలు వసూలు అయినవి.

ప్రజలను మోసగించుట.

రంగూను, నవంబరు 29:— ఆర్. ఎస్. బర్మో అను నతడు కిచెనర్ ప్రభుత్వ యుద్ధనిధి పేర సొమ్మును వసూలుచేసి, ప్రజలను అక్రమముగా మోసగించి, వసూలైన మొత్తము స్వోపయోగమునకు వినియోగించి కొనినందున మేజిస్ట్రేటుగా రతనికి మూడు కేసులలో నొక్కొకదానికి మూడుమాసముల కఠిన శ్రమను, 100 రూపాయల జూర్మానాయును మఱి మూడు కేసులలో 6 మాసముల కఠిన శిక్షయును విధించిరి.

(౦)

మే ఘము.

ప్రథమ దివసము.

ఈ నవంబరు నెల నాలవదినము ఆంధ్రపత్రికలో 'నింహపురవాసి' పూర్వమేముగాని 'ప్రథమ ప్రకటన' పాత విప్రతిపత్తిం దడవి 'ప్రథమము' ను గ్రహించిన శ్రీమన్మల్లి నాథ పాదులవారి యుపసత్పాదకమును ఇట్లు సంగ్రహించి నాడు. — (1) ఆసాధారణమునందు మేఘాలోకన మసంగతి మనియు, 2. భాగ్యవర్ధ ప్రతికారమును ముందుగానే చేయవలసి యుండుననియు, 3. 20 దినము లీపాఠమున భేదము వచ్చుననియు గాన ప్రథమదివసపాఠము శ్రేష్ఠమని మల్లి నాథ నూరివారు రచించియున్నారు. — అని ఈ యసంగతాది ప్రకటనమెల్ల ఆల్టే మేఘసంశ్లేషనియుండు లేమి ఇది నిజముగా వ్యాఖ్యాతృపాదులవారి వాదసంహృతిగా నాకుఁ దోచును, దద్విస్తరము— అస్థానమునగదా ఈ జిజ్ఞాసువు హృదయము సందితుంపుట మొగ్గు యెక్కినది— అని లోకముకుఁ దెలిపి, ప్రస్తుతములైన ఆసంగియములకు కడకొత్తుని యొందినాడ.

ఇదేదానిని ఉదాహరించెదను:—

“కొందఱు 'ఆసాధారణ ప్రథమదిన' మనునట్లు ప్రత్యాసక్తిని 'అనిచెప్పెను' నభోమాస ప్రత్యాసక్తి కొనుము 'ప్రశంసించిన' మనుపాఠముం గల్పించును. అది యసంగతము. ప్రథమాత్రిక మణుమనకు కారణములేమిచేత.”

“నభోమాస ప్రత్యాసక్తికొనుము” అని యంగురెని.

కాదు. (ఏలయున) ప్రత్యాసక్తిమాత్రికము ఇష్టమయిన యెడ మాసముల ప్రత్యాసక్తి దినమునకును ఉపపత్తియగును. (అంతకుమించిన) అత్యంత ప్రత్యాసక్తి, ఉపయోగములేమిచే ఇట వివక్షితుము గాదు.”

“వివక్షితుము” యేనియు.

“తమ పక్షమునను 'ప్రశంసించిన' స్థితుక్షణమందే మేఘదర్శనము గల్పించుట, ప్రమాణములేమిచే, అసంభవ మగును. — అట్లుగాక, మా పక్షమే మఱికులము. ఎటులన, సందేహము భాగ్యవర్ధ ప్రతికారమే ప్రయోజనముగాఁగల దానిని ముందుగానే అనుష్ఠించుట సమంజస మనని, (సందేహమునకు) ఉపయోగపడి కలుగును.”

“ఉన్నట్టుండి ఈలాటి వివేకమా” యందురే.

“(నిమిందు). అప్పటికి ఉన్నట్టుండి అవర్ధప్రతికారము నేకై ప్రయత్నించు తెలివి నయితము ఉండదు. కావున ఈ సందేహమే అబద్ధమై, కావ్యార్థమే ప్రతిబద్ధమగును అయ్యో, ఏమి ఈ ఛాణ్డీశ్యప్రకర్ష, మూలమునే వేదంపఁగడంగినది!”

“మఱి, 'కాపావోమే భుజశయనా మథితే కార్మిక' పాదో' అన్నట్లు కాపమునకు, భగవద్గీతోధావధికునకు, మాసవత్తు మూసవత్తులను ఎట్లు చెల్లును? కనుకై కాదే, మొదలుకొని ఉత్తరై కాదేతో నాలుగు నెలలు నిండి పదిదినముల యాధిక్యము వచ్చుటచేత?” అందుగా,

“తమ పక్షమున మాత్రము ఆయుధమది దినముల న్యాయ తమ ఏమి జవాబు? కావున సంతోషింపుడు ఈ యంతి వైమధ్యము వివక్షితుముగాదు. ఇట్లు 'ప్రథమదిన' ననుటయైతెన్న. — అని మేఘసంశ్లేషని.

“ప్రథమదినమును" గ్రహించినది మల్లి నాథ పాదుల వారు మాత్రమే కాదు. ఇందుకు మహాకవుల మార్గమును పరామర్శించెదను.

(1) భట్టభవభూతి 'మాలతీనవమాంకమున' తాను మేఘసంశ్లేషము ననుకరించి 'కవిమలగురువు' నేమియొకనిన చోట, నివాళుసయమున, భుక్త్యా మౌఖ్యవిగమగమకృతికర

(శ్రీవాహినో వాసరా' (9-17) అని కాలనిర్దేశముండేసి 'యాత సతోయవాహము' (9-24) చెప్పి మదనసందేశమును ప్రస్తావించినాడు.

(2) ఆల్టే కత్తిరరామ చరిత్ర యందు "యాతవరో యవాహ: 1-83" అని 'యాతవ' శబ్దమునే మెలకువతో ప్రయోగించుకొన్నాడు.

అంతే రెండవ యంకారంభమున, విష్ణుభాద్రము లో "ఘర్మసంసితబద్ధవై: 2-9" అని ఘర్మముం జెప్పి "మేఘాలమ్మితహా" నీలశిఖరా: క్షేదీభృతో దక్షిణా:, 2-30" అని మేఘములం జెప్పి, "ఇహసమదేశకు వాక్రకావ వాసరవీరుత్ 2-20" "దధతికువారభాజాం మత్తధల్లుక యూనాం..... 2-21" అనవర్తనానికమును, మాలతీలో మేఘ సందేశముం జెప్పికడ నుండి తెచ్చి దిండుకొన్నాడు.

(3) ఆల్టే, తన వీరచరిత్రమందు శ్రీరాముడు ఋశ్యమూకముం దరి ముకముండు, వాలికపు పూర్వము, మాల్యవస్త్రముకడ "శ్రయతి శిఖరక్రే యూతనస్తోయవాహ: 5-42" అని మరల 'యాతవ' శబ్దముచే ఆసాధారణమును సూచించినాడు. ఇందులకు వైమాలక్యవృత్తిమలే టీక.

(4) మురారిపట్టితుడును తానించుకు వీరచరిత్రము నకు సేవలు చేసికొన్న అవర్ధరాసునందు, ఆఘట్టుముననే "అభినవఘనప్రభోరస్య: ప్రవర్తతి మాల్యవాక్ 5-21" అని భక్తితో 'అభినవ' శబ్దమును ప్రయోగించుకొన్నాడు.

సుగ్రీవాభిషేకానంతరము కగా గానుకథలో వర్ణ. ఆల్టే భోజనమారాజు చంపువులో:— "అభిషేకేతు మగ్రీవే రామ: శ్యామప్రయోమచా | అభిషేక్తుం పీతా మేఘాస్త్యస్తోహిం మహిషీమివ." : 5-19.

(5) కాళిదాసేవిక్రమార్కశీమముగా నాలుగవ యంకములో "నవజలధర: 4-7. అని 'నవ' శబ్దమును, ఆసాధారణ ప్రథమవై టీకగాఁ గానదగినదానిని వేసికొని యున్నాడు.

ఈ యన్నియెడలను వర్ణనా సునావమును, కదంబు, కేకక, వానర, జమ్బూవీచులముల నాశ్రయించినది, నిపుణముగా నిరూపించుకొనదగినది మెంతుగా నున్నది. ఇట్లు మహాకవులు పలువురు 'ప్రథమదిన' మందే తమపక్షపాతముం జూపినబాద ఉన్నేయముగ నున్నది.

కావున, బాబూ, (మేఘ) గతంవయ: అని చెప్పకొన్న మల్లి నాథ పాదులవారితో విరోధితువేనియి, మురారి భవభూతుల నేరియు, మహితులను మన్నించువుగాక. మేఘములోని వర్ణనలను వర్ణమున అపేక్షింపవు. తొలకరివర్ణమును అపేక్షించును గాక. తొలకరి మొయలుకు వారి ధారా సహ ప్రములెక్కడివి? అంటివి. సందేహములని యెజ్జలు చెప్పదును. అయినను 'ప్రశంస' పక్షమునను ఆధారకథ ఎట్టిది? దాను నిదానమున కాళిదాసు వర్ణించినాడు— "జ్వలతి పవనవృద్ధ: పర్వతానాం దరీషు, స్ఫుటతి పటునినాదై: శుష్కమశేధలీషు | ప్రసరతి త్విణ మధ్యే లబ్ధవృద్ధి: క్షణేన, గ్లపయతి మృగవర్షం ప్రాప్త లగ్నోపవాగ్ని:." ఋ. 1-25. మఱియు కాళిదాసు యక్షుని రామగిరిమీదను, పుమారవుని కైలాస పృథ్వుమునను, ఆల్టే భవభూతిభట్టు మాధవుని బృహత్తోటివైరి, శ్రీరాముని మాల్యవంతముకడను, ఆల్టే మురారిము శ్రీరాముని మాల్యవంతము కడను— ఇట్లు అందఱును తమ నాయకులను ఆదర్శోన్మాదియు సులభమై: కొండలమీదనే నిలిపిన రహస్యమును ఆరవీకొనవచ్చును.

నేలటూరు రామదాసయ్యంగారు.

మదరాసు కార్మిక

నోటీసు.

మదరాసు కార్మికరేషం వారి ప్రత్యేక సభ 1916 వ సంవత్సరము డిశంబరు నెల 5వ తారీఖు ముగళ వారమునాడు 5 గం-15 నిలకు మదరాసు కార్మికరేషనువారి కట్టవయలయందు జరుగును.

ఆనాటి కార్యక్రమణ ఈదిగువరీతినిజరుగును.

(1) 1916 17వ సంవత్సరపు జమాఖర్చుల పట్టియొక్క సరిజూడబడిన పరామర్శ.

కార్మికరేషనువారి ఆలోచనా నిమిత్తమై యుంచబడిన 1916 వ సంవత్సరము నవంబరు 24 వ తేదీనాడు గాంధీగు కమిటీవారి యొక్క తీర్మానములును.

మదరాసు కార్మికరేషం } జే. సి. మొలోని, 27, నవంబరు, 1916. } సెనెడెంటు.

ఆంధ్రదేశవార్తలు

తిరుచనాపల్లి ఆంధ్రవిద్యార్థి సంఘపు పూర్వపు కార్యదర్శి రాజీ ఇచ్చినందున వారికి బదులుగా డి. వి. సుబ్బారెడ్డి గారిని కార్యదర్శిగా నిర్ణయించారు.

స్కూలుజిల్లా, ఇందుకూరు పేటయందు, 25 వ తేదీన, భాండాగారమునందు బండెపల్లి సుబ్బారాయుడుగారి యాజమాన్యముక్రింద నొక సభ జరిగినది. శ్రీల విద్యావత్సలకతను గురించి కొందరు పాఠ్యసంఘము తరఫున సభ ముగిసినది.

కృష్ణాజిల్లా రొయ్యూరు గ్రామ సంఘపు విద్యావిషయకసభ తలపాద రేణుకాచార్యుల అధ్యక్షతన జరిగినది. పూర్వపు కార్యదర్శిగారి యాజమాన్యముక్రింద జరిగినది. విద్యను గురించి కొందరు పాఠ్యసంఘము తరఫున సభ ముగిసినది.

మొగల్లు కరణములయ్యగారి తిరుపతిరాజుగారు 1914 సం॥ ము 2 వేలకు సులభము కరణముల విషయమై పనిచేయుచున్నారు. ఇంతవరకు కరణములవలన వసూలైన సొమ్ము రు 527-8-0 లు. ఖర్చు 359-3-9 లు. ప్రస్తుతము రూ 168-4-8 నిలువగలదని తిరుపతిరాజుగారు మాపేర వ్రాయుచున్నారు.

స్కూలుజిల్లా అగ్రామమునందు 24 వ తేదీన ఓరుగంటి వేంకటసుబ్బయ్యగారు స్వదేశీద్యమము గురించి యువనాథులను పిలిచి మాట్లాడుచున్నారు. వారు మన మాతృభూమియగు హిందూదేశము మిగుల దారిద్ర్యవశము దున్నదనియు మన వివిధవృత్తులు ఓడించినందున నష్టపరిహారము సంప్రాప్తమైనదనియు గాన సుదూరమునకును భవనములును, దేశభిక్షువులును దేశమందంతట వేలకొలది పారికామికపాతశాలలను, కర్మాగారములను నెలకొల్పవలయునని నొక్కొక్క వక్కాణించిరి.

కృష్ణాజిల్లా అగ్రామమునందు 24 వ తేదీన సుందర్వరకు అనేకమంది వీధులకు విరివిగ ఏలూరునందు అన్నదానము చేయబడినది. చాలామంది బ్రాహ్మణోత్తములకు సంభారము, వస్త్రములు పంచిపెట్టిరి. హిందూ యువజన సంఘమువారికి అచ్చయ్య జమీందారుగారి సంస్కృత, ఆంధ్ర పాఠశాలములు గల పెద్దలయిబ్రహీం యిచ్చి మోతే గంగరాజు జమీందారుగారు తమయొక్క విశాలహృదయమును వెల్లడిచేసిరి.

ఏలూరులో జరుగుచున్న సభ్యులు ఆహూతురు మిమోరియల్ (వెలిదెన్ని చాంక్యం) షిప్ ప్రక్షేపణ సంఘమున కీర్తి, వెండిగొప్పలు, వెండిబంగారు పతకములు బహుమతులుగా నొసంగబడును. ఆటలు లోగడ ప్రచురణ ప్రకారం డిసెంబరు 20 తేదీనండి ప్రాంతంబందుటకు వెన్నపట్టణపు పాట్లంటలు, విజయనగరపు ఆటలు అడ్డువచ్చిన హేతువుచే డిసెంబరు 20 తేదీనండి ప్రాంతంబందుటకు కమిటీవారు తీర్మానించిరి. దరఖాస్తులు ప్రవేశమునందుతో డిసెంబరు 15 తేదీవరకు కార్యదర్శిగారికి పంపుకొనవలెను.

విశాఖపట్టణమునందు కరుణామయ రాజావారు మార్కెటును కట్టించిరి. కాని అక్కడ చుకాణముల పెట్టుకొనిన వస్త్రములు నానావిధముల పడుచున్నారని ఒకరు మాకు తెలియజేయుచున్నారు. మార్కెటునకు పూర్వము చుకాణములు మెయినుకొనినందున సుందరియై, ఇప్పుడు అక్కడనుండి వెళ్లిపోయిన తరువాత వేరసాములు లేవు. సాయంకాల మారు గంటలకు చుకాణములను కట్టి నేయవలయును. అరుగంటల తరువాత మార్కెటులోని కరుణామయ రాజు, అతివ్యయల కలన మార్కెటులో నీరు నిలిచి దోచులభాగ అపరిమితముగ నున్నది. దీని వలన జ్వరములు వచ్చి వస్త్రములు బాధపడుచున్నారు. మార్కెటులో పండినట్టి కొర్రాయిలేదు. పేరునకుమాత్రము కలదు. కర్ర కంప, చెత్త నీటిలోపడి పురుగులు పట్టి యున్నది. కావున మునిసిపాలిటీవారు వస్త్రల యిబ్బందులను తీర్చి ప్రార్థింతురు.

ఏలూరునందు కరుణామయ కలరా అనేకమంది వీధులకు వ్యాధి వ్యాపించింది. పాపము వారికి తగుసహాయము లేక చాలామంది బాధపడిరి. వంగాయగూడెము చింతాయగూడెము మొదలగు పంచములు నివసించు ప్రదేశములలో సహాయము కలరా ప్రదేశించుట మరువలేదు. జనులందరూ భీతాహులై తల్లడిల్లి జొచ్చిరి. మొదట బ్రాహ్మణులలో బయలుదేరెను. పాతశాల

లన్నియు మూసివైచిరి. జనుల హృదయము లన్నియు అల్లకల్లోలముగా నున్న సమయములో దేశసేవాపరాయణులను, దయాధృతి హృదయులను, ఏలూరులో భిక్షువులును నగు డాక్టర్ కంభంపెట్టు శ్రీరాములు పంతులుగారును డాక్టర్ జోగయ్యశర్మగారును తమ మిత్రబృందములతో ఒక్కొక్కరు ఒక్కొక్క భాగమునకు వెళ్లి జనులకు ఔషధములను ఉచితముగ పంచిపెట్టియు ఆరోగ్యవిషయ కోపనాసము లిచ్చియు చాలా మహాపాపకారము చేసి అనేకమంది జనులకు ప్రాణదాన మిచ్చిరి.

స్వరాజ్య సమితి

రాజాసంఘము.

గుంటూరుజిల్లా, అమృతూరు గ్రామమున ఉలుచి వేంకటసుబ్బయ్య గారి యాజమాన్యముక్రింద 24 తేదీన నలుగురు సభ్యులతో స్వరాజ్యసమితికి రాజాసంఘము స్థాపించబడినది. మదరాసు హోమ్మయూల్స్ లీగు వారిచే నామోదించబడు విషయముల నన్నిటిని ఆమోదించబడి తదనకూలముగా ప్రవర్తించుటకును కాలాచిత నియమముల నిర్ణయించుకొనుటకును సంఘమువారు బద్ధులయి యున్నారు. — ఒకవలేఖకుడు.

II

రొయ్యూరు

24 వ తేదీన కృష్ణాజిల్లా రొయ్యూరు గ్రామ “స్వరాజ్యసమితి” వారును పాఠకులు కొందరు వాస్తవ్యులు విద్యాధికులు నగు పుల్లారామేశ్వరగారి యాజమాన్యమున సమావేశమైరి. సభయందు క్రింది తీర్మానములు జరిగినవి.

లోకమాన్య బాలగంగాధర తిలక్ మహాశయునివిద తేబడిన జామానుకేసునుండి విడుదల చేయిగాని వారికి మనఃపూర్వకముగా అభినందించుచున్నాము.

క్రియత లోకమాన్య తిలక్ మహాశయునిగురించి “మద్రాసు మెయిలు” పత్రిక వ్రాసిన వ్యాసములను, ఖండించుచు ఆత్మగౌరవము గల ప్రతి భారతీయుడును ఆ పత్రికను బహిష్కరింప వలయుననియు దొరతనమువారు పత్రికావిద వ్యాసములను విమర్శన జరుప వలయుననియు సభవారు కోరుచున్నారు.

అనీసెంటును అనురావతిలోని దివ్యజ్ఞాన మహాసభకు అధ్యక్షురాలుగా రావీలు కలుగకుండ మధ్యపరగజాలు, వీరారుల, దొరతనమువారు, జారీచేయించిన ఉత్తరపు శ్రీ విక్టోరియా మహారాజుగారి వాగ్దానముకు వ్యతిరేకమనియు, బొంబాయి దొరతనమువారు జారీచేయించిన ఉత్తరపుకాడా నిర్ణేతుకముగాన వానియెడల అసమ్మతిని తెలుపుచు అట్టి ఉత్తరవుల రద్దు పరిపాలనయు నని సభవారు కోరుచున్నారు.

ఆంధ్రరాష్ట్రముకు స్వరాజ్య సమితికి ప్రత్యేక కార్యదర్శి అవసరమనియు ఆ పదనికి డాక్టరు భోగిరాజు పట్టాభి రామయ్యగారు అన్ని విధముల తగినవారని వారు తీర్మానించుచున్నారు.

తుపాను

దక్షిణఆంధ్రాటూ జిల్లారుగూడ తుపానుకష్టము కలిగినది. విస్తృతము లిండివనము తాలూకాల కధికనవ్వము కలిగినది. అచట చెరువుగట్టు తెగుటవలన ఇండ్లకూలుటవలనను 140 మంది చనిపోయిరని ఇంతవరకు తెలిసినది. ఇంకను తెలిగ్రాములు వచ్చుటలేదు. వాస్త్రులు తెలియుటలేదు. కల్వెరుగాగుచుకాములలోనికి కమాను వెళ్లి యున్నారని దొరతనము వారు ప్రకటించిరి.

తుపాను పట్టిన 22 వ తేదీ రాత్రి చెన్న పట్టణమున రాత్రి 12 గంటలు మొదలు 1 గంట వరకును గంటకు 31 వ మైళ్లవంతనను 1 మొదలు 2 వరకును 35; 2 మొదలు 35; 3 మొ. 4 వ. 26; 4 మొ. 5 వ. 20 మైళ్ల వంతనను గాలివీచినది. మిక్కిలి గొప్పతుపాను పట్టినపుడు గంటకు 80 మొదలు 150 వరకును గాలివీచినట్లు. కొంచెము గొప్పతుపాను పట్టినపుడు 40 మొదలు 60 వరకును వీచును. 21 మొదలు 40 వరకును వీచిన పెద్దగాలి అనిపించుకొనును. 14 మొదలు 21 వ. వీచిన మంచిగాలి అనబడును. 7 మొదలు 14 వరకు వీచిన సామాన్యపుగాలి యగును. 1 మొదలు 7 మైళ్ల వరకును వీచిన మందమారుత భవనమును, ఆ నాడు వీచినది మిక్కిలి గొప్ప

తుపాను. కొంచెము గొప్పతుపాను అనుతరగతులలో చేరిన పెద్ద గాలియనుతరగతిలో మాత్రమే చేరుచున్న దుడుతు మాత్రము చాల వడియినది.

పునుచ్చేరిలో గవర్నరుగారి యుత్తరువుల ననుసరించి మరాఠ్తులు శివుముగ జరుపబడుచున్నవి. ఈనెల 27 వ తేదీ రాత్రి ఉత్తరభాగమున విద్యుద్దీపములు వెలిగినవి, తక్కిన భాగములలో 28 వ తేదీసాయంకాలమున వెలిగినవి. దేశీయులున్న భాగమున నవ్వుము చాల పెచ్చుగా నుండుటచే దీపములన్నియు సరిగ వెలుగుటకు నెలదినములు పట్టును. వైద్యశాలకు వచ్చిన వారిలో కొద్దిమంది స్థితి చాల ప్రమాదకరముగు చున్నది. రైలుబండ్లు మరల సరిగ నడుచుచున్నవి. ప్రజలును దొరతనమువారును సకాలమున సహాయము చేయుటచే బాధితులగు పేదల యిబ్బందులు చాలవరకు తొలగినవి.

పునుచ్చేరిలో గూడ తుపానువలన నవ్వుము కలిగినది. 22 వ తేదీ తపాలు 26 వ తేదీవరకును చేరలేదు.

చెంగల్పట్టు కడలూరులకు మధ్య చాల గ్రామములు నాశనమైనవి. చాలమంది మనుష్యులు మృతిచొందిరి. పశువులు నష్టమైనవి.

ప్రాచీన శిల్పవస్తు పరిశోధకశాఖ.

ఈశాఖవారు ప్రాచీనశిల్పములను శిథిలముగాకుండ కాపాడుటకు గతవత్సరమున నీ రాజధానిలో రు 80,000 లను వ్యయపరచిరి. అదవులలోనున్న ఆలయాలచుట్టును బలసిన తరుగులల్లరాదులను తొలగించి మగాచుట్టు చేయించిరి. చాలవోట్ల శిల్పములవిద బ్రహ్మచేయుట బలసియుండెను! ప్రాచీనశిల్పములపట్ల నాగరికతగల స్వదేశముల వారును గౌరవముగలిగి వానిని భద్రముగ కాపాడుచున్నారు. అటులే భారతీయులగూడ తగినరీతియన శాఖవారికి తోడ్పడవలెను.

మహేంద్రగిరి.

ఈప్రాచీన శిల్పములలో గంజాముజిల్లాలోని మహేంద్రగిరి దేవాలయ మొక్కటి. మహారాష్ట్రవీరులక్షేత్రోదీనికి సంబంధము కలదు. ఇదిబహు శతాబ్దముల నాటిది. ఈ పర్వతముపై మూడు సుప్రసిద్ధ శిల్పములున్నవి. క్రీస్తుఅనంతరము 2 వ శతాబ్దమున గూడ నీ మహేంద్రగిరి దేవాలయములను గూర్చిన శాసనములును దానపట్టములును గలవు. 100 ఆడుగుల ఎత్తుగల స్థూప మొకటి ఈపర్వతము మీద నుండి పట్టుచీ నాయాత్రికుడగు హ్యూను తెసాంగు వ్రాసెను. 11 వ శతాబ్దమున చోళరాజ్య మీపర్వతముల యుత్తరభాగము వరకును వ్యాపించినది. కొండవొలచి సుమలను కట్టుకొనానని శిల్పము ప్రముఖించినది ఆదేవాలయముల చూచినవారికి స్పష్టము కాగలదు.

మోటుపల్లి

ఇట్టివెన్ని మో శాఖవారివలన బహిరంగ మొనరింపబడినవి. గుంటూరుజిల్లా మోటుపల్లి గ్రామమున నొక చిన్న చోళదేవాలయము కలదు. అచట చారిత్రక సంబంధములగు శిలా శాసనములనే, మున్నవి. వెనుక నీ మోటుపల్లి యొకరేవు పట్టణమనియు నిరటచుండి వర్తకులు నాకలలో విదేశీములకును ద్వీపములకును బోయి నాకావ్యాపారము చేసెననియు వారి కట్టివ్యాపారము చేయుటకు అప్పడు బేతమును పరిపాలించుచున్న రాజు పట్టుకొనాననియు ఒక శాసనమున్నది. ఇది బహుశతాబ్దముల నాటిదగ్గర. అపుడు సముద్ర వ్యాపారమును ప్రోత్సహించుటకు తనకు వర్తకులయ్యివలసిన పన్నుల నన్నిటిని రాజుకొట్టివేసి కూపకుల్పమును మాత్రము వసూలుచేయుచుండెను. కూపకుల్పమునగా రేవుకుంకమునండిది. కూపకుల్ప వివరము శాఖవారివారి వ్రాసినది. మంచిగంధము, దేశీయకర్పూరము, చీనాకర్పూరము, ముత్యములు, పన్నీరు, దంతము, కర్పూరపువ్వు, రాగి, జింకు, రజని, సింహము, పట్టు, ధారము, పగవములు సుగంధద్రవ్యములు, మిరియాలు పోకచక్కలు మున్నగు సురువులను వర్తకులు మోటుపల్లి నుండి విదేశములకునాకలలో తీసుకొనిపోవుచుండిరి. ఈవ్యాపార జరిగినట్లు మార్కోపోలోగారు గూడ వ్రాసియున్నారు. వారు మోటుపల్లిని ముప్పలి అనివాడిరి. ఈ శిలాశాసనములపైటి వాణిజ్యస్థితి నిలుల స్పష్టపరచినవి గాన నవి బాగుగా కనబడునట్లు పాలగచ్చుచేయబడిన గోడ కమర్చునెడని దొరతనమువారు త్రురువిచ్చిరి.

జూ బు లు.

విలేఖకులకు సూచన.

మాకుల దాఖలా ప్రక్రియలను; ప్రకటించే లేనందులకు చింతించునాము. (ఆంధ్ర ప్రదేశ్)

I

ఒంగోలు తాలూకా పండులూరు రోడ్డునీటి అయ్య.

మా గ్రామమునకు అన్ని వైపులను వాగులున్నవి. ఈ సంవత్సరము వాగులన్నియు సంబంధ బాంధవ్యములు కలుగజేసికొనుటచే నన్నియు నేకమైనవి. ఒక రస్తాకు వెళ్ల వలెనన్న పడమర అడ్డంకిరోడ్డుకుగాని తూర్పునకు భీమవరం రోడ్డునకుగాని వెళ్లవలెను. బురదవలన కాలుతీసి కాలుపెట్టుటకును వీలులేదు. కావున ఒంగోలుతాలూకా బోర్డువారు ప్రజల ఇబ్బందులను నివారించు ప్రార్థితులు. బోర్డువారు భీమవరం రోడ్డునుండి గంగవరంమీదుగా అడ్డంకిరోడ్డు కలియు నట్లు రస్తావేయవలెనని శ్రద్ధతో పనిచేయుచున్నారట! త్వరలో పని ప్రారంభము చేయుదునని ప్రార్థితులు.

గ్రామవాసులు.

II

దేవస్థానములు.

న్యాయవాదుల సాహాయ్యము.

అయ్య. హిందూధర్మమునందుండి "దేవాలయము"ల నున్నతస్థితికి దేవునివలెయిమై బంధువులని న్యాయవాదులకు వల్లారి మూల్య నారాయణరావు సంగతులు బి.ఏ., బి. ఎల్., ఎల్. టి. గారు న్యాయవాదులందరిని ప్రోత్సహించుచు చాలసారులు పత్రికలలో ననేక వ్యాసములు వ్రాసి పాటుపడుచున్నారు. గోదావరిజిల్లా యంతటికిని కాకినాడదుర్గిరాల మూల్యప్రకాశ రావు బి.ఎ. గా రొక్కరుమాత్ర మిందుగురించి కృషిచేయుచున్నారు. మిగతావారలలో వైవభక్తులు, జేకాభిమానులు మహనీయులు (న్యాయవాదు) ల నేకులుండియు నింతదనుక శ్రద్ధ బూనుకుంటుకు పేతువేదియో మాహింప నసరుకృడను. ఫలవంతములగు మన జిల్లాధ్యక్షులవలన హెచ్చు రాబడి గలదనియు, ఎంత రాబడియున్నను హైస్కూలకడకు దనేకదేవాలయములున్నవనియు దెలియనివారలగుచు నుండవచ్చును. బంధువు పంతులుగారు సలుపు కృషిచే పత్రికల మూలమున "ధర్మకర్తల నేర్పాటుచేసి యర్హులకు తీతము లిప్పించెద"రనియెడి దొరతనమువారి "క్రొత్తయేర్పాటు" సం గతి కొంతవరకు పల్లెగ్రామములలో వ్యాపించినది. కాని కొద్దులదట్టు సంతకాలము దిగువవలెనో, సా మెంతవ్యయ మగునో, మనప్రాంతపుష్టిదరు లిందునివయమై సాహాయ్యము జేసెదరోచేయరోయని సరిగా తెలియనివారలగు పల్లెటూళ్లలోని చాలమంది జనులు భయపడి వెనుచేయుచు న్నారు. కావున నిజ్జితరుణులందు భగవంతునికి బ్రేమార్పణగటకును, మన యొక్కయు, మనమాతృభూమియొక్కయు పురోవృద్ధినికరుకును (గోదావరి) మండలములోని న్యాయవాదులందరును "దేవాలయపు వ్యాయోగము"లపట్ల శ్రద్ధవహించి తగు సలహాలిచ్చియు, నుచితముగ నున్నతస్థానమువరకు వాదించియు, నింకను జేయవలసినసాయ మంతయుచు చేసియు మన జిల్లాయందలి దేవాలయముల నన్నిటిని ఉన్నతస్థితికి దీసికొనివచ్చుటకై చేడుకొనుచున్నాను.

దయతోనిందు కంగీకరించి పాటుపడు ఉదారహృదయులగు మహాశయుల నాయుధేయముల నీ పత్రికామూలమున దెలియపరచినచో ప్రతి పల్లె గ్రామముందును వెల్లడియై కడలిక ప్రారంభమయి చురుకుగా పనిజరిగి దేవాలయముల స్థితి చక్కబడును. కాన ముఖ్యముగా శ్రీధ్రుములోనిట్లు గావించుటకై ప్రార్థితులు.

వెనురుచాక నివాసి.

ఫిరంగియుద్ధము తీవ్రముగా జరుగుట

అంశము, నవంబరు 28. - విన్నతిరాత్రి 50 డిగ్రీల పేగుగా రిట్లు ప్రకటించిరి: - ఆంధ్రునది కిరుప్రక్కలను తీవ్రముగా ఫిరంగియుద్ధము జరిగినది. మన ఫిరంగులు జోరుగా పనిచేసినవి. శత్రువుల కందకపు ఫిరంగులు ఆర్మిని కిసుకు దక్షిణమున తీవ్రముగా పోరునల్పినవి. మన విమానములు శత్రు స్థానములపై దాడిసలిపి విశేషనష్టము గలిగించెను.

ఆంధ్ర శబ్ద చింతామణి భాష్యము

(0)

అనంతపురము నుండి మల్లాది సూర్యనారాయణశాస్త్రి గారిట్లు మాకు ప్రాయచనము.

తెలుగు వ్యాకరణమున యాంధ్రశబ్ద చింతామణి నెఱుంగని యాంధ్రభాషాభిజ్ఞు లుండరు. అది తొలవ 1860 లో ముద్రిత మయినది. ఆదియే యాధారముగా నిపుటివఱకు గ్రమముగా దాని ముద్రణము గానవచ్చుచున్నది. ముద్రిత ప్రతులలో దీనికికా తెలుగుటీక గానవచ్చుచున్నది గదా! అది యెలకూచి బాలసరస్వతి రచించినదని లోకప్రతితి గలదు. కాని ముద్రణములో నతఁడు వ్యాఖ్యాత యయినట్లు నిదర్శన మేమియు గానరాదు. ఇంకొకఁడు రచించినట్లును బ్రమాణము తెలియరాదు. అయినను బాలసరస్వతియే దాని టీక వ్రాసినట్లుగా నతఁడే తన యాదకరాసున పొందవీయ మున జెప్పికొనియున్నాఁడు. దానికి దగినట్ల పుకరీయములలో నప్పకవి సాక్ష్య మిచ్చియున్నాఁడు. ఈ రెండును గారణములుగా ముద్రితప్రతులలోని టీక బాలసరస్వతియే రచించి చినదని మనము నమ్ముచుంటిమి కాని యీ టీక యతనిదగునా కాదా యని యెన్నఁడును సంశయించి యుండలేదు.

ఈ యనంతపురమండలములో నందందుఁ గొన్ని య ముద్రితగ్రంథములు గలవని వివి యొకటి రెండు గ్రామములు చూచినక్షణముగాక యను కుతూహలముతో నేసినదను నా మిత్రులగు రాళ్లపల్లి గోపాలకృష్ణ శర్మగారు సహాయముగా నీతాలూకాలోని బూజేడు కృష్ణపురమున నొకపల్లెకుఁ జొచ్చియుంటిని. అచ్చట శ్రీవైష్ణవులు వీరరాఘవాచార్యులు గారి యింట మూఁడుగ్రంథములు కొరకైనవి. అందొకటి యాంధ్రశబ్ద చింతామణి. దానిందెచ్చి మొదటి భాగముగా పద్యగద్యములతో నొక యవతారిక గనబడినది. అందు బాల సరస్వతి తన కాంధ్రశబ్ద చింతామణి లభించిన ప్రసంగ మును వైజయగ దెల్పికొని తా నాగ్రంథమునకు భాష్యమును వ్రాయఁజూచుకొనినట్లుగా వర్ణించికొనెను. ఈయవతారిక య త్యంత ప్రాచీనమయ్యు నాంధ్రలోకమున కత్యంతవీన మనుట నిక్కము. అందలి యొకటి రెం డుదాహరించెదను.

"న. అని యిష్టచేతా ప్రాప్తంబున సేసి మున్నొక్క నాఁడు విద్యానగరిలో నచింత్యకారణోపాగమ స్నేహసా హచర్యుండగు శివయోగివర్యుచే దేవదొడితంబై ప్రాప్తమైన యాంధ్రశబ్ద చింతామణి లోకోపకారార్థంబుగాఁడీ గానింపం గోరి నెచ్చునంబున.

చ. ఏమి మహామృతంబిది హరిహరి! యొక్కడి యాంధ్రశబ్దచింతామణిఫక్కి! యొక్కడివతంగనగంబు! యుగాదిసంభవుం డై మనిచన్ననన్నయ మహాకవియెవ్వఁ? సిద్ధుడెవ్వఁడా హా! మదగణ్యపుణ్యముదగ్రతజేతు తెగాదెయిన్ని యోక."

న. అని గణపించి... ఆంధ్రవ్యాకరణభాష్యనిబంధ నోత్సుకుండనై యందాది నస్మచ్చుర్రత మభివర్ణించెన.

న. తొల్లి సకల కవితాప్రవృత్తుం డగు శబ్ద కాననుండు సకల కవిహితంబుగా యథోచిత సూత్రగర్భితంబు లగు నార్యాకృత్యంబులఁ బంచపరిచ్ఛేదకంబుగా సమకట్టె. నేను నానేర్పకొలఁదిఁ దత్సూత్రవిభాగంబును దత్ప్రమేయ వివరణంబును దదుదాహరణ స్వరూపంబులును సంధ్రమయ గద్య పద్యంబుల నేర్పరించి నాయాత్మజేతత కర్పించువాఁడ.

తరువాత ముద్రిత గ్రంథమున నదిచూచుచు నీతాటాకు ప్రతిలోని కొన్ని మాత్రముల భాష్యమును జదివెలిని. దానికి దీనికి నేనును సంబంధము గానరాలేదు. మాత్రముల కక్కు మఱియొక విధముగా వ్రాయుటకు వలను పడకపోవుటచే ముఖ్యాంశము సరిపడుచున్నదిగాని యిందలి వ్యాఖ్యాసరణి యు సుదాహరణాతియుఁ దాత్పర్యనివరణము పూర్వపక్ష సిద్ధాంతములు మున్నగు నవిచూడఁ గా నచ్చు పుష్కములోని టీక యొక టీకయే కాదని తోచినది. అదియెవరో యాభాష్యమును జదివి మాత్రముల ముఖ్యాంశము ను మాత్రము వ్రాసికొనియుండఁగా నదియేయచ్చువలభించి నదనియుఁ గావుననే వ్యాఖ్యాతనామ పండుఁ జేరలేదనియు నిజమయిన బాలసరస్వతియే మీ భాష్యమే కాక ముద్రిత ప్రతులలోని టీక గాదనియు నిపుడువిదితమయ్యె. ఆహా చూచి తిరా! నన్నయభట్టియను నాశ్రయించినందులకు దానికి బట్టి నట్లే దీనికిఁగూడ నుమాను మూఁడువందల సంవత్సరము లభాతే వాసయోగము పట్టినది.

ఆంధ్ర శబ్ద చింతామణి నన్నయ భట్టారకుండే రచించు చినట్టియెఁగొన్ని మావనలు గలవు. గ్రంథవిస్తరభితిచే నిందవ కాశము చాలక యా విషయము నొక విపులవ్యాసముగా వేలుగాఁ బ్రకటించఁబూని యున్నాఁడను.

ఈపత్రి యపండితుఁడు వ్రాసినదగుటచే సుదాహరణ ములు పద్యములును దక్కఁ దక్కిన వచనము గ్రామ్య పద భూయిష్టముగా మాత్రమున్నది. కావున వ్యాఖ్యాన వచనభా గము సంస్కరించినఁగాని ముద్రణమున కన్యముగా లేదనుట యొకలోటు గాఁగనఁబడుచున్నది గాని చాలవఱకుఁ దాళపత్ర ప్రతులలోని వ్యాఖ్యానగత వచనము గ్రామ్యపదసంకలిత మైయుండఁట మనము గనుచున్నారము గావున నది యంత విచారణీయము గాదు. ప్రాచీన తాళపత్ర గ్రంథములలోని వచనవైలిగూడ గ్రామ్యవాదమునకు సహాయపడునని తెలచుట యెంతవఱ కుచితమో చెప్పఁజాలను గాని యిట్టి వ్యాకరణ గ్రంథమందున్న గ్రామ్యముగూడ నట్టిదియేయగుటఁ బూర్వపు వ్రాతప్రతులలో గ్రామ్యము చేరుటకు లేఖకుల భాషాభిజ్ఞానము లేమియే కారణమని చెప్పవచ్చును. తరున్న ఉకార మునకు సంధినిత్యమని కనఁబడుచుండ "తేమయంపే" యని వ్రాయునా?

వ్రాత తప్పులమాట కేమిగాని నిజమయిన బాలసర స్వతియ భాష్యము జీవించియున్న దని యాంధ్రసోదరు లానందింతురు గాక.

వాతావరణ నితి

1916 సం॥ నవంబరు 29-క తేది

ప్రదేశములు.	నవంబరు నెల 29 తేదీ, ఉదయము గంటలకు నాయుపీడము అంశములు	కడచిన 24 గంటల లలో, నీడను ఉష్ణోగ్రత		వర్ష పాతము.		
		అగ్రవిభాగాలో గ్రత	అంతర్విభాగాలో గ్రత	కడచిన 24 గంటలలో	8 వ ఏలెం వెం. నేటికి 9 ఏలెం వెం నేటికగుటు.	
గోపాలపురము	29.976	84.0	71.3	...	41.98	42.62
వాల్తేరు	29.948	84.0	74.2	...	39.51	34.11
కాకినాడ	29.961	82.6	73.7	0.09	49.80	36.75
బందరు	29.949	84.3	73.0	...	66.14	38.07
గుంటూరు	...	87.2	72.5	...	51.15	31.27
నెల్లూరు	29.921	86.4	72.7	...	32.53	30.01
మద్రాసు	29.905	84.4	71.6	0.09	42.44	41.51
కడలూరు	0.28
నాగపట్టణము	29.866	81.4	73.9	0.42	32.80	38.92
కొలంబూ	29.832	87.1	72.0	2.05	32.06	68.92
తిరువనంతపురము	29.848	84.0	69.5	1.72	59.99	58.05
కొచ్చికోట	29.873	88.8	73.7	...	118.39	108.67
కల్లికోట	29.876	85.6	75.4	...	114.90	114.66
మంగళూరు	29.882	90.9	72.7	...	122.41	126.37
బొంబాయి	29.931	86.1	74.4	...	86.05	71.67
వైదరాభాదు	29.965	81.1	66.9	...	56.38	30.04
అనంతపురము	...	84.8	63.8	...	29.81	20.03
బళ్లారి	29.950	85.3	66.2	...	27.62	19.45
కర్నూలు	29.967	87.1	66.6	...	41.33	26.07
కడప	29.939	86.7	71.6	...	43.06	39.95
దెంగుళూరు	29.928	77.9	60.6	...	52.80	34.09
కొడైకానాలు	22.763	67.2	50.8	0.47	53.39	50.16
ఉదకమండలము	23.002	67.7	51.2	0.59	47.15	50.26
కోయంబత్తూరు	29.933	85.1	69.2	0.41	27.22	19.47
వెల్లూరు	29.942	84.6	67.0	...	54.44	39.50
నీలము	29.914	86.8	68.8	0.72	44.89	37.87
తిరుచనాపల్లి	29.891	86.1	72.4	0.16	26.55	28.34
పుదుకోట	29.897	86.2	71.2	0.85	35.00	30.23
మధుర	29.883	91.1	74.8	0.02	25.44	30.93
తిరువల్వేలి	0.30	16.82	20.31

కర్ణాటకము నందును, సింహళమునందును వాయు భారము తగ్గినది. ఇతరస్థానములందు కొద్దిగా మెచ్చినది. వాయు భారమునందు మార్పులత్యల్పములు. కాని బంగాళాఖాతమునకు దక్షిణముననో, వైపుతిమాలనో వాయుభారము చాలవఱకు తగ్గు నూచనలు గలవు. ఉత్తర సర్పారులందు ఈశాన్యము గగను, కర్ణాటకమునందును చెన్న పురితిమనందు ఉత్తరముగ నాయువు వీచుచున్నది. తూర్పుతీరమునందు సుమద్రము శాంతియంతయుగా నున్నది. మలబారునందును, పశ్చిమగోదావరియందును మధ్యమెత్త మధికముగా నున్నది. రాత్రియుష్ణమును షకటి యుష్ణమును సామాన్యమునో కొంచె మెక్కువగనో యున్నది. గాఢగాని దక్షిణము నందు నాయు భారము చు దాద్రాత యొక్కరగా నున్నది. కొన్నితలములందు కష్ట నుధికి ముగా నున్నది.

ఆర్. ఎల్. జోన్ను, వాతావరణ శాస్త్రజ్ఞుడు, చెన్న పురి.

ఆంధ్ర సారస్వత మహాసభ.

ఆంధ్రజాతి పాటు ఆంధ్రులను మేల్కొల్పారు. జాతి యావత్ సభాసభకు వాక్యము వ్యక్తికి నెట్టి పటుత్వమును బంధము కలదు గుర్తించినారు. మాతృభాషకు నిరంతర వికాసము లేనిదే, సభాగ్రంథము చేరనిదే భాషాపుత్రులకు జనసత్వము లొనగు స్వభావము లభించుట దుష్టమని గమనించినారు. దాని నిరసనముకన్న ఆత్మవిశ్వాసకరమగు కృత్యము చేరొందు లేదని గ్రహించినారు. తొడనే కర్తవ్య మేమని కలవరించినారు. పులికాప్రచారము ప్రారంభించినారు. ప్రచారక సంఘములు బయలుదేర చీలినారు. గ్రంథాలయములు నెలకొల్పినారు. భాషాసభలు సాగించినారు. పరిమత్తులు స్థాపించినారు. ఒకరొద్దరా? ఒకచోటా రెండవోట్లా? పదిమంది భాషకు మారులా పదిప్రక్కలా సేవాసంకల్పముతో బద్ధకంకలులై పని ప్రారంభించినారు. ఒక్కరే పూనుకొనలేనను నియమ మెక్కడ? ఎందఱుకన్నలా ఎన్ని హస్తములా వేయకుండా ఈనాన్నాభరణము కదల నేర్చున? నేనేకాని పరులు దీనిపగ్గములపై చేయివేయరాదను నుపాసనీయులు తాము కృత్యమనోరంభము కాకుండుటయేకాక కొన్ని పట్టుల నలిగిపోవుటకూడ తలపెట్టినారు.

ఈసత్వమును గమనించిన కొవ్వూరు సేవకులు నూత్న సంకల్పముతో నడుముకట్టి రాజమండ్రి భాషాభిమానులను కూడ గట్టుకొన్నారు. సాహసించి సారస్వత సభను స్థాపించినారు. పరిశ్రమచేసి ప్రథమసభను నిర్వహించినారు. ఇది యంతయు బ్రతీకా సాక్షిముకాదని యెవ్వరంగలరు?

అయితే ఈసభ ఆంధ్రసాహిత్య పరిమత్తుకు పోటీగా స్థాపించబడినది యొక ప్రబలమగు కంకడం. పోనీ, పోటీ యైనమాత్రము నష్టమేమి? స్పష్టలేకున్న వృద్ధిమందముగా మాత్రమే 200గును. కావున పోటీ కావలెను. కాని యది వికృతరూపము ధరించకుండునట్లు మొదటికే మోసము లేకుండునట్లు చూచుట విధి. ఈసభా నిర్వాహకులు జాగ్రత్తతో జౌదార్యముతో ఆడుగు వేయుదు రనుట ప్రబల నిదర్శనమును విశ్వాసమును గలవు.

సభ నలంకరించిన ప్రముఖులలో శ్రీగిడుగు రామమూర్తి పంతులుగారు తమ అప్రతిమాన వైద్యవ్యయ చేతను, అనంతర వాధ్యరణి చేతను, సుస్థితమగు ప్రతిభచేతను, మత్రిప్రతి పత్తులను కిమ్మిననీయ జాలని వచోనైపుణ్యముచేతను ప్రేక్షకుల హృదయములను ఇశేషముగ నాకర్షించిరి. శ్రీపంతులు గారి కిని గ్రాంథిక వాదులకును ఈ సభలో రాజీయైనదని చెప్పవచ్చును. పంతులు గారికి నేటికే విజయమే యైనదనియును చెప్పిన దోషములేదు. ఏలయన వారు ప్రతిపాదించిన గ్రామ్య వాద విషయకముగ తీర్మాన మీ సభలో నలుగు రైదుగురు తప్ప అందరి చేతను ఏకగ్రీవముగ నంగీకరింప బడినది. కడకు శ్రీ వివాకన్ద తిరుపతి శాస్త్రిలుగారుగూడ తారుమారై వారి వాదము నలంబించిరి. శ్రీ రామమూర్తి పంతులు గారు చిరకాలము నుండి నిద్రాహారములు వైతము నిగ్గుతించి కేవల భాషాభ్యుదయకాములై దీక్షతో గావించిన మాతృ భాషా వ్యవసాయము నేటికిగదా పుష్పించినది! ఇక నూత్న రుచులతోడి హృద్య ఫలముల నొనగవలసి యున్నది. శ్రీ పంతులు గారు ఎన్ని శాసనములు, ఎన్ని తాటాకు పాత్రములు, ఎన్ని పాత పురాణములు, కన్నులు పోవునట్లు పరిశీలించి, ఎన్ని రాత్రులు నిద్రలేచి ముని శ్రమించి, ఆ పరిశ్రమ యంతయు ఎవ్వరి కెరుక? గ్రామ్యవాదము గ్రామ్యవాదమని నిందించు వాడే కాని వారి వాదము నందలి సత్యమును గ్రహించున దెవ్వరు? శ్రీ రామమూర్తి పంతులు గారు ఈ సభలో గాంచిన ప్రోత్సాహ ఫలితముగ తమ యద్యదమును ద్విగుణి కృతాభినివేశముతో కొనసాగించి సంపూర్ణ విజయము నొందుదురు గాక! — ఒక విలేఖరుడు.

II

18, 19 తేదీలను గాత్రహితీగ్రంథుగు కొవ్వూరు గ్రామమునందు ఈసభ జరుపబడినది. సభలో విద్వాంసుల సంఖ్య యధికముగా గన్పట్టెను. ప్రతినిధులలో బలపురు ఇట్టిసభలలో నోట్లు ఇచ్చుటకు అర్హులగుదురా యని ఒక సంశయము. వచ్చిన పండితులలో కొందరు తమ యభిప్రాయమును సంపూర్ణముగా తెలియచుట కవకాశ మొదనలేదు. కొందఱు అన్యకారణములచే పరాభిప్రాయములను ఉద్ఘాటించిచేమోయరి యనుమానము. సభా నిబంధనలలో కట్టు నిట్లు లేదు. ప్రేక్షకులకు ప్రతినిధులకు భేదము పాటింపబడలేదనియే చెప్పవచ్చును. తీర్మానములకు అనుకూలముగా మౌనము కిచ్చిరంత యవకాశము ప్రతికూలవాదులకుగూడ నిచ్చియుండిన బాగుండెడిది. మొత్తముమీద అగ్రాసనాధి పతిగారి చర్య నింకొకముగా నుండెనని సభలో నొక యశం తృప్తి. ఆహ్వానసంఘమువారి యేర్పాట్లు ప్రశంసనీయములు. ఒక సత్వవాది.

ఆంధ్ర గీర్వాణ విద్యాలయము

భోజనశాలా ప్రవేశ మహోత్సవము

కొవ్వూరులోని ఆంధ్రగీర్వాణ విద్యాలయపు భోజనశాలా ప్రవేశోత్సవము 18, 19, తేదీలను జరిగినది. గుండు గోలను కాపురస్తుల్లు భోగరాజు కొదండ రామయ్య మాపు తేటి సోమరాజుగార్లు విద్యార్థుల భోజనవసతికై మంచి భవన మొకటి నిర్మాణము గావించిరి. ఆభవనము బ్రాహ్మణులకును బ్రాహ్మణేతరులగు విద్యార్థులకును కూడ తగిన వసతి నొసంగు నట్లు నిర్మాణము గావించబడినది. విద్యాశాలాభవనము దీనికంటె ముందుగనే ప్రారంభింప బడినను అయ్యది ఇంకను సంపూర్ణకాలేదు. దీని యదృష్టమేమి తలపెట్టుటయే తడవుగ భవనము నిర్మాణమై అనుకొనిన దాని కంటె వేయిమడుగు లధికవై భవనముతో ప్రవేశోత్సవము జరిగినది. మొదట విద్యాశాలకు భోజనభవనమునకు కలసియే ప్రవేశోత్సవము చేయవలెనని యుద్దేశంప బడినది. గాని వస్త్రముల యంతరాయముచే విద్యాభవన మింకను సంపూర్ణకాలేదు. శ్రీ పితాపురము రాజాగారు మొదట నీయంత్యమున కధి నేతలుగ వచ్చుట కేర్పాటు జరిగినది కాని, వారికా నోగ్యము చెడియుండుటచే రా వీలుచిక్కినది కాదు. నూజవీడు రాజకుటుంబములో చేరిన మునునూరి జమీందారు వారగు శ్రీరాజా నారాయణస్వామిగారు గడవు మిక్కిలి తక్కువగ నున్నను మాయాహ్వనము నంగీకరించి ప్రవేశోత్సవమును నిష్కల్మష హృదయముతో నెరవేర్చిరి. శ్రీరాజా వారు సంస్కృతాంధ్రములయందు మంచి పాండితికలవారు ఇట్టి కార్యములయందు వారి కభిరుచిమొందు. 16 తేదీని గృహ ప్రవేశము మంత్రోక్తముగ జరిగినది. 17 వ తేదీని బ్రహ్మశ్రీ శతావధానిపండిత శ్రీ రామ శాస్త్రిలవారి యాజమాన్యమున సరస్వతీపూజ ప్రారంభమై నాట్యదినములు యథాశాస్త్రీయముగ జరిగినది. 18 వ తేదీని ఉదయమున శ్రీ రాజావారు మెయిలుబండికి దయచేసిరి. ఆయనను పురజను లందరు నెనులేగి తూర్వార్ధి నాదములతో విడిదిభవనమునకు గొనిపోయిరి. మా కమిటీవారు ఆదినమునకు మరునటి దినమునను ఆంధ్ర సారస్వత మహాసభకూడ నేర్పాటుచేయుటచే దాడువచ్చిన ప్రేక్షకులందరు లెక్కకు మించిపోయిరి. అయిదారువందలకు మైగా విద్యాపంతులు వచ్చిరి. సారస్వతమహాసభా కార్యములు ముందు ప్రారంభింపబడుటచే ఆదినము మానుగంటలకు ప్రవేశోత్సవకార్యము ప్రారంభమైనది. దివాకబహదూరు చిత్రపు వేంకటచలం పంతులుగారు విద్యాలయము సంఘము తరుపున శ్రీ రాజాగారికిని ప్రేక్షకులకును స్వాగత మొసంగిరి. పిమ్మట విద్యాలయ వృత్తాంతమును జరిపిరి. విద్యాలయము లెక్కలను చెప్పిరి. అటుపిమ్మట, ఇరువురు సంస్కృత విద్యార్థులు మృదుమధురధారణిని సంస్కృతమును అంగ్లమునను హిందీభాషను ఒకరుచెప్పినదాని కొక రనువాదము చేయుచు చక్కగ వినిపించుచు సంస్కృత విద్యయనిన నెట్టిదియో జపిచూపిరి. వారి యంగ్ల భాషాచ్చారణ కూడ మిక్కిలి చక్కగనున్నట్లు ప్రేక్షకులందరును చెప్పకొనిరి. ఆదియయిన తరువాత జమీందారువారు విద్యాలయము పరిత్రమై, పుణ్యక్షేత్రమున నెలకొల్పబడిన దనియును సుప్రసిద్ధమైన రాజమహేంద్రవరమునకు చేరువుగ నుండుటచే విద్యాస్థాన మైనదనియును సంస్కృతాంధ్రముల కలయిక దేశమున కవసరమనియును దేశీయులందరు దీనికి తోడ్పడి పని చేయవలె ననియును చెప్పిరి. సభాసదులకు సభాపతికిని వంద నాదకము సమర్పణ మైనపిమ్మట జమీందారుగారును ప్రేక్షకులును భవనమంతయును తిరిగిచూచి భవన నిర్మాణమునకును దాని పథకమునకును సంతోషించిరి. రాయబహదూరు పార్థ సారథిఅయ్యంగారు, పానుగంటి రామారాయణంగారు, రాయబహదూరు కిశోరి రామవతారంగారు, సి. వి. సంపత్య్యంగారు మున్నగువారు రాజాలమికి ఉత్తరములను తంతి వార్తలను బంపిరి. రెండుదినములు అవిచ్ఛిన్నముగ రెండువేల జనమునకు మైగా అన్న దానము చేయబడినది.

సత్రమున కట్టించిన కొదండరామయ్యగారు సోమరాజుగారు ఇంతటిమండి సత్రము పోషణకై నెలకు రు30-0-0 వంతున సాలునకు రు 360-0-0 ను ఇచ్చుచుందు మనియును దీనికి కాశ్యోతోపాధి కలుగ చేయుదురుననియును చెప్పిరి. పాత్ర సామాను నూరురూపాయలు కిమ్మకుగలది కొనియిచ్చెదమని యను వాగ్దాము చేసిరి. పక్షేపుము కాపురస్తులు చింతల పాటి బాపిరాజుగారు పాత్రశాలకు సరిపడిన బెంచీలు బల్లలు బీరువాలు కుర్చీలు నిచ్చిరి. గరగపుర కాపురస్తులు పెన్నెచ్చ తిరుమలరాజుగారు నెలకొక రూపాయ చొప్పున చందా బంపుదుమనిరి. తాడిమర్ల కరణము తాడిమర్ల సత్యనారాయణగారు సాలునకు రు 10-0-0 అదాయమునచ్చు భూవసతిని విద్యాశాలకు వాగ్దానముచేసిరి. విద్యాభవన ప్రవేశము కూడ రెండు మాడు మాసములలో కాగలదు. — ఒక విలేఖరుడు

Burma Rest House Blaze.

Three Boys Burnt to Death.
RANGOON, November 28.
A fire broke out at 2 A. M. to-day near Bahan Police station in a Burmese rest house. Three lads, aged 13 and 15 were burnt to death. It is understood that the lads left a light burning when they went to sleep. A lot of smoke accumulated and the boys were partly suffocated, so that when the building was ablaze they were unable to get out.

CALCUTTA.

A Daring Dacoity.

CALCUTTA, November 29.
At midnight on the 24th instant a daring dacoity was committed in the house of a well-to-do inhabitant of the village of Bhaluka in Mymensing. It is reported that the dacoits were short pants and had guns and bombs with them. About five thousand rupees in cash and ornaments worth about three thousand rupees were removed.

Earl Ronaldshay.

Appointed Governor of Bengal.

DELHI, November 29.
His Majesty the King-Emperor has been pleased to approve of the appointment of the Earl of Ronaldshay to be the Governor of Bengal in succession to H. E. Baron Carmichael of Skirling who vacates that office at the end of March next.

SIND.

Indian War Hospitals.

Splendid Equipment and Work

KARACHI, November 28
At the meeting of the Sind executive committee of the Imperial Indian War Relief Fund the chairman stated that he had ascertained that the Government were now making such generous provision for the war hospitals that very little assistance in equipping them would henceforth be required from the public. The chairman also drew the attention of the committee to the splendid work done by the war hospitals in Karachi which seemed now to lack nothing that the best experience could suggest or unrestricted expenditure provide. Some of the most talented organizers, surgeons, physicians and pathologists, in India were collected in Karachi to attend to the sick and wounded from Mesopotamia. The majority of the more serious cases were being landed here for treatment. He felt sure that the energies of the several committees would be greatly stimulated by a visit to these hospitals and he had the assurance of the officers in charge that such visits would be welcomed.

BRIEF TELEGRAMS.

The Burma War fund has now reached the handsome figure of over 20 lakhs of rupees.

Street decorations have begun for H. E. the Viceroy's reception at Rangoon. Colours of the Allies and the flag and coats of arms are being extensively used and the whole presents an attractive appearance.

Latest Telegrams.

ALLAHABAD, November 29.

London 28th the November: - Sir William Robertson's letter to the Lambeth Council last week gave rise to considerable comment. Sir W. Robertson followed it up on Saturday with a speech at Bradfield College where he unveiled a memorial to the old boys killed in the war. He first spoke of the country's debt to all officers' training corps. He did not know what the war office would have done without them. He paid a tribute to the qualities acquired in the public schools and to the services of public school boys, particularly as despatch riders early in the war. Finally he spoke of the way the war was going. We had every reason for satisfaction with what had been done so far and might regard the future with complete confidence subject to the condition that we did the right thing and did it in time. We must expect a time of greater stress. But he was confident that the whole Empire was prepared to make such further sacrifices as their leaders might tell it were necessary for a complete victory.

The "Daily Telegraph" declares that this undoubtedly referred to the coming decision on the man power question. Germany in the coming winter will make an unprecedented effort. The allies must meet and overcome it. - (Pioneer cable.)

A "Central News" despatch from Rome quotes the Messagero's Salonika correspondent as saying that the loss of Monastir and the abandonment of the northern Dobrudja have provoked the Bulgars to lively ill-will against the Germans whom they accuse of having been in far too great a hurry to abandon Monastir with the result that the army retreating thence is now in a region almost without roads and resources. - ("Pioneer Cable")

The "Central News" correspondent adds that the Italian military critics regard the abandonment of Prillep as probable. The loss of Monastir is a greater military blow for Germany than for Bulgaria entailing the downfall of von Buelow who was in command. (Pioneer Cable).

The P. and O. Steamer "Kashmir" which left Bombay on the 19th instant arrived at Marseilles on Tuesday the 28th instant, all well.

THE GREAT WAR.

Allied Admiral's Audience of Greek King.

Royalists' Talk of Massacring the Allies.

The Air Raid: Insignificant Damage Done.

REMARKABLE WAR PROSPERITY OF AMERICA.

EARL RONALDSHAY APPOINTED GOVERNOR OF BENGAL.

[Reuter's Agency.]

GREECE.

Admiral's Audience of the King.

LONDON, November 27.
A telegram to the "Times" from Athens says that Admiral Fourcet had an audience of the King and drew the latter's attention to the gravity of the situation. Admiral Fourcet subsequently visited Venizelist merchants whom he had promised protection. Two hundred additional Blue Jackets have arrived in Athens.

Royalists' Talk of Massacring Allies.

LONDON, November 28.
A telegram from Athens says a friend has warned Reuter's correspondent that he had better remove to some unknown address till after December 1st, apparently the correspondent figures in Royalist's list of undesirables. He does not seriously believe that there will be trouble but the Royalist officers openly talk of a massacre if the Allies have recourse to force.

AIR RAIDS.

Air Raid on London.

Many Houses Damaged.
But No Serious Loss of Life.

LONDON, November 28.
It is officially announced that in last night's air raid damage and casualties were very slight. Over one hundred bombs were dropped. A woman died of shock and five men, seven women and four children were injured. Fifteen houses in one town were seriously damaged and twenty slightly. Elsewhere the damage was insignificant. No damage of military importance was done.

Official Announcement.

The official announcement says that hostile aeroplanes from a great height above have dropped six bombs on London at noon. A woman was seriously injured. The damage done was slight.

Bombs Dropped on Durham & Yorkshire.

It is officially stated that in the last night's raid bombs were dropped in Yorkshire and Durham. One airship was brought down in flames off the Durham Coast. Another airship dropped bombs in the Midland Counties. It was repeatedly attacked by aeroplanes and guns and appeared to be damaged but apparently succeeded in effecting repairs near Norfolk coast. It then proceeded east at a high speed but was attacked nine miles out at sea at a height of eight thousand feet by four naval aeroplanes and an armed trawler and was brought down in flames at 6.45 in the morning. Casualties and damage due to the raid are believed to be slight.

Airships lose Bearings.

The Air Raid occurred at midnight. Some airships apparently lost their bearings and wandered aimlessly. The official statement regarding the air raid says that an aeroplane brought down the first airship at 11.45. The second did not reach the coast before daybreak. It travelled at a slow speed which was increased after it had passed the gunfire of land defences which claim to have hit it.

The Official statement says:—That later reports show that bombs dropped on London by the aeroplanes injured nine persons.

SEA WARFARE.

Ships Sunk.

LONDON, November 28.
The British steamer "City of Birmingham" and the Norwegian steamer "Visborg" have been sunk.
The British steamer "Ernaeston", which was erroneously reported sunk, has arrived at Gravesend in tow.
The American steamer "Chungung", the Norwegian steamer "Belleile" and two French sailing ships have been sunk. The steamer "Villemoes" Esbjerg for Grimsby has been captured.

Italian Liner's Distress.

Attacked by a Submarine.

LONDON, November 28.
A telegram from Marseilles says a steamer which has arrived picked up a wireless message from the Italian liner "Dica Degli Abruzzi" which was attacked by a submarine in the middle of night but escaped in darkness.

The "Britannic" and the "Braemar Castle."

LONDON, November 28.
The Admiralty says:—Reports received do not prove whether the "Britannic" and the "Braemar Castle" were mined or torpedoed. The Vice-Admiral in the Eastern Mediterranean reports that the behaviour of the "Britannic's" crew was exemplary. Captain Bartlett was the last to leave the ship and he was thirty minutes in water before he was picked up.

were mined or torpedoed. The Vice-Admiral in the Eastern Mediterranean reports that the behaviour of the "Britannic's" crew was exemplary. Captain Bartlett was the last to leave the ship and he was thirty minutes in water before he was picked up.

RUMANIAN FRONT.

Rumania's Confidence in Holding Out.

Great Russian Help.

LONDON, November 28.
Reuter learns that the Rumanians have unabated confidence despite the German advance. They are convinced that the effects of Russian co-operation, which have already been shown in Dobruja, will manifest themselves north of the Danube, while the Rumanian supply of munitions is daily improving owing to the unstinting efforts of the Allies.

No Change in Transylvania.

LONDON, November 28.
The Russian Communiqué reports no change in Transylvania and nothing important on the Danube front.

Hostile Firing.

LONDON, November 28.
The Rumanian communiqué merely mentions hostile artillery firing especially in Prahova valley.

SALONIKA FRONT.

Enemy Trenches Raided.

LONDON, November 28.
A British despatch from Salonika says:—We bombarded and successfully raided enemy trenches north-east of Macukovo, many of the enemy were killed and a number were captured.

BRITISH FRONT.

Three Bomb Attacks Repulsed.

LONDON, November 28.
The British communiqué says:—There was continuous heavy shelling northwards of Ypres. Our casualties were small. We exploded a mine south-east of Souchez and consolidated the crater where we repulsed three bomb attacks.

FRENCH FRONT.

A Night Attack Repulsed.

LONDON, November 28.
PARIS.—This afternoon's communiqué reports that a night attack on the small post east of Maison-de-Champagne was easily repulsed. Fog prevailed elsewhere.

ITALIAN FRONT.

Two Heights Captured.

LONDON, November 28.
The Italian Macedonian Communiqué says:—Our troops are breaking down the stubborn resistance of the Enemy. We have captured two heights south west of Misopole.

GREAT BRITAIN.

Restriction of Railway Traffic.

War Material to Obtain first Consideration.

LONDON, November 28.
The Board of Trade emphasises that heavy and urgent demand for conveyance of vast quantities of war material on railways will render delay in other traffic inevitable. It urges that none should travel unless it is really necessary and hints that otherwise Government may be compelled to restrict railway travel.

Indian Officers in the Commons.

Inspected by the Premier and

Mr Lloyd-George.

LONDON, November 28.
A number of Indian officers and non-Commissioned officers were present at the sitting of the House of Commons accompanied by Mr. Chamberlain. The men were subsequently drawn up in the lobby and inspected by Messrs Asquith and Lloyd George.

TELEGRAMS.

UNITED STATES.

Remarkable War Prosperity.

LONDON, November 28.
The remarkable war prosperity of America, as shown by the income tax returns for the year which is down millions sterling compared with 8 millions last year.

INDIAN TELEGRAM.

(FROM OUR OWN CORRESPONDENT)

(BY WIRE.)

DE

The Next Meeting of the Imperial Council.

DELHI, November 28.
The following press communiqué has been issued:—The Governor-General has been pleased to fix the 1st February as the date for the next meeting of the Imperial Legislative Council.

BOMBAY

Troops in Mesopotamia.

Campaigning Conditions Improved.

BOMBAY, November 28.
Cheerful reports are being received in letters and members of the Expeditionary Force in Mesopotamia reflecting the great improvement which has taken place in campaigning conditions generally there. An officer in the regiment newly out from home writing from an advanced position on the Tigris front says: "We have plenty of work to do and also fair amount of amusement. Four concert parties came out in a steamer from home recently and we have had three of them round here. The theatre is an impromptu stage rigged up with a few oil lamps and a crowd of officers and men watching. We are now having really lovely weather, rather like July days at home. The nights are a bit cold but nothing serious. We are having sports and a gymkhana and also a race meeting. Just fancy such a thing. Even a few ladies were present, English nurses."

The Defence Act and Mrs. Besant.

Bombay Presidency Association's Decision.

BOMBAY, November 28.
The Council of the Bombay Presidency Association have unanimously decided to draw up a representation to the Government of India complaining of the manner in which the Defence of India Act has been used in the case of Mrs. Besant and others and urging that safeguards should be introduced such as exist in England in the working of the Defence of the Realm Act.

Tata Iron and Steel Co.

Shareholders Annual General Meeting.

BOMBAY, November 28.
The tenth annual general meeting of the shareholders of the Tata Iron and Steel Company Ltd., was held this evening, Sir Dorab Tata presiding. In moving the adoption of the report the Chairman said that the year had been one of marked prosperity and they had established records in their history in many directions. Their production had been the highest so far recorded and their costs the lowest. They had succeeded in giving more and more satisfaction to their customers and yet they had obtained record prices for their products.

The Chairman then explained the various difficulties that had confronted them since the outbreak of the war and how they had been got over by the skill of the management and of the engineers and of the sagacity of the directors. The profits of the year were partly due to luck, but only partly so. They were emphatically not unearned increment. A regards prospects in the future Sir Dorab Tata said they needed up-to-date plant, large output, unstinted employment of expert skill and experience, great good will, free markets, diversification of staple products, etc. The company itself hoped to manufacture most of their new plant from its own material, and the necessary skill, tools, and money have been arranged for.

The report was adopted. Dividends aggregating to 15 per cent. for ordinary and 18½ per cent. for deferred shareholders, as recommended by the directors, were then declared. The meeting closed with the usual vote of thanks to the chair.

BURMA.

European Sentenced for Cheating.

RANGOON, November 29.
The Western Sub-Divisional Magistrate, Rangoon sentenced last evening R. S. Bruchell, a European, to six months rigorous imprisonment on each of three charges, sentences to run concurrently and to pay a fine of Rs. 100 or six months further imprisonment on 3 charges of cheating certain members of the public by collecting subscriptions for a bogus fund known as General Lord Kitchener's War Relief Fund under circumstances already reported. In sentencing the accused the Magistrate remarked on the gravity of the offence and on the need of protection by public from such persons as the accused.

A memorial to the late Mr. John Wilcocks, Agent Burma Railways 1908-13, was unveiled by Mr. Huddleston yesterday evening. It is in the form of a clock tower standing at the southern entrance to the Rangoon main station and the fund was subscribed to by some two thousand railway employees.

ఆంధ్రవాణి

ఆంధ్ర ప్రదేశ్

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రభుత్వము భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రముల
లకు ముఖ్యమంత్రిగా వచ్చి సమగ్రాభివృద్ధి ప్రాయము
సంపాదించునట్లు స్వరాజ్యమును అందజేయునట్లు
ప్రభుత్వము ప్రత్యేకంగా ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ను సంగ
త. ఈ కార్యమునకు, హోదాకావ్యముగా ఇండియా
కాలనీయల్ గవర్నరు జేసెమంతయు చిన్న
రాష్ట్రములుగా విభజించుటకు నది చెప్పినపుడు
రాష్ట్రములు భాషాప్రయుక్తములుగా నుండవలయునని
శ్రీమంత్రి గోపాలాచారి తమ ప్రతిపత్తిని ప్రాసించుచుండిరి.
అనుకూలమునకును కేరళాగవర్నరు ఆంధ్ర రాష్ట్రమును
దక్షిణముగా నొప్పకొంటిమి అని అనవలసియుండిరి. విశాఖ
జిల్లాను, గోదావరి, కృష్ణా, గుంటూరు, నెల్లూరు, కర్నూలు
మండలములను ఆంధ్ర రాష్ట్రము నంగీకరించినది. అనంతపుర
మండలమునకు ఆంధ్ర రాష్ట్రము మనముమానుని విచారించుట కొక
యజ్ఞమునకును నియమించినది. ముందునంతయు మనం
పురము రాష్ట్రమునకు ప్రాంతాధికారము నియమించి నన్ను
అనుకు. బల్లారి చండలమునకు బల్లారి చండల ప్రాంతమును
కనకాదురును ఉపనామమును నియమించినది. బల్లారి చండల
పట్టణమునకు కాలాకాలము కన్నడ భాషను మాట్లాడుచున్నది.
తూర్పు తాలూకాలు 4 మాత్రము తెలుగువారికి
నిలిపినవి. అధునా మన తాలూకాలను మనకు వచ్చు
నని నమ్ముచున్నాము. గంజాము ఉత్పలపు సరిహద్దులు
వలన అందుకు ఋషిచల్యానానికి దక్షిణ భాగము మనకు రావ
లసియున్నది.

దాక్షిణ్యములలో ననేకులు రాష్ట్రాధ్యక్షమునకు నంగీక
రించియున్నారు. అందు లెరువాదాగునీ నీనియదెవాక
మేమును సుప్రభుత్వ ఆధ్వర్యముగా ముఖ్యమంత్రి నొకరు.
భాషా ప్రయోగములను గావించుటకు ముఖ్యమంత్రి, దేశ
భిక్షి భాషాప్రేమగా, గొప్పచింతబరగా ముదిరియునాడు,
నర్. యస్. సుప్రభుత్వ ఆధ్వర్యము, కె. సి. ఆయ్యరు గారు
మున్నగు ప్రముఖుల నేతలు హిందూదేశము భాషాప్రయుక్త
రాష్ట్రములుగా విభజించుటకును నుడిచియుండిరి. ఆం
ధ్ర రాష్ట్రమును ప్రభుత్వము చేసిన యాందోళనము పొందినవిజయము
ఇంతకును ప్రకటించుట మే గాని వారికి నుత్సాహముతో పని
చేసి యెక్కువ ఫలప్రాప్తిని పొందుదురుగాక. — బోధకారి.

మార్గముకొండలు నుచువు

ఈయెటు పట్టణమునకును సహజమునకును హునికొ
ట్టెమి గానికే జనునందరికి ఉపనామముగూర్చి విమ
ర్శించుట కన్నడదేశ విషయము లేనియు గనించుటలేదని
మొదలనే నూచించియున్నాము. ఎన్నడొకటి కాకపో
యినను, రెండోకములు మాత్రము, ఇంక చక్కనియులులు,
నవాబుగారి యనాలాదిత్యభావమును వెలివెల్పుచుండుట
చే, వానిని స్థానికమునకు న్యాయసారముగా జూపెద
ము. “ఎన్నడొక” గానించిన యాగమును కొన్నింటి యుండింది,
మొదట నావికాదళ విరాజిల్లునకు సామర్థ్యము వలనదని
నవాబు గారు హెచ్చరించిరి. దొరతనమువారి నీనొకాదళమును
నిర్మించవలసియును దక్షిణ వెళ్లికి ఈయనివ్యయము దీర్చుటకు, దేశ
కాలన వ్యవహారములను గవనాలకుడే లేని దేశభావము
చేయవలసి? నవాబు గారు చువల నీవిషయము యేమి నేరు
మని నెలవిచ్చిగో యూహించవలయు! మనమందరముచేరి
కొన్నింటియు చందాలు ఇచ్చినచో నావికాదళ మేర్పడునా?
నావికాదళ నిర్మాణమునకు గొన్నింటియు ద్రవ్యము చాలునా?
కొట్టింటి ద్రవ్యము మన మిచ్చియును విరాళము లా
గుగలమా? మనమార్గికదళ యెట్లున్నది మన నవాబుగారికి
వలయునా? రెండవమునకుండు నిలకింపుడు. ఈయధ్యము
విషయము మన మొనరిగిన ద్రవ్యసాహాయ్యముగూర్చి
మొన్నికొనును, మన మొనరించిన ద్రవ్యసాహాయ్యము చాలి
యుండులేదని నవాబుగారు నుడిచిరి. నవాబుగారు మనదేశ
ముయొక్క యాధికారినిగూర్చి యున్నదియు ఇంక క్రమ
వది యొందియుండిగా? మనదేశమునుండి చాలవలసిన
నికే యాధ్యము నిమిత్తము వ్యయముయొన్నదని యధికారులే
యెప్పుడోపును నివ్వించియున్నారు. గొప్ప మేయరు దొరగా
ని మొన్నికొనుట కట్టుకుంటున్నా సాహసించు జాలరయిరి.
దేశమందు మనము, అంటుబాధ్యములు మున్నగునవి లభింప
నినను, నెద్రము త్రేములు విరాళము లిప్పించవలసి ధనసంప
న్నులు, యువము నిమిత్తము లక్షలకొండలరూపాయ లొస
గియున్నారు. సుగతిసందర్భము లిట్లు నెద్రము (గనించు
చుండగా, ఈ మింకను ద్రవ్యసాహాయ్యము చేయవలసి
యున్నదని నవాబుగారు నివ్వించిరి, దేశముయొక్క ప్రస్తు
తాధికారి, అనుకూలముగా జేసియునని, లోకమునకు స్పష్ట
ముగ దెలియజేసిరి (ప్రాయము, వీరి ముఖ్యమును ‘దూ
రపు కొండలు నుచువు’ అనునామితము సాధకపరచెనని చెప్ప
సాహసించుచున్నాము. — ఆంధ్రప్రదేశ్.

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ : జాతీయవాదులు

ఎన్నియో మహాపాపముల చేసిన జాతీయభావ
మును ఎం. వి. ఎస్. సుబ్బారావు, పి. రామస్వామిగార్లు నిం
దింది, పిరికిపండులకు కపటజేష ధారులకును నిదేశరణ్య
మగుచున్నదని ప్రాయము యంత వివరితమో యూహించుట
మలభిసాధ్యము. జాతీయభావ వ్యాపకమునకు దోడ్పడిన
లోకమాన్య తిలక్ గారు గాని, లజపతిరాయి గారుగాని, వివేక
చంద్రపాలు గారు గాని, పిరికిపండులని వీరు చెప్పగలరా?
స్వార్థత్యాగము లేకుండ జనల మెప్పు వడయుటకు జాతీయ
తొడ్డుకు చున్నదట! మైన తేల్చొచ్చిన జాతీయవాదులు
స్వార్థత్యాగములారా? ఆంధ్రజాతీయ కళాకాలము జీవిత
మలను ధారవోయు చున్నట్టియు, జాతీయవాదు లయినట్టియు,
కోపల్లి మామమంత్రి రావు గారుగాని, పట్టాభి నీతా రామయ్య
గారుగాని, స్వార్థత్యాగముల గారా? జాతీయవాదు లగుట
వలసి వారతనమువారి మెప్పు వడయుటకు వీలుండునా?
ఎంతయంది జాతీయవాదులు దేశాధిపతి కా రాగృహ
ప్రాప్తి జేయించుండలేదు? ఎంతయంది ధనప్రాణాప్తముల
జేయించుండలేదు? జాతీయవాదు లగుటయనిక మెత్తని పరు
పులవై పరుండుట వంటిదిగాదని విమర్శకులు తెలిసికొందురు
గాక! ఒకప్పుడు సంస్కారవాదులకు దూష్యములైనవి మరి
యొక్క కాలమున వారికే భాగ్యము లని దోచుచున్నది. ఇది
ఎవరిలోపము? వీరు నుడిచినటుల సత్యమే ప్రధానదర్శము.
సత్యము పొడగిట్టినపుడు బానిస గ్రహించక తమ ప్రార్థనలు బట్టి
ప్రాయములనే పట్టుకొని ప్రేరణకుట పురుషధర్మము కాదు.
పి. గోరాధనమును “కృష్ణాపత్రికా” ధివతులకు ముట్టు.
కృష్ణారావుగారు సత్యమందుచున్నందున, యది వీరియజేయు
నకు వారణ మగుచున్నది. ఇందువలన కృష్ణారావు గారు
జాతీయవాదులై యుండి సంఘమును మెప్పించుటకును, దేశా
భిమానులని ముఖ్యముగ చేరుకొని కొనుటకును యత్నిం
చుచున్నారని విమర్శకులు చెప్పెదరా? అవనిందలను బాకో
పించుటమీది జాతీయవాద్యుల ప్రాయములకు చక్కగ గుర్తె
రిగి, సత్యమే గమ్యస్థానమని యెంచి, అసత్యములని తోచిన
రెండల అభిప్రాయముల మార్పుకొనుట ప్రామాణ్య ధర్మము.
ఏయధ్యయమును కపటముమీదను, అసత్యము మీదను ఆధార
పడి యుండదు. అట్టిది ప్రవర్తిల్ల నేరదు. జాతీయవాద్యము దేశ
ము వద్దరించుటకై సత్యమందలి యాదరణచేతనే ప్రేరే
పింప బడినది. అదినయనుండియే హిందూదేశ చరిత్రలో నూతన
శకము ప్రారంభ మయినది. ఈశకమునందు బోరాటమున్న
సమస్యమే ముఖ్యమై బరగుచున్నది. ప్రాచీ ప్రతీచీలకు
సమన్వయము, పూర్వాచారలకు సంఘసంస్కారలకును సమ
న్వయము, జాతీయవాదులకును నిబంధనవాదులకును సమన్వ
యము, హిందూమహమ్మదీయాదర్శములకు సమన్వయము.
అంతయేల విమర్శాభిప్రాయముల కన్నిటికిని సమన్వయము
జరుగుచున్నది. విమర్శకులారా! మీదృష్టిని విశాలప్రపంచ
చమునై ప్రవరింపుడు. అపుడు జాతీయభావము వివరిత
మేదియు గాన్పింపదు. దేశారాధ నాభిలాషయే జాతీయ
భావము. భగవంతునియందు సత్యమందును అదరము
గలగుటయే జాతీయభావము. — దేశాభిమాని.

ఆంధ్ర సారస్వత మహాసభ.

ఆంధ్ర సారస్వత సభయందు అగ్రాసనాధిపతుల
యుపనాగిన మాలోచనాపూర్వకమై విమర్శనాద్వైతతో
నొసంగబడి యుండుటచే జక్కగ నున్నది. కాని యంతటి
మాలోచనలను, అభిప్రాయములను గలిగియున్న జహిం
దారుగా రాయవిషయములను గుఱించి పత్రికలకు
ప్రాయమున్నచో నెంతో ప్రజలకు లాభము కలుగుటయేగాక,
పత్రికలకునూడ గొంత గౌరవము హెచ్చును. విల్లలుగ
దమ మభిప్రాయములను జహిందారు గారు తెలియజేసినప్పుడు
ప్రజలందరి మంచిచెడ్డలను వివరించి, మంచిని గ్రహించి
యూహకారము నర్థించుటకు వీలుకలుగును గాని మనయం
ప్రదేశములో లేని రుద్ర ప్రాయములకు సామర్థ్యమున్న చెడ్డల
నిలువచుచు వారలు పత్రికలకు ప్రాసిన అను
గౌరవమునకు భగవంతునియే మరయేకారణముచేసినో యట్లు
చేయకున్నారు. కాని యట్టి యుపేక్ష యపేక్షించదగినది
కాదని మా మభిప్రాయము. అదియునుగాక రెండవవాడు
సభ ప్రారంభమైనప్పుడినుండియు సగ్రాసనాధిపతిగారు కొన్ని
విషయముల సభిమానమును వహించి పక్షపాతముగను, గొంత
వజకు నిరంకుశముగను బ్రవర్తించినట్లు మాకు దోచినది. కాని
యగ్రాసనాధిపతి యుభయపక్షములను సమానభావముతో
దిశిగొని యాయాదిషయముల దన యభిరుతము వెల్లడికా
కుండ నిష్పక్షపాతముగ, శాంతస్వభావముతో చర్య జరుపుట

యెప్పుడుగాని తొందరకొలది ప్రవర్తించుట మాడదు. సభలో
వొకవింతయైన పొరపాటు జరిగినదని మా మభిప్రాయము. ఎట్లన
నాసభలో జరిగిన? వ తీర్మానము వ్యాకరణమును గుఱించిన
దను భ్రమతో గాబోలు - అదియట్టిని కాకపోయినను - వ్యాక
రణముండవలె ననియు వ్యాకరణము ప్రాయవలసిన విధానము
లను గుఱించియు, నిరంకుశము గుఱించియు వాదోపవాదము
లను జన్మించుచేసి తుద కాతీర్మానమున కాసభవా రామోదిం
చిరి. కాని యది వ్యాకరణవిషయ మైనదిగ గనిపించదు.
గ్రామ్యవాదులకు వీలుచిక్కించు నీతిర్మానము వ్యాకరణవిష
యమైనదను భ్రమతో సభ్యు లాతీర్మానమున కామోదించిరే
కాని లేనిచో నాతీర్మానము సందర్భమున వ్యాకరణవిషయక
చర్య చేసియుండవలయు, నట్టి తీర్మానమున కంగీకరించి
గ్రామ్యవాదులకు వీలిచ్చి యుండవలయు మా మభిప్రాయము.
అయిన సంతతిప్రమతు లోచుటకు కంతటి మహాసభలో
ముమ్మాటు చదివిన యాతీర్మానము యొక్క యర్థమును విన్న
వ్వుగ గ్రహించజాలిన బుద్ధి యంతటి లేరామని సందేహించ
వలసి వచ్చుచున్నది. ఎట్లయిన సభవా రాతీర్మానము నామో
దించినకలిమున గ్రామ్యవాదులకు గొంతయూత నిచ్చినవార
లైరి. అయిన నీసభలో గ్రాంథిక వాదు లంతగా లేక యొక
పక్షమువారే ప్రబలముగ నుండుటచే నీవైతిర్మానము
యొక్క విలువ చదువరులకు దెలియకపోయి. ప్రతినిధులు 225
గుము ప్రేక్షకులు వాదాపు 800 ల నుండియు వచ్చుటచే
సభ మొత్తముమీద చక్కగనే జరిగిన దనచున్నది. — దేశమాత.

కృష్ణాపత్రిక

కృష్ణాపత్రికాను పంతులకాలనీయు చాలభాగము
క్రింది లేనిలో నున్నది. పట్టణ దాములు మైవేలు అడ్డ
గట్టు నీటిప్రవాహమునకు చాలా అడ్డంకి గలిగించుటకు
కారణభూతులు. పంతులకాలనీగాక నెద్ర రహదారికాలు
వలగునూడ లో లెవెలోనే యున్నవి. అవి లోతుగా
త్రవ్వబడినట్లు కట్టెట్టుచేసి మెరకయిన నీటిని నడిపించుట
ప్రతిబోధన అనవరము. లో లెవెలోనున్న లోపముచేత
పొంగిననీరే చైతుకు వచ్చుచున్నది గాని లోపలి చుట్టుము
నీరంతయు మురుగు కాలవల పాలగుచున్నది. పంతులకాలనీ
యొక్క స్థితి యిట్లుండగా మురుగు కాలవల స్థితిని గురించి
చెప్పనక్కరలేదు. మాగానీక మురుగు కాలవ లుండుట చాల
యవనము. వీరి విషయమున డి. పి. డబ్లియు వారు ఏమా
త్రమును శ్రద్ధమాపుచున్నట్లు కన్పట్టును. ఈసాలన మురుగు
కాలవలకు ఎట్టిమేట్లు విరిగి బంపినట్లు తెలియుచున్నది.
కాంక్ష నోకూడ కావచ్చును. కాని పనులు జరుగుటలో నెద్ర
లోపముకలదు. కంప్రాక్టర్లకు ఇప్పటి రేటుకుబట్టి మాడగా
ఏమాత్రము గిట్టుబడికాదు. ఈరేటును హెచ్చించి గొప్పయధి
కారులు తనిగివేయుచుండినచో పనులు సవ్యముగా జరుగును.

ఈ సంవత్సరము, మురుగు కాలము సరిగ లేనందున
క్రైతలూరు తాలూకానైతులు పొందిన నష్ట మింతయని చెప్ప
టకు వీలులేదు. కొన్నివైరులు జూలై మాసమున నే నష్టము
నవి. రక్తిగన నిద్రమైన్నవైర్లు ఈ నవంబరు వరదలతో గంగ
సాలైనవి. చేలన్నియు మునిగినవి. కొంపలు మాలినవి. పశు
వులు మేతకు అల్లాసుచున్నవి. ప్రజలు అన్నాపన్నులై
గొల్లన నేర్చుచున్నారు. ఈతాలూకాను పాడుచేయుచున్న
కొమ్మలెరు, అన్నచ, పుల్లక, నమ్మిడి, మున్నగు మురుగు
కాలవల బాధకుండి తప్పించవలసినదని కృష్ణాపత్రిక సంఘము
వారు 1914 సం॥లో గవర్నరుగారు బంకునకు దయచేసి
నష్టము మనచేయగా కోటిరూపముల ఖర్చు అగుననియు
అందుకుతగిన ఫలితము రాదనియు జవాబిచ్చినట్లు జ్ఞాపకము.
క్రైతలూరు తాలూకావారు ఈసాలన ఈకాలవ లన్నియు
రెండులకే ఎన్టి మేటు చేయబడినదని చెప్పుచున్నారు. ఇం
దేని వాస్తవమో కాదన సభ్యులు విచారించవలసియున్నది.

ఈకాలవస్థితి యిట్లుండగా రైతులు తీరున దరఖా
స్తులనుగురించి పడెడు కష్టములు మితిలేక యున్నవి. తీరున
దరఖాస్తులు మంజూరుకాగల అవకాశము కొంతవరకు గల
దని ఎగ్జిక్యూటివు ఇంజనీరుగారికి స్ఫురించవచ్చును. జనా
భా హెచ్చుచున్నది. ప్రజలకు వ్యవసాయముకన్న ముఖ్య
మైన జీవనము వేరులేదు. భూముల విస్తీర్ణము హెచ్చుట
లేదు. రైతుకు నీటివరకు లేనిది వ్యవసాయముచేరి లాభ
యంతకాలము. నీటివరకు ముఖ్యము. దీని విషయమై ప్రభు
త్వమువారు హెచ్చు శ్రద్ధ తీసికొనవలసియున్నది. కానన
నిర్మాణసభ్యులును స్వయముగ గ్రామములకుబోయి, రయి
తులకో సంప్రదించి, డెబ్బా చిక్కులను దొరతనమువారికి
దెలియపజుచేసరుగాక. — కృష్ణాపత్రిక.

న్యాయ విశేషములు.

(0)

న్యాయమూర్తులు: స్పెన్సరు, కృష్ణన్

ఒకవారంటు దరఖాస్తులో పారభూతున మంచి నమ్మకముతో పూర్వపు వారంటు దరఖాస్తు తేదీకి పూర్వగా ఉదహరించిన యెడల అది యొక పెద్దలోపముగా భావించకూడదు.

అట్టి దరఖాస్తు సవరణ నిమిత్తము తిరిగి యియ్యబడి మరల దాఖలు చేయబడక పోయినను డిక్రీని బ్రతికించును. అప్పటి తేదీ అనగా దరఖాస్తు తేదీనుండి మూడు సంవత్సరముల వరకు డిక్రీ నిలిచియుండును.

(2)

న్యాయమూర్తులు: అబ్దుల్ రహీము, శేషగిరి

అయ్యరు, ఫిలిపు

వాడుల పూర్వపు 1750 వ సంవత్సరములో ఒక గ్రామము శ్రోత్రియముగా నియ్యబడెను. 1862 వ సంవత్సరములో పై సాలాయిత్తి జరిగినపుడు పట్టాబుట్టి క్విట్రెంటు మాత్రము కట్టుచు ఇతరులు వచ్చిన రీతిని అన్యాయము చేయుటకుగాని అనుభవించుటకుగాని హక్కు ఈయబడినది. గ్రామములోని కొంతభాగములో రాలిక్వారీ పడినందున గవర్న మెంటు వైక మిచ్చి రాలిని విక్రయించుకొనుటయు కొంతభాగము కంపెక్ సేషనిచ్చి ల్యాండు అక్విజిషన్ ఆర్డర్ క్రింద కొంత రాలి పారంబోకు భూమిని పుచ్చుకొనుటయు తటస్థించెను. తరువాత 1907 వ సంవత్సరములో గనినుండి తీయబడిన రాలికి సీనియరేజీ అను పన్నును విధించగా వాడుల సదరు రాలిగనులయందు తమకు గల హక్కును స్థిరపరిచింది అదివర కిచ్చిన పన్నును రిఫండు చేయించవలసిన దని దావా తెచ్చిరి.

తీర్పు:—మొదటి దాన పట్టాయును దరిమెలా ఫయిసలా యిలియును శ్రోత్రియముదారులకు సర్వాధికారము. కలుగజేసినననియు గవర్న మెంటు వారు క్విట్రెంటు మాత్రమే పుచ్చుకోవలసిదనియు సీనియరేజీ కనూలు చేయ వీలులేదనియు తీర్పు చేయబడెను.

ఈనాము ఎన్ఫాన్సివ్ మెంటువలన శ్రోత్రియముదారుల హక్కులు యథాప్రకారముగా నష్టమిగాని హెచ్చుతక్కువలుగా లేదు.

(3)

న్యాయమూర్తులు: అబ్దుల్ రహీము, కృష్ణన్

దురుద్దేశముతో నేరము మోపినందులకై మానవత్వపు దావాను వాది దాఖలు చేయగా అది కొట్టివేయబడెను. వాది దానినిద అపీలుచేసి అది పైసలు కాక పూర్వమే కాలము జేసెను. అపీలు అంతటితో నిలిచిపోవుననియు వారసులు అపీలు గ్రంథము జరిగిండుటకు వీలులేదనియు తీర్పు జేయబడెను.

(4)

దేవస్థానపు వ్యాజ్యము

1893 సంవత్సరములో దేవస్థానము కమిటీవారు దేవస్థానములో వచ్చు కానుకలు వస్తే రాలు అర్చకులు తీసికొని స్వామికి సాలుకు రు 500-0-0 ఇచ్చేటట్లుగా అర్చకులకు శాశ్వతపు గుత్త కిచ్చిరి. 1825-న సంవత్సరప్రాంతములో కానుకలు అర్చకులే నచూలు చేసి కొనుచుండి రనియు తరువాత రాబడి ఎక్కువగుటచే 1882 సంవత్సరములో ఏర్పడిన కమిటీవారు కానుకలు దేవునికి చెందవలసినవని తగాదా చేయగా అర్చకులతో రాజీయై వై జేప్పిన ఏర్పాటు జరిగెను. 1911-న సంవత్సరములో ఇద్దరు భక్తులు భక్తులందరితరపున శాంక్షక్ పొందకయే వైసుదహరించబడిన గుత్త కాలను రద్దుపరచు నిమిత్తము కమిటీవారియగున అర్చకులమీదను దావా తెచ్చిరి.

తీర్పు:—శాంక్షక్ ఈ కేసులో అనసరములేదు. కానుకలు స్వామివేగాని అర్చకులకు హక్కులేదు. కమిటీవారు చేసిన రాజీగాని ఏలన్యాయక్రాంతముగాని సమర్థముతో చేయబడినను చెల్లదగినదిగాదు. రాబోయే ఆదాయము సహితము అన్యాయక్రాంతము చేయబడి యుండుటచేత కానుకలు పుచ్చుకోవలసివచ్చు డల్లా వ్యాజ్యే కారణము గలుగును గాన కాలదోషము లేదు.

(5)

ప్రాసీజరు కోర్టు 92-వ కెక్షన్ ప్రకారము ట్రస్టీని తీసివేయుటకు స్క్రీము తయారుచేయుటకును వ్యాజ్యము దాఖలు కాబడి వ్యాజ్యే పుధ్యమున ప్రతివాది కుమారులను

సదరు ట్రస్టీ యుద్ధోగము వంశపారంపర్యముగ వచ్చునని గనుక తనను సహపాట్టిగా జేర్పించవలసినదని అర్జి దాఖలు చేయగా అది త్రోసివేయబడెను. అత డందువై హైకోర్టులో రివిషన్ దాఖలు చేయగా అట్లు చేర్చుకొనకుండుట తప్పని తీర్పుబడెను.

(4)

ఒక దస్తావేజు రిజిస్టరు చేయునిమిత్తము సకాలములో సబు రిజిస్ట్రారువారి దగ్గర దాఖలు చేయబడెను. ఆయన రిజిస్ట్రారువారి సలహా ప్రకారము కాల మతిక్రమించినదని త్రోసివేసెను. అపీలు చేయగా రిజిస్ట్రారువారును అట్లే తీర్పు జేసిరి. ఈ క్విటిలో 77-వ కెక్షన్ ప్రకారము రివిజ్ కోర్టులో రిజిస్టరు చేయించు నిమిత్తము వ్యాజ్యము జేవచ్చును.

అకాడబ్బుల కొర కొకడు దావా చేసి ప్రీమి కాన్సిలు వరకును బోయి 125,000 రూపాయలను వ్యయపరచెను. చివరకు ఆతనికి అకాడబ్బులును రాలేదు. అతడు హైబరీవాక్త పుస్తక గ్రోగను అను నతడు. పెన్సి కొరకు 9 వేల పానులను వ్యయపరచెను.

గ్యాలీన్ మోటారు పాఠశాల.

మోటారుబండ్లు నడుపుటకును, వాటిని బాగుచేయ గలుగుటకును తరీఫీయదు నిచ్చుటకును మోటారుబండ్లు ఎట్లు నడుచునో యేయేభాగములు యేయేపనులుచేయునో అని చెడిపోయినపుడు స్వల్పముగాచేయు రిపేరులను యాయాశీముల నెల్ల ఆభ్యాసపూర్వకముగా ఈపాఠశాలలో, యూరోపియన్ దొరకల్ల నేర్పించబడును. ఇది రెండుమాసములలో నేర్పించి గవర్న మెంటు వారివద్దనుంది.లై సెన్సు యిప్పించివలెను. అందులకు ఫీసు 60 రూపాయలు కట్టవలయును.

తిరిగి క్లాసులు డిసంబరు నెల 1వ తేదీనుండి ప్రారంభమగును. క్లాసులో చేరదలచినవిద్యార్థులు ఈనెల 30 వతేదీనిగాని అంతకు ముందుగాని దరఖాస్తులు చేసికోవలయును పొరుగురి విద్యార్థులు కొరవడో నివసించుటకు తావొసంగబడును. ఈ క్రింద నుదహరించువారికి వ్రాసికొనుడు.

(41) గ్యాలీ అండ్ కో, బ్రాడ్వే, మదరాసు.
Galley & Co., 149, Broadway Madras.

శ్రీమదాంధ్ర బ్రహ్మాండ పురాణము

వ్యాసమహర్షి విరచితములగు పదునెనిమిది పురాణములలో నిదియొకటి. ప్రపంచమెట్లు పుట్టికదా? కులభేదము లేకలిగే? ఆచారవ్యవహారము లెట్లుమాత్రా? ఈ మొదలగు విషయము లెన్నియో యిందు స్పష్టముగ వివరింపబడియున్నవి. గొప్పవా రిగ్రంథమువై మంచియభిప్రాయము నిచ్చియున్నాడు. శైలి మిగుల సులభము. 400 పుటలు వెల 4-0-0. అత్యుత్తమ ప్రతి 5-0-0 కరువులు నేలు.

శ్రీమదాంధ్ర లలితోపాఖ్యానము

సులభము, మృదుమధురము, భావగర్భితము. 2000 పద్యములుకలవు. మంచికాగితములవై అచ్చు, కాలికొలైండు ధర రు. 1-8-0. పోస్టాభివృద్ధులు నేరు.

26] జనమంచి శేషాద్రిశర్మ,
తెలుగు పండితుడు. మురిసిపల్ హైస్కూలు, కడప,

కల్యాణి - ప్రతీకుడు

ఇది షేక్స్పియర్ ర్మను ఇంగ్లీషు మహాకవి నాటకము ననుసరించి తేట తెలుగున శ్రీలకును బాలనకును తెలియనట్లు రచించబడినది. ఇతర భాషాకవుల రచనా చమత్కారములు, మన తెలుగువారికి తెలుపవలయునని ప్రారంభించిన వానిలో నిది మొదటిది. దీని కథాసంధానమును పాత్ర చమత్కారమును రసమును అద్భుతములు. కల్యాణి ఆ 1. ప్రతీకుడు

దైత్య కవచము

మనుజునకుగల గల పాపము గుణములలో దైత్యము ప్రధానము. దైత్యులనగా ఆపదలయందు మనస్సు చలించకుండుట. మనుజుడు ధరింపదగిన యన్ని కవచములను ఆశ్రయములచే భేదంపదగినది. ఈదైత్య మనెడి కవచమోయత్ర శత్రువులకు అభేద్యము. ఈదైత్యమును ప్రతిపాదిచుటకై “అన్యత్రభిష్మాత్ గాంగేయాత్ అన్యత్రచ హనూ మతః” అనెడి జితేంద్రియుడైన భీష్మునియొక్క చురితము నతి సులభమైతిని తెలిపియున్నది. వెల 6 అణాలు.

ఆర్. వేంకటేశ్వర్ అండ్ కో,
285 ఆనందముదాయము, చంద్రాను

టూ జానా ప్రకృతి శాస్త్రాభివృద్ధి 593

ప్రపంచమునందలి ప్రతిదేశమునను, మానుషిక దౌర్బల్యము అవస్థలను గూర్చియు, వర్తమాన భవిష్యత్కాలముల సంతతివారల ఆరోగ్యాభివృద్ధి సాధనమునుగూర్చియు, అనేకులు ప్రకృతిశాస్త్రజ్ఞులు వారి జీవితముల ధారపోసియున్నారు. ఆకాలపు వృద్ధాప్యమునకు నూచనయగు వెంట్రుకలురాలుట హానికరములగు క్రిముల పనియను నిర్ధారణ నవీనపు () లలో ముఖ్యముగ మనకు సంబంధించినది.

ఈ వ్యాధి అనేక యావనులందు సామాన్యముగనున్నది. ఈక్రిమి సముదాయము వెంట్రుకల నంటియుండు చర్మపు కప్పలో ప్రవేశించి వెంట్రుకల యభివృద్ధికి వలసిన, రక్తనాళములనుండి వచ్చు పదార్థమును తీసివేయును. దీని పర్యవసానము వెంట్రుకయొక్క పాదునశించి వెంట్రుక పాలిపోయి రాలును.

ఇందుకు కారణమును కనుగొనుటలో ప్రకృతిశాస్త్రజేత్రులు ఆ కారణనివృత్తి సాధనమునుకూడ కనిపెట్టివారు. ఆక్రిమి సముదాయమును నశింపజేసి వెంట్రుకల పాదునకు తగిన ఆహారమును కలుగజేసి వాటి నారోగ్యమునకు దెచ్చుటయే ఇందుకు సాధనము. ఇంతవరకును ఇట్టి సాధనము అసాధ్యమని తలంచబడెను కాని, ఇప్పుడు “టూజానా” యనునది ఇందుకు గాను యిపుడు కనిపెట్టబడినది.

“టూజానా కేకాహారము” క్రిములను జంపును. వెంట్రుకల పాదులకు పుష్టిజేయును. వెంట్రుకల పెరుగునట్లు చేయును. కిరీటుమునుబోలు తన శిరోజపుంజము క్షీణించెననియే శ్రీయును విచారపడ నవసరములేదు. త్వరగ నిశ్చయముగ నవి రాగలవు. ఏమానవుడును యౌవనశిలో వృద్ధాప్యమును ధరించనవసరములేదు. తమ దృష్టిపథమునందున్న యా యౌవధమును వినియోగించి తమ యౌవనమును కాపాడవచ్చును. “టూజానా”లో కొవ్వుకలియదు.

కెమిష్టు నడుగవచ్చును. ఇది రెండువిధములుగ నుంచబడును. ఒకటి పురుషులకు, నేరొకటి స్త్రీలకు, మొదటిది అంటుకొని యుండునట్లుగనూడ యుండును. నీ రెండులదు కాణములో నడిగినను యిత్తురు తేదా సోల్ ఏజంట్లు మట్టి అండు కో లిమిటెడ్ 19 కెకండులైను బీచ్ పోస్టు బాక్సు 226 మద్రాసు అని వ్రాసిన తెప్పించియ్యెను యిత్తురు. ఖరీదు 5 పైసలు సీసా చల్లకొను సానిటో సహా 1.12.0
,, 10 ,, 2-12-0

చిన్న పురుగులు 124

పెద్ద పెద్ద బట్టలను జేయును.

చుండు, బోడి యగుట, వెండ్రుకలూడుట, పుర్రెపై జల, అన్నియు చుండుపురుగుల వలన గలుగును.

పాఠకులారా! ఈ పురుగువలె రేయింబవళ్లు, విధి విధానములేక మీరు పనిచేసినచో మీ మిశ్రిగ్గుహములలోని నేలకొట్టెలు బంగారంతో నింపబడియుండును.

తిరిగి లేక పనిజేయుచుండు ఈచుండు పురుగునకు, అతివ్యాధికయి పేరొందిన తే నెట్టిగ సహకారిగా నుండదగినబంటు. చుండు ఆరంభమయిన వెంటనే నిరోధక నిర్బంధద్రవ్యముల నుపయోగింపక ఉపేక్షించిన అచిరకాలముననే బట్టల వారితో సహాధ్యాయి గాకలగినవచ్చును. కావున నిట్టి పరమశక్తువును

“కామినియా నూనె”

సహా నుమున సంతోషించు. చుండుకు బోగొట్టును. వెండ్రుకలను రాలనిశ్చయ. పుర్రెయందుకు బోగొట్టును. తలకట్టుకు పరిశుభ సుగంధద్రవ్యము.

ఈరీతిని, నకలు నూనెలను తయారు చేయువారి మోసమున పడకుడు.

వెల బుడ్డి 1-కి రు. 1—0—0 వి. పి. రు. 0—4—0
,, 8-కి రు. 2—10—0 వి. పి. రు. 0—7—0
ఉచితము.

ఈ నుగుణముల రుజువుపరచుటకయి, అగ్రజాచీటి పంపుకొనువారి కెల్ల ఒకసారి వాడుకొనుటకు సహోవునంక నూనె గల సీసా ఉచితముగ బంపబడును.

సోలు ఏజెంట్లు:—
ఆంగ్లో యిండియన్ డ్రగ్స్ అండుకొమికల్ కంపెనీ,
నెం 155, జామ్నామసీదుపి, బొంబాయి.

